

การบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรดิจิทัล กลุ่มเครือข่ายอำเภอชัยบุรี สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3
SCHOOL ADMINISTRATION TOWARDS DIGITAL ORGANIZATION
WITHIN THE CHAI BURI DISTRICT NETWORK GROUP UNDER THE
SURAT THANI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 3

¹จุฑามาศ รัตนบุรี และ ²สุรศักดิ์ สุทธสิริ

¹Jutamas Rattanaburi and ²Surasak Suttasiri

มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่, ประเทศไทย

North-Chiang Mai University, Thailand

¹g673302113@northcm.ac.th, ²Surasak@northcm.ac.th

Received: February 21, 2026; **Revised:** April 1, 2026; **Accepted:** April 2, 2026

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรดิจิทัล และ 2) การบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรดิจิทัล กลุ่มเครือข่ายอำเภอชัยบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ประชากร คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน จำนวน 92 คน ในปีการศึกษา 2568 โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 5 คน การรวบรวมเก็บข้อมูลใช้เครื่องมือแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าร้อยละ ค่าความถี่ และการวิเคราะห์เนื้อหาจากข้อมูลสัมภาษณ์ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.94 ผลการวิจัยพบว่าการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรดิจิทัล โดยรวมอยู่ในระดับ คือ ด้านการเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล ด้านการมีความรู้ดิจิทัล ด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล และด้านการสร้างวัฒนธรรมตามลำดับ และมีแนวทางการพัฒนาผู้บริหารสถาน คือ ศึกษาควรจัดประชุมมีส่วนร่วมทุกภาคส่วนเพื่อวิเคราะห์จุดอ่อนและกำหนดทิศทางการพัฒนาสู่องค์กรดิจิทัลที่ชัดเจน พร้อมเร่งสร้าง

¹นักศึกษานิเทศศาสตร์ สาขาการบริหารการศึกษา คณะสังคมศาสตร์และศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่

²อาจารย์ ดร. คณะสังคมศาสตร์และศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่

ระบบบริหารจัดการคุณภาพและจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการสร้างนวัตกรรมดิจิทัลของครูและนักเรียนอย่างเป็นรูปธรรม ควบคู่ไปกับการกำหนดนโยบายและข้อบังคับตามกฎหมายดิจิทัลเพื่อปลูกจิตสำนึกการใช้งานอย่างมีความรับผิดชอบ ตลอดจนมุ่งพัฒนาบุคลากรให้รู้เท่าทันเทคโนโลยี และส่งเสริมบรรยากาศการใช้ดิจิทัลให้เป็นวิถีปฏิบัติปกติเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาในภาพรวม

คำสำคัญ : การบริหารสถานศึกษา, องค์กรดิจิทัล, กลุ่มเครือข่ายอำเภอชัยบุรี

Abstract

This research employed a mixed-methods design with the following objectives: 1) to study school administration toward becoming a digital organization; and 2) to examine school administration toward becoming a digital organization in the Chai Buri District Network Cluster under the Surat Thani Primary Educational Service Area Office 3. The population consisted of 92 school administrators and teachers in the 2025 academic year (B.E. 2568). A purposive sampling method was used to select 5 key informants. Data were collected through questionnaires and semi-structured interviews. The data were analyzed using mean, standard deviation, percentage, frequency, and content analysis of the interview data. The reliability of the instrument was 0.94. The findings revealed that overall school administration toward becoming a digital organization was at a high level. When considered by aspects, the results were ranked as follows: digital citizenship, digital literacy, digital vision, and digital culture, respectively. Guidelines for developing school administrators indicated that schools should organize participatory meetings involving all sectors to analyze weaknesses and clearly determine the direction for digital transformation. They should accelerate the establishment of quality management systems and allocate budgets to concretely support digital innovation among teachers and students. In addition, policies and regulations in accordance with digital laws should be formulated to promote responsible digital usage. Furthermore, personnel should be developed to enhance technological literacy, and a digital-friendly environment should be fostered as a normal practice in order to improve the overall quality of education.

Keywords: School Administration, Digital Organization, Chai Buri District Network Cluster

บทนำ

ปัจจุบันโลกก้าวเข้าสู่ยุคดิจิทัลเต็มรูปแบบ ส่งผลให้เทคโนโลยีมีบทบาทสำคัญต่อการดำเนินชีวิตและระบบการศึกษา สถานศึกษาจึงต้องปรับตัวสู่การเป็น “องค์กรดิจิทัล” เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการและการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับทักษะศตวรรษที่ 21 ทั้งนี้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 65 และยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) ได้กำหนดกรอบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และปฏิรูปการเรียนรู้แบบพลิกโฉมเพื่อบูรณาการ “ประเทศไทย 4.0” สอดรับกับนโยบาย Smart School ที่เน้นใช้เทคโนโลยีดิจิทัลยกระดับคุณภาพและลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา สำหรับเครือข่ายสถานศึกษาอำเภอชัยบุรี จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผู้บริหารโรงเรียนถือเป็นตัวแปรสำคัญที่ต้องมีทักษะการบริหารสู่องค์กรดิจิทัล โดยเฉพาะการมีวิสัยทัศน์ที่ยอมรับการเปลี่ยนแปลง การคิดเชิงนวัตกรรม และมีความเป็นมืออาชีพในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารและจัดการเรียนรู้เชิงรุก ผู้บริหารจึงต้องพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลให้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง และสามารถส่งเสริมให้บุคลากรใช้แพลตฟอร์มที่หลากหลายในการจัดการศึกษาเพื่อให้เกิดประสิทธิผลสูงสุดต่อผู้เรียนและชุมชนอย่างยั่งยืน

กลุ่มเครือข่ายอำเภอชัยบุรี ซึ่งเป็นกลุ่มเครือข่ายของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ได้นำนโยบายจากกระทรวงศึกษาธิการลงสู่การปฏิบัติในโรงเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคความปกติใหม่ (New Normal) ได้ส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษานำ เทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน สร้างโอกาสแก่ผู้เรียนในการ เข้าถึงบริการการศึกษาที่มีคุณภาพมีมาตรฐานและลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา โดยได้สร้างเครือข่ายในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้เป็นเครื่องมือในการ พัฒนาคุณภาพของผู้เรียน ครู และสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครองภายใต้การใช้เทคโนโลยีแพลตฟอร์มที่ทันสมัย สถานศึกษามีการพัฒนาอย่างยั่งยืน และมีบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีความเป็นมืออาชีพ ได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงเท่าเทียมมีคุณภาพ

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นความสำคัญ เรื่อง “การบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรดิจิทัล กลุ่มเครือข่ายอำเภอชัยบุรี จังหวัดสุราษฎร์ธานี” ที่มีความสำคัญในการศึกษาสภาพปัจจุบันและ เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืน โดยบุคลากรต้องมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้เครื่องมือออนไลน์ ตระหนักถึงศักยภาพของนวัตกรรมและเทคโนโลยีทั้งในปัจจุบันและอนาคต พร้อมทั้งพยายามจัดหาทรัพยากรสนับสนุนให้เพียงพอต่อการเปลี่ยนแปลง เพื่อประยุกต์ใช้ดิจิทัลในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งการสร้างอนาคตการศึกษาไทยต้องอาศัยความมุ่งมั่นร่วมกันจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่เข้มแข็ง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรดิจิทัล กลุ่มเครือข่ายอำเภอชัยบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรดิจิทัล กลุ่มเครือข่ายอำเภอชัยบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรดิจิทัล กลุ่มเครือข่ายอำเภอชัยบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการวิจัยตามลำดับหัวข้อ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มประชากร มีทั้งหมด 120 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน และรองผู้อำนวยการ โรงเรียน ในกลุ่มเครือข่ายอำเภอชัยบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 จำนวน 16 คน ครูผู้สอนของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายชัยบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 จำนวนทั้งสิ้น 104 คน

กลุ่มตัวอย่างของงานวิจัยในการตอบแบบสอบถามเพื่อให้การจัดเก็บข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ จำนวน 92 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 12 คน โดยการสุ่มแบบเจาะจง ครูผู้สอน 80 คน โดยการสุ่มอย่างง่ายแบบมีสัดส่วน (Proportional Simple Random Sampling) (บุญชม ศรีสะอาด, 2560 : 49)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย 2 ประเภท ดังนี้

2.1 แบบสอบถามการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรดิจิทัล กลุ่มเครือข่ายอำเภอชัยบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3

เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ภาวะการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาสำหรับโรงเรียนในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาศรีสังวาลย์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 3 ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล ด้านการมีความรู้ดิจิทัล ด้านการสร้างวัฒนธรรมดิจิทัล ด้านการเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล

2.2 แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง

แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรดิจิทัล กลุ่มเครือข่ายอำเภอชัยบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 โดยคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิเป็นผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีดิจิทัล จำนวน 3 คน และครูผู้สอนที่เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีดิจิทัล จำนวน 2 โรงเรียน โรงเรียนละ 1 คน รวม 2 คน รวมทั้งสิ้น 5 คน

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยนี้ประมวลผลในการหาค่าการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาสำหรับโรงเรียนในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาศรีสังวาลย์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 3 ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

3.1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ โดยจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์การทำงาน โดยใช้ค่าความถี่ และค่าร้อยละนำเสนอในรูปแบบตาราง

3.2 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรดิจิทัล กลุ่มเครือข่ายอำเภอชัยบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) เป็นรายข้อรายด้านและโดยภาพรวมแล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบการบรรยาย โดยกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายที่ได้จากแบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556 : 121)

3.3 วิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยจัดหมวดหมู่ข้อมูลตามประเด็นหลักที่กำหนดไว้ สรุปสาระสำคัญ และนำเสนอโดยวิธีเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่อง การบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรดิจิทัล กลุ่มเครือข่ายอำเภอชัยบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 สรุปผล ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรดิจิทัล กลุ่มเครือข่ายอำเภอชัยบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 โดยรวมและรายด้าน ดังตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรดิจิทัลกลุ่มเครือข่ายอำเภอชัยบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 โดยรวมและรายด้าน (N=92)

การบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรดิจิทัล	ระดับการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรดิจิทัล		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล	4.19	0.48	มาก
ด้านการมีความรู้ดิจิทัล	4.18	0.36	มาก
ด้านการสร้างวัฒนธรรมดิจิทัล	3.95	0.30	มาก
ด้านการเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล	4.26	0.38	มาก
โดยรวม	4.18	0.39	มาก

จากตาราง 1 พบว่า ผลการศึกษาการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายอำเภอชัยบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 โดยรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.18$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มี ค่าเฉลี่ยในระดับมากทุกด้าน และเมื่อเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย สามารถเรียงลำดับได้ดังนี้ด้านการเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล ($\bar{X} = 4.26$) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาได้แก่ ด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล ($\bar{X} = 4.19$) ด้านการมีความรู้ดิจิทัล ($\bar{X}=4.18$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ ด้านการสร้างวัฒนธรรมดิจิทัล ($\bar{X} = 3.95$) ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์แนวทางพัฒนาการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรดิจิทัล กลุ่มเครือข่ายอำเภอชัยบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ผลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีดิจิทัล จำนวน 3 คน และครูผู้สอนที่เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีดิจิทัล จำนวน 2 คน รวมทั้งสิ้น 5 คนสามารถสรุปผลได้

2.1 ด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีวิสัยทัศน์ดิจิทัลในการบริหารสถานศึกษาให้เข้ากับยุคดิจิทัลและสภาพแวดล้อมเปลี่ยนแปลง พัฒนาความรู้และทักษะในการสื่อสารและประชาสัมพันธ์ และเลือกใช้วิธีการสื่อสารที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายที่มีประสิทธิภาพสูงทั้งทางตรงและทางอ้อม มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการสื่อสาร โดยใช้ภาษาทางกายและคำพูดที่เหมาะสม สร้างวัฒนธรรมการสื่อสารที่โปร่งใส ชัดเจนเหมาะสมกับกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้อง โดยมีการรับฟังความคิดเห็นอย่างเปิดเผย

2.2 ด้านการมีความรู้ดิจิทัล คือ ผู้บริหารควรเป็นผู้มีความคิดริเริ่มสิ่งใหม่ ๆ ยอมรับแนวคิด และมุมมองใหม่ ๆ มีความพร้อมปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป และเปิดรับการเปลี่ยนแปลงกลยุทธ์ มีความมุ่งมั่นและความอดุสาหะ พัฒนาระบบสารสนเทศและวัฒนธรรมองค์กร ให้เห็นสำคัญของการศึกษา ขวนขวาย แสวงหาแนวความคิดใหม่ ๆ ส่งเสริมสภาพแวดล้อมที่พัฒนานวัตกรรมรวมทั้งส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรผ่านการอบรม การดูงาน การแลกเปลี่ยน

เรียนรู้ การถอดบทเรียนจากผู้ประสบผลสำเร็จ ผลักดันให้เกิดความต้องการสำรวจ ตั้งคำถาม แสวงหาความรู้ และประสบการณ์ใหม่ ๆ เกิดความคิดสร้างสรรค์ พัฒนางานใหม่ ๆ เพื่อให้เห็นแนวทางในการสร้างนวัตกรรมได้ เพื่อสร้างนวัตกรรมทางการศึกษาในการแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบ

2.3 ด้านการสร้างวัฒนธรรมดิจิทัล คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ควรให้ความสำคัญ การวิเคราะห์องค์กร (SWOT) ให้ทราบถึงความต้องการและความจำเป็นด้าน โครงสร้างพื้นฐาน และเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างรอบด้าน เพื่อนำมาวางแผนการจัดสรรงบประมาณ และบุคลากรในแผนปฏิบัติการ แผนการใช้งบประมาณ แผนการพัฒนาบุคลากร ตามความสำคัญ และความจำเป็นอย่างทั่วถึง เพียงพอและเป็นธรรม รวมทั้งมีการขอรับการสนับสนุนจากหน่วยงาน ต่างๆ

2.4 ด้านการเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรเห็นคุณค่าของ การนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ๆ มาใช้ในสถานศึกษา นำหลักประชาธิปไตยและหลักธรรมทาง พระพุทธศาสนามาใช้ในการบริหารจัดการ ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูและบุคลากรทางการศึกษา มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและข้อมูลตามบทบาทและหน้าที่ ร่วมกันลงมือปฏิบัติงานเพื่อบ่มบ่ม เป้าหมายขององค์กร

อภิปรายผล

จากการศึกษาเรื่อง การบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรดิจิทัล กลุ่มเครือข่ายอำเภอชัยบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 มีประเด็นที่สามารถนำมา อภิปรายผล ดังนี้

1. การศึกษาการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรดิจิทัล กลุ่มเครือข่ายอำเภอชัยบุรี สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 สามารถอภิปรายผลของการวิจัย ดังนี้

1.1 ด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล การบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรดิจิทัล กลุ่มเครือข่าย อำเภอชัยบุรี สังกัด สพป.สุราษฎร์ธานี เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากแต่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด เนื่องจากขาดการประชุมรับฟังความคิดเห็นของครูเพื่อกำหนดนโยบายและข้อบังคับที่ชัดเจน รวมถึงปัญหาอินเทอร์เน็ตไม่เสถียร อย่างไรก็ตามมีการนำโปรแกรมบริหารพัสดุ ผลเรียนออนไลน์ และการลาออนไลน์มาใช้สม่ำเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กวินท์ บินสะอาด (2564) ที่พบว่า ภาวะผู้นำด้านวิสัยทัศน์ดิจิทัลมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด โดยเฉพาะการขาดแผนบริหารโครงสร้างพื้นฐาน เทคโนโลยีที่ทันสมัยและมีประสิทธิภาพ

1.2 ด้านการมีความรู้ดิจิทัล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเป็นอันดับที่สอง เนื่องจากผู้บริหารและบุคลากรเลือกใช้เทคโนโลยีดิจิทัลได้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของงานและใช้งานเกิดความชำนาญ โดยเฉพาะการใช้โปรแกรมบริหารจัดการภายในสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ มูฮำหมัดรุสสัน ลือบาเกลูติง (2565) ที่พบว่าครูมีความเข้าใจในการทำงานร่วมกันออนไลน์ผ่าน Google Meet หรือ Zoom และการสืบค้นข้อมูลอินเทอร์เน็ตในระดับมาก แต่ยังมีข้อที่ควรพัฒนาคือความรู้ความเข้าใจด้านความมั่นคงปลอดภัยและการป้องกันภัยคุกคามทางไซเบอร์ซึ่งมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

1.3 ด้านการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ดิจิทัล อยู่ในระดับมากเป็นอันดับที่สาม โดยผู้บริหารเน้นการทำงานเป็นทีมและสนับสนุนให้ครูเรียนรู้เทคโนโลยีใหม่ๆ แต่ยังขาดแคลนงบประมาณในการขับเคลื่อนองค์กรดิจิทัลซึ่งเป็นข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ มูฮำหมัดรุสสัน ลือบาเกลูติง (2565) และ ธนัชชนม์ มาตระออ (2564) ที่ระบุว่าแม้จะมีการสนับสนุนสื่อที่ทันสมัย แต่ยังขาดการกระตุ้นให้ครูใช้นวัตกรรมใหม่ๆ ในการออกแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้ และมักยึดติดกับการใช้เทคโนโลยีรูปแบบเดิมเนื่องจากขาดแรงขับเคลื่อนที่จริงจัง

1.4 ด้านการเป็นพลเมืองยุคดิจิทัล มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดในภาพรวม เนื่องจากผู้บริหารเป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้เทคโนโลยีอย่างมีคุณธรรม หลีกเลี่ยงการละเมิดลิขสิทธิ์ และให้ความสำคัญกับความเป็นส่วนตัวของข้อมูล สอดคล้องกับงานวิจัยของ กวินท์ บินสะอาด (2564) และ นภัสรัญช์ สุขเสนา (2564) ที่พบว่าด้านสังคม จริยธรรม และกฎหมายมีค่าเฉลี่ยสูงสุด โดยผู้บริหารเน้นส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมดิจิทัล แต่ยังมีส่วนที่ควรเสริมสร้างคือการให้ความรู้แก่ครูเกี่ยวกับบทลงโทษทางกฎหมายและการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

2. แนวทางพัฒนาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาสำหรับโรงเรียนในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาศรีสังวาลย์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 3 สามารถอภิปรายผลตามผลการจากการสัมภาษณ์ ดังนี้

2.1 ด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล ผู้บริหารควรจัดประชุมร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อวิเคราะห์ปัญหาและวางทิศทางการพัฒนาที่ชัดเจน พร้อมจัดอบรมเชิงปฏิบัติการและสร้างชุมชนออนไลน์เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ควบคู่ไปกับการใช้เครื่องมือดิจิทัลบริหารจัดการและประเมินผลโครงการอย่างเป็นระบบเพื่อปรับแผนให้ทันต่อสถานการณ์ในอนาคต สอดคล้องกับงานวิจัยของ กวินท์ บินสะอาด (2564) และ ภูริรัตน์ สุกใส (2565) ที่ระบุว่าวิสัยทัศน์ดิจิทัลมักมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด จึงเสนอให้ผู้บริหารตระหนักถึงความจำเป็นในการนำเทคโนโลยีมาใช้อย่างเป็นรูปธรรม โดยต้องมีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน ทันท่วงที ปฏิบัติได้จริง และสร้างความเชื่อมั่นผ่านยุทธศาสตร์ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงได้อย่างรวดเร็ว

2.2 ด้านการมีความรู้ดิจิทัล ผู้บริหารต้องปลูกจิตสำนึกและสร้างบรรยากาศการใช้เทคโนโลยีอย่างมีมารยาทตามกฎหมายดิจิทัล พร้อมส่งเสริมให้บุคลากรและชุมชนได้รับการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเท่าทันข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน มีการประกาศนโยบายการใช้สื่อดิจิทัลในองค์กรให้ชัดเจน เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต สอดคล้องกับงานวิจัยของ มูฮำหมัดรุสลัน ลือบาเกลูติง (2565) ที่เสนอว่าผู้บริหารควรมีความเชี่ยวชาญในการใช้เครื่องมือออนไลน์ เช่น Google Meet, Zoom และสื่อสังคมออนไลน์อย่าง Facebook หรือ Line ให้เหมาะสมกับลักษณะงาน โดยต้องแยกแยะการสื่อสารที่ไม่เป็นทางการออกจากภาระงานหลักเพื่อรักษาบรรยากาศการทำงาน และใช้ความรู้ดิจิทัลเลือกเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการบริหารสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

2.3 ด้านการสร้างวัฒนธรรมดิจิทัล ควรจัดลำดับความสำคัญของงบประมาณเพื่อพัฒนาวัฒนธรรมที่เน้นผลผลิตเชิงคุณภาพ เช่น การเพิ่มความเร็วอินเทอร์เน็ตและสร้างแหล่งข้อมูลออนไลน์ พร้อมสร้างขวัญกำลังใจแก่ผู้สร้างผลงานและแสวงหาความร่วมมือจากเครือข่ายภายนอก สอดคล้องกับงานวิจัยของ มูฮำหมัดรุสลัน ลือบาเกลูติง (2565) และ ฐิรรัตน์ สุกใส (2565) ที่เสนอให้ผู้บริหารส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างครูรุ่นเก่าและรุ่นใหม่ รวมถึงการเตรียมความพร้อมด้านการผลิตสื่อการสอนให้ทันต่อโลกดิจิทัล โดยต้องจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อความคิดสร้างสรรค์ เปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการนำเสนอแนวทางใหม่ๆ และให้รางวัลตอบแทนความสำเร็จด้านนวัตกรรมเพื่อสร้างบรรยากาศองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่ยั่งยืน

2.4 ด้านการเป็นพลเมืองยุคดิจิทัล ผู้บริหารต้องกำหนดนโยบายและข้อบังคับการใช้เทคโนโลยีที่ชัดเจน โดยเฉพาะการเคารพสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาผ่านการสื่อสารและจัดอบรมอย่างสม่ำเสมอ พร้อมสร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและมีระบบติดตามประเมินผลออนไลน์เพื่อรับฟังข้อเสนอแนะ สอดคล้องกับงานวิจัยของ กวินท์ บินสะอาด (2564) ที่เสนอว่าผู้บริหารควรเป็นแบบอย่างในการใช้เทคโนโลยีอย่างมีจริยธรรม ถูกกฎหมาย และไม่ละเมิดสิทธิผู้อื่น โดยต้องพัฒนาตนเองให้มีความรอบรู้ในทักษะศตวรรษที่ 21 เพื่อแนะแนวทางครูและสร้างแรงจูงใจในการใช้ดิจิทัลมาแก้ปัญหาการบริหารจัดการ พร้อมทั้งเตรียมความพร้อมให้บุคลากรและนักเรียนมีทักษะที่เหมาะสมต่อการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพในโลกยุคดิจิทัล

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

1. ด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีวิสัยทัศน์ การบริหารสถานศึกษาให้เข้ากับยุคดิจิทัลและสภาพแวดล้อมเปลี่ยนแปลง พัฒนาความรู้และทักษะใน การสื่อสารและประชาสัมพันธ์

2. ด้านการมีความรู้ดิจิทัล ผู้บริหารควรเป็นผู้มีความคิดริเริ่มสิ่งใหม่ ๆ ยอมรับแนวคิดและมุมมองใหม่ ๆ มีความพร้อมปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป และเปิดรับการเปลี่ยนแปลงกลยุทธ์

3. ด้านการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ดิจิทัล ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญ การวิเคราะห์องค์กร (SWOT)

4. ด้านการเป็นพลเมืองดิจิทัล ผู้บริหารสถานศึกษาควรเห็นคุณค่าของการนำ เทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ ๆ มาใช้ในสถานศึกษา นำหลักประชาธิปไตยและหลักธรรม

สามารถนำเสนอได้เป็นแผนภูมิองค์ความรู้ ได้ดังนี้



ภาพที่ 1 การบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรดิจิทัล กลุ่มเครือข่ายอำเภอชัยบุรี สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 การกำหนดวิสัยทัศน์และทิศทางองค์กรดิจิทัล ผู้บริหารควรเร่งกำหนดนโยบายและเป้าหมายการพัฒนาเทคโนโลยีที่ชัดเจน ควบคู่ไปกับการศึกษากฎหมายดิจิทัลเพื่อจัดทำข้อบังคับในการใช้งานที่ถูกต้องและปลอดภัย

1.2 การเสริมสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ดิจิทัล ควรส่งเสริมบรรยากาศการใช้เทคโนโลยีให้เป็นวิถีปฏิบัติปกติ (Digital Literacy) โดยเปิดโอกาสให้บุคลากรทุกระดับมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและพัฒนานวัตกรรมอย่างสร้างสรรค์

1.3 การบริหารจัดการทรัพยากรและงบประมาณอย่างเป็นระบบ ควรจัดสรรงบประมาณในแผนปฏิบัติการที่มุ่งเน้นการสร้างผลผลิตดิจิทัลที่มีคุณภาพ ทั้งการจัดหาเทคโนโลยีที่จำเป็นและการพัฒนาทักษะใหม่ (Upskill/Reskill) ให้แก่ครูและบุคลากร

1.4 การสร้างกลไกการมีส่วนร่วมและระบบบริหารคุณภาพ จัดให้มีเวทีระดมปัญหาและวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อวางรากฐานระบบการบริหารสถานศึกษาด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืน

2. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

2.1 ควรศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรดิจิทัล กลุ่มเครือข่ายอำเภอชัยบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ไปทดลองใช้เพื่อสรุปเป็นภาพรวมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3

2.2 ควรศึกษาวิจัยเรื่องเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรดิจิทัล กลุ่มเครือข่ายอำเภอชัยบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3

2.3 ควรศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จในการบริหารสถานศึกษา ด้านการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ดิจิทัล ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคใต้

เอกสารอ้างอิง

กวินท์ ปินสะอาด. (2564). การบริหารยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสตูล. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.

ธนัชชนม์ มาตระอ. (2564). แนวทางการบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดเชียงใหม่. บัณฑิตวิทยาลัย :
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

นภัสรัญช์ สุขเสนา. (2564). การบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการ
ปฏิบัติงานยุคดิจิทัลของครูในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

บุญชม ศรีสะอาด. (2556). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 9). สุวีริยาสาส์น.

ภูริรัตน์ สุกใส. (2565). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับ
ความเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรมของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดอุดรดิตถ์.
บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยนเรศวร.

มูฮำหมัดรุสสัน ลือปากะลูติง. (2565). การบริหารสู่องค์กรดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตราด กระบี่. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัย
หาดใหญ่.

การบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดพังงา
ACADEMIC MANAGEMENT IN THE 21ST CENTURY OF SCHOOL
ADMINISTRATORS UNDER THE PHANG NGA PROVINCIAL
OFFICE OF LEARNING ENCOURAGEMENT

¹ปรารธนา ภิรมย์ และ ²สุรัตน์ ศรีดาเดช

¹Pradthana Pirom and ²Surat Sridadet

มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่, ประเทศไทย

North-Chiang Mai University, Thailand

¹g673302120@northcm.ac.th and ²Surat@northcm.ac.th

Received: February 22, 2026;

Revised: May 20, 2026;

Accepted: May 21, 2026

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 และ 2) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดพังงา กลุ่มประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครู และครูศูนย์การเรียนรู้ จำนวน 71 คน และผู้สัมภาษณ์ จำนวน 10 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน ข้าราชการครูที่รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 2 คน ข้าราชการครูที่เคยรักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการ จำนวน 2 คน และครูศูนย์การเรียนรู้ ที่จบการศึกษาระดับปริญญาโทสาขาบริหารการศึกษา จำนวน 3 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 แบบประมาณค่า 5 ระดับ และแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา มีค่าความเชื่อมั่นทั้ง

¹นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา คณะสังคมศาสตร์และศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่

²อาจารย์ ดร. คณะสังคมศาสตร์และศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่

ฉบับเท่ากับ 0.96 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดพังงา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับ คือ ด้านการพัฒนา และใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน และ ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ตามลำดับ แนวทางการพัฒนา พบว่า ผู้บริหารควรพัฒนาครูอย่างเป็นระบบผ่านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกและเทคโนโลยีดิจิทัล ขับเคลื่อนหลักสูตรฐานสมรรถนะที่ยืดหยุ่นและสอดคล้องกับบริบทชุมชนโดยเน้นการมีส่วนร่วม ปฏิรูประบบการวัดผลตามสภาพจริงที่รองรับการเทียบโอนประสบการณ์ พัฒนานิเทศการศึกษาแบบกัลยาณมิตรเพื่อสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ส่งเสริมการใช้สื่อนวัตกรรมและวัฒนธรรมดิจิทัลในการบริหารงานวิชาการ และมุ่งเน้นการพัฒนาทักษะการคิดการสื่อสารเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 อย่างยั่งยืน

คำสำคัญ : การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน, ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

This research employed a mixed-methods design with the following objectives: 1) to examine academic administration in the 21st century, and 2) to explore guidelines for developing 21st-century academic administration among school administrators under the Phang Nga Provincial Office of Learning Encouragement. The population consisted of 71 participants, including school administrators, civil servant teachers, and learning center teachers. The key informants for interviews totaled 10 persons, comprising 3 school administrators, 2 civil servant teachers acting as school directors, 2 civil servant teachers who had previously served as acting school directors, and 3 learning center teachers holding a master's degree in Educational Administration. The research instruments included a five-point rating scale questionnaire on 21st-century academic administration and a structured interview form. The statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation, and content analysis. The overall reliability of the instrument was 0.96. The research findings revealed that the overall level of 21st-century academic administration among school administrators under the Phang Nga Provincial Office of Learning Encouragement was at a high level. When ranked in order, the aspects were as follows: development and utilization of educational technology and media; instructional management; educational supervision; measurement, evaluation, and credit transfer

implementation; and school curriculum development, respectively. Regarding the development guidelines, it was found that administrators should systematically develop teachers through active learning management and digital technology integration. They should drive flexible competency-based curricula aligned with community contexts, emphasizing participatory approaches. The assessment system should be reformed to focus on authentic assessment that supports the transfer of prior learning and experience. Educational supervision should adopt a collegial approach to foster professional learning communities. Furthermore, the use of innovative media and digital culture in academic administration should be promoted, with an emphasis on developing learners' thinking and communication skills to sustainably enhance learner quality in the 21st century.

Keywords: School-Based Management, School Administrators

บทนำ

สังคมศตวรรษที่ 21 ขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยีและการสื่อสารไร้พรมแดน นำไปสู่เศรษฐกิจฐานความรู้ที่ต้องการทรัพยากรมนุษย์ที่มีทักษะการคิด แก้ปัญหาและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2561 :14–16) การจัดการศึกษาจึงต้องปรับสู่การพัฒนาศักยภาพเฉพาะบุคคล ก้าวข้ามสาระวิชาไปสู่ทักษะชีวิตและความรู้คู่คุณธรรมเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2561 : 22–24) สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และนโยบายที่มุ่งสร้างความเท่าเทียมโดยใช้นวัตกรรมพัฒนาพลเมืองให้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2561 : 5) อีกทั้งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (2542 : 5) กำหนดให้การศึกษาพัฒนาคนไทยให้สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจและสติปัญญา โดยเน้นการกระจายอำนาจให้สถานศึกษาบริหารจัดการอย่างอิสระเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (2542 : 18) ท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงที่ขับเคลื่อนด้วยดิจิทัล สถานศึกษาจึงเป็นกลไกหลักในการนำเทคโนโลยีมาพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นได้ทุกที่ทุกเวลา โดยมีหัวใจสำคัญคือการบริหารงานวิชาการที่เป็นภารกิจหลักในการสร้างคุณภาพการศึกษา

สถานศึกษา สกร.พังงา ต้องยกระดับงานวิชาการเพื่อรองรับพันธกิจการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยผู้บริหารในฐานะผู้นำทางวิชาการ สุภาวดี ทองแถม (2564 : 44–45) ต้องพัฒนาศักยภาพผู้เรียนให้สูงสุดท่ามกลางปัญหาครูสอนไม่ตรงสายและมีภาระงานล้นตัวจนขาดการพัฒนาการสอน

และนวัตกรรมที่เหมาะสม สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดพังงา (2567 : 12-15) อีกทั้งการขาดแคลนผู้บริหารและข้อจำกัดด้านงบประมาณในสถานศึกษาขนาดเล็ก ส่งผลให้ผลการทดสอบ N-NET ปี 2566-2567 มีคะแนนเฉลี่ยไม่คงที่ สำนักงานมาตรฐานการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (2567 : 8-10) จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องเร่งปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการให้ต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดพังงา (2568 : 3-4)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ด้วยเล็งเห็นความสำคัญของการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดพังงา ซึ่งมีบทบาทโดยตรงต่อคุณภาพการเรียนรู้และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาการบริหารงานวิชาการและศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการ เพื่อนำข้อมูลไปปรับปรุงพัฒนาการบริหารงานวิชาการ ในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ และนำเสนอผลการวิจัยแก่ผู้บริหารระดับสูงเพื่อใช้ประกอบการพิจารณากำหนดนโยบายหรือแนวทางการพัฒนาที่เหมาะสม อันจะช่วยยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน และสร้างคุณภาพการศึกษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และสังคม

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดพังงา
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดพังงา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดพังงา ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการวิจัยตามลำดับหัวข้อ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ใช้ประชากรทั้งหมด ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดพังงา ปีการศึกษา 2568 จำนวน 8 แห่ง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 7 คน ข้าราชการครู จำนวน 7 คน และครูศูนย์การเรียนรู้ จำนวน 57 คน รวม 71 คน

กลุ่มตัวอย่าง ผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ เลือกกลุ่มตัวอย่างการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 10 คน ประกอบด้วย ผู้บริหาร 2 คน ข้าราชการครู จำนวน 5 คน และครูศูนย์การเรียนรู้ 3 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางสำเร็จรูปของเครจซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด (2560) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 106 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย 2 ประเภท ดังนี้

2.1 แบบสอบถามการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21ของผู้บริหารสถานศึกษา ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดพังงา เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21ของผู้บริหารสถานศึกษา ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดพังงา ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการจัดการเรียนการสอน 2) ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา 3) ด้านการวัดผล ประเมินผล และการดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน 4) ด้านการนิเทศการศึกษา 5) ด้านการพัฒนาและการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

2.2 แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง

เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21ของผู้บริหารสถานศึกษา ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดพังงา โดยกำหนดประเด็นคำถามจากข้อคำถามในแบบสอบถามที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดในแต่ละด้าน จำนวน 5 ประเด็น ใช้เก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยนี้ประมวลผลในการหาค่าการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21ของผู้บริหารสถานศึกษา ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดพังงาผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

3.1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ โดยจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์การทำงาน โดยใช้ค่าความถี่ และค่าร้อยละ นำเสนอในรูปแบบตาราง

3.2 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับภาวะการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21ของผู้บริหารสถานศึกษา ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดพังงา โดยใช้

ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) จำแนกทั้งภาพรวมและรายด้าน นำเสนอในรูปแบบตาราง โดยแปลผลตามเกณฑ์ 5 ระดับ ตามแนวคิดของบุญชม ศรีสะอาด (2560)

3.3 วิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยจัดหมวดหมู่ข้อมูลตามประเด็นหลักที่กำหนดไว้ สรุปสาระสำคัญ และนำเสนอโดยวิธีเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่อง การบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21ของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดพังงา สรุปผล ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21ของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดพังงา แสดงดังตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดพังงา โดยรวมและรายด้าน ($n = 71$)

การบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21	ระดับการปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S.D.)	แปลผล
ด้านการจัดการเรียนการสอน	4.46	0.51	มาก
ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา	4.23	0.60	มาก
ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน	4.40	0.48	มาก
ด้านการนิเทศการศึกษา	4.45	0.43	มาก
ด้านการพัฒนา และใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	4.51	0.49	มากที่สุด
โดยรวม	4.41	0.40	มาก

จากตาราง 1 พบว่า การบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดพังงา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.41$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการพัฒนา และใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.51$) รองลงมาคือ ด้านการจัดการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.46$) ด้านการนิเทศการศึกษา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.45$) ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.40$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.23$)

2. ผลการวิเคราะห์แนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21ของผู้บริหารสถานศึกษา ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดพังงา

การศึกษาทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21ของผู้บริหารสถานศึกษา ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดพังงา รวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ เลือกแบบเจาะจง 10 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครู ที่รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา และครูศูนย์การเรียนรู้ ที่จบการศึกษาระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 28 พฤศจิกายน 2568 ประเด็นการสัมภาษณ์ได้จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดของแต่ละด้านมากำหนดเป็นข้อคำถามในการสัมภาษณ์ สามารถสรุปผลการสัมภาษณ์ ดังนี้

2.1 ด้านการจัดการเรียนการสอน คือ ผู้บริหารต้องพัฒนาครูอย่างเป็นระบบโดยกำหนดทิศทางที่ชัดเจน เริ่มจากการให้ความรู้ทักษะศตวรรษที่ 21 และส่งเสริมการออกแบบแผนการสอนแบบเชิงปฏิบัติการที่บูรณาการทักษะ 3Rs และ 8Cs ผ่านแบบจำลองมาตรฐาน เช่น PBL หรือ STEM ควบคู่กับการสร้างวัฒนธรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อวิเคราะห์ปัญหาและจัดการเรียนรู้ร่วมกัน โดยผู้บริหารต้องสวมบทบาทเป็นโค้ชและผู้นำทางวิชาการที่เข้าถึงห้องเรียนเพื่อสนับสนุนทรัพยากร เทคโนโลยีดิจิทัลและงบประมาณอย่างกัลยาณมิตร พร้อมทั้งพัฒนาระบบกำกับติดตามที่เน้นข้อเสนอแนะเชิงสร้างสรรค์และการยกย่องเชิดชูเกียรติครูที่มีนวัตกรรมดีเด่นเพื่อสร้างแรงจูงใจในการเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

2.2 ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา คือ ผู้บริหารควรเป็นผู้นำวิชาการในการขับเคลื่อนหลักสูตรที่มีความยืดหยุ่นและตอบสนองความแตกต่างรายบุคคล โดยกำหนดวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนและส่งเสริมให้ครูอบรมเชิงปฏิบัติการด้านหลักสูตรฐานสมรรถนะผ่านกระบวนการ PLC พร้อมสนับสนุนงบประมาณและเวลาอย่างเหมาะสม อีกทั้งต้องบูรณาการความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อออกแบบหน่วยการเรียนรู้เน้นทักษะอาชีพจากประสบการณ์จริง ขณะเดียวกันต้องใช้เทคโนโลยีดิจิทัลติดตามความก้าวหน้าของผู้เรียนแบบเรียลไทม์เพื่อนำข้อมูลเชิงประจักษ์มาทบทวนปรับปรุงหลักสูตรอย่างเป็นระบบ พร้อมทั้งสร้างบรรยากาศเชิงบวกด้วยการยกย่องเชิดชูเกียรติครูที่มีนวัตกรรมสร้างสรรค์เพื่อให้เกิดการพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง

2.3 ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน คือ ผู้บริหารควรมุ่งเน้นจัดทำระบบคลังข้อมูลกลางหนึ่งเดียวเพื่อให้ข้อมูลผลการเรียนรู้ถูกต้องและเป็นปัจจุบันสำหรับใช้เป็นหลักฐานเชิงประจักษ์ในการติดตามพัฒนาการและตัดสินใจเชิงนโยบาย พร้อมส่งเสริมการวัดผลที่หลากหลายทั้งภาคปฏิบัติและประเมินสมรรถนะที่เน้นการประเมินเพื่อพัฒนา มากกว่าตัดสินผล โดยนำข้อมูลมาวิเคราะห์เชิงลึกรายบุคคลตามสมรรถนะควบคู่กับการกำหนดเกณฑ์เทียบโอนผลการเรียนที่ชัดเจน โปร่งใส รองรับการเรียนรู้ทุกรูปแบบอย่างเป็นธรรม นอกจากนี้ต้องพัฒนาบุคลากรด้านการวิเคราะห์ข้อมูลและจัดตั้งชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

2.4 ด้านการนิเทศการศึกษา คือ ผู้บริหารต้องแสดงบทบาทผู้นำทางวิชาการในการส่งเสริมให้ครูสร้างสรรค์นวัตกรรมการสอนยุคใหม่ควบคู่กับการวางระบบนิเทศออนไลน์ที่บันทึกข้อมูลการสังเกตการสอนและติดตามผลได้อย่างต่อเนื่อง การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและแพลตฟอร์มต่างๆ จะช่วยลดข้อจำกัดด้านเวลา เพิ่มความยืดหยุ่น และเข้าถึงครูได้รวดเร็วยิ่งขึ้น อีกทั้งควรส่งเสริมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ผ่านช่องทางดิจิทัลเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายใต้บรรยากาศเชิงบวกที่เน้นการให้กำลังใจมากกว่าการตรวจสอบ พร้อมสนับสนุนงบประมาณและโครงสร้างพื้นฐานเทคโนโลยีอย่างเพียงพอเพื่อให้ครูเข้าถึงระบบนิเทศได้อย่างเท่าเทียมและนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืน

2.5 ด้านการพัฒนา และใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา คือ ผู้บริหารควรมุ่งเน้นจัดสรรโครงสร้างพื้นฐานเทคโนโลยีและอินเทอร์เน็ตให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ พร้อมบริหารงบประมาณทั้งการจัดหาและบำรุงรักษาอย่างเป็นระบบควบคู่กับการพัฒนาทักษะดิจิทัลให้แก่บุคลากร โดยส่งเสริมครูต้นแบบให้เป็นพี่เลี้ยงในชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) และสร้างแรงจูงใจด้วยการประกวดนวัตกรรมสื่อดิจิทัลเพื่อกระตุ้นการจัดการเรียนรู้ที่ทันสมัย อีกทั้งต้องพัฒนาระบบสารสนเทศที่ใช้งานง่ายเพื่อลดภาระงานครูและติดตามพัฒนาการผู้เรียนรายบุคคลได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยผู้บริหารต้องแสดงวิสัยทัศน์ผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่เป็นแบบอย่างในการใช้นวัตกรรมเพื่อสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่พร้อมปรับตัวสู่การศึกษาในศตวรรษที่ 21

อภิปรายผล

จากการศึกษาเรื่อง การบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดพังงา อภิปรายผล ดังนี้

1. การบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดพังงา สามารถอภิปรายผลของการวิจัย ดังนี้

1.1 ด้านการจัดการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ การส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล (Personalized Learning) และการสนับสนุนให้ครูประยุกต์ใช้สื่อและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ การส่งเสริมการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศในสถานศึกษาที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ มากที่สุด

1.2 ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ประเด็นส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ มาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด 3 อันดับแรก คือ การส่งเสริมการออกแบบหลักสูตรฐานสมรรถนะที่สอดคล้องกับนโยบายการศึกษายุคดิจิทัล มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับ มาก รองลงมาคือ การส่งเสริมกิจกรรมที่เน้นการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) ให้กับผู้เรียน และการประเมินและทบทวนหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง โดยใช้ข้อมูลผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนและความต้องการของชุมชน

1.3 ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ประเด็นส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก คือ การส่งเสริมการปรับระบบการประเมินผลย่อย เพื่อยกระดับการประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ การจัดการระบบคลังข้อสอบและการประเมินที่มีมาตรฐาน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด และการจัดทำระบบเทียบโอนผลการเรียนรู้และประสบการณ์ให้สอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด

1.4 ด้านการนิเทศการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าประเด็นส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ มาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก คือ วิธีการนิเทศแบบกัลยาณมิตรที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และมีส่วนร่วมในการพัฒนานตนเอง และส่งเสริมให้ครูมีกำลังใจในการออกแบบการจัดการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ มากที่สุด รองลงมาคือ การวางแผนการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ มากที่สุด และส่งเสริมการนิเทศที่มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะการสอนแบบ Active Learning และการใช้เทคโนโลยีของครู มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ มาก

1.5 ด้านการพัฒนาและใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ประเด็นส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ มากที่สุด โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก คือ การส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ในองค์กร (Digital Culture) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ มากที่สุด รองลงมาคือ การส่งเสริมการพัฒนาและใช้

นวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่ ๆ ในการจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ มากที่สุด และการนำข้อมูลจากระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช่วางแผนพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ มากที่สุด

2. ศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดพังงาสามารถอภิปรายผลของการวิจัย ดังนี้

2.1 ด้านการจัดการเรียนการสอน ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาครูอย่างเป็นระบบเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยเน้นการออกแบบการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญและบูรณาการทักษะที่หลากหลายตามบริบท สนับสนุนการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) อย่างต่อเนื่อง โดยผู้บริหารต้องสวมบทบาทผู้นำทางวิชาการและโค้ชเพื่อหนุนเสริมการพัฒนาการสอน จัดสรรทรัพยากรเทคโนโลยีให้เพียงพอพร้อมวางระบบกำกับติดตามและประเมินผลที่มุ่งเน้นการพัฒนาเชิงรุก รวมถึงการใช้แรงเสริมเชิงบวกเพื่อกระตุ้นให้ครูสร้างสรรค์นวัตกรรมการเรียนรู้ที่ทันสมัยและมีประสิทธิภาพสูง

2.2 ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ผู้บริหารควรกำหนดวิสัยทัศน์และทิศทางการพัฒนาหลักสูตรที่ชัดเจน ยืดหยุ่น และตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครูและภาคีเครือข่ายในการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะที่สอดคล้องกับบริบทของชุมชนและสังคมอย่างแท้จริง สนับสนุนการใช้ข้อมูลผลการเรียนรู้เป็นฐานในการทบทวนและปรับปรุงหลักสูตรให้มีความทันสมัยอยู่เสมอ พร้อมทั้งประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาช่วยสนับสนุนการติดตามและพัฒนาผู้เรียนอย่างเป็นระบบ เพื่อสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการขับเคลื่อนหลักสูตรสถานศึกษาให้เกิดความยั่งยืนในอนาคต

2.3 ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน ควรพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศกลางเพื่อยกระดับการบริหารจัดการด้านการวัดและประเมินผลให้มีประสิทธิภาพและแม่นยำ ส่งเสริมการใช้วิธีการประเมินที่หลากหลายมุ่งเน้นการประเมินเพื่อพัฒนา (Formative Assessment) และวิเคราะห์ผลเรียนรายบุคคลเพื่อปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ กำหนดแนวปฏิบัติด้านการเทียบโอนผลการเรียนที่ชัดเจน โปร่งใส และเป็นธรรม รongรับการเรียนรู้จากทุกแหล่งและทุกรูปแบบอย่างครอบคลุม รวมทั้งเร่งพัฒนาศักยภาพครูให้มีความเชี่ยวชาญด้านการวัดผลและการใช้ข้อมูลสารสนเทศเชิงลึกเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดไว้

2.4 ด้านการนิเทศการศึกษา ผู้บริหารควรแสดงบทบาทผู้นำทางวิชาการในการพัฒนาระบบการนิเทศภายในที่เข้มแข็งต่อเนื่อง โดยมุ่งเน้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการพัฒนา

นวัตกรรมการสอนของครูเป็นหลัก ประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาเพิ่มประสิทธิภาพในการนิเทศและติดตามผลที่เชื่อมโยงกับการพัฒนาครูรายบุคคลอย่างเป็นรูปธรรม สร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพทั้งในรูปแบบปกติและออนไลน์ (e-PLC) ภายใต้บรรยากาศเชิงบวกและการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน พร้อมทั้งสนับสนุนทรัพยากรและสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นเพื่อให้การนิเทศบรรลุเป้าหมายสูงสุดในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

2.5 ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ผู้บริหารควรพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศให้มีความพร้อม เพียงพอและทรงประสิทธิภาพผ่านการวางแผนและจัดสรรงบประมาณอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลของครูและบุคลากรพร้อมสร้างครุต้นแบบด้านการใช้เทคโนโลยีเพื่อเป็นแกนนำในการขยายผล สนับสนุนการสร้างนวัตกรรมสื่อการสอนและระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการศึกษาที่ทันสมัย ใช้เทคโนโลยีในการติดตามและพัฒนาศักยภาพผู้เรียนรายบุคคลอย่างใกล้ชิด ตลอดจนแสดงบทบาทผู้นำการเปลี่ยนแปลงด้านดิจิทัลเพื่อยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ให้ก้าวหน้าอย่างยั่งยืน

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

สามารถนำเสนอได้เป็นแผนภูมิองค์ความรู้ ได้ดังนี้



ภาพที่ 1 การบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21ของผู้บริหารสถานศึกษา ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดพังงา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 สถานศึกษาควรพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารงานวิชาการแบบบูรณาการอย่างเป็นระบบ ควบคู่กับการส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กรแห่งการเรียนรู้เพื่อสร้างนิเวศการทำงานที่เอื้อต่อการสร้างสรรค์นวัตกรรม มุ่งเน้นการยกระดับทักษะผู้เรียนให้ก้าวหน้าและสอดคล้องกับสมรรถนะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 อย่างยั่งยืน

1.2 ผู้บริหารควรใช้ผลการวิจัยเป็นฐานข้อมูลในการตัดสินใจเชิงกลยุทธ์เพื่อกำหนดทิศทางการพัฒนาโดยมุ่งเน้นการจัดสรรทรัพยากรและออกแบบแนวทางการจัดการศึกษาที่ยืดหยุ่นและสอดคล้องกับบริบทของแต่ละพื้นที่เพื่อให้นั่นใจว่าผลลัพธ์ทางการศึกษาจะสามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และสังคมได้อย่างแท้จริง

1.3 หน่วยงานส่วนกลางและสถาบันการศึกษาควรส่งเสริมให้มีการนำองค์ความรู้จากงานวิจัยไปใช้เป็นฐานรากทางความคิดเพื่อสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการในการต่อยอดงานวิจัยเชิงลึกและการพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษาระดับสูง

2. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

2.1 ควรมีการวิจัยแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ในบริบทอื่น

2.2 ควรศึกษาปัจจัยการใช้เทคโนโลยีที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารงานวิชาการในบริบทพื้นที่ที่แตกต่างกัน

2.3 ควรศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา และหรือสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัด

เอกสารอ้างอิง

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542. (2542). *ราชกิจจานุเบกษา*, 116(74 ก), หน้า1-23.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2561). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579*. พิริกวานกราฟฟิค.

สำนักงานมาตรฐานการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. (2567). *รายงานผลการทดสอบทาง*

การศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2566, หน้า 8-10

สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดพังงา 2567. *การพัฒนการสอนและนวัตกรรม 2567*, หน้า 12-15

สุภาวดี ทองแถม. (2564). *การบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21*. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาสำหรับโรงเรียน
ในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาศรีสังวาลย์สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3

SCHOOL - BASED MANAGEMENT OF SCHOOL ADMINISTRATORS
FOR SCHOOLS WITHIN THE SRISANGWAL EDUCATIONAL QUALITY
DEVELOPMENT CENTER UNDER THE CHIANG MAI PRIMARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 3


¹ธนวัฒน์ คำทอง และ ²ประกอบ สารวรรณ

¹Tanawat Khamthong and ²Prakob Sarawan

มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่, ประเทศไทย

North-Chiang Mai University, Thailand

¹g673302053@northcm.ac.th, ²Prakob@northcm.ac.th

Received: February 21, 2026; **Revised:** June 16, 2026; **Accepted:** June 22, 2026

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษา และ 2) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาศรีสังวาลย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรจำนวนทั้งสิ้น 106 คน ประกอบด้วยผู้บริหารจำนวน 9 คน ครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 97 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูของโรงเรียน จำนวน 106 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.998 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าร้อยละ และการ

¹นักศึกษานิเทศศาสตร์ สาขาการบริหารการศึกษา คณะสังคมศาสตร์และศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่

²อาจารย์ ดร. คณะสังคมศาสตร์และศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่

วิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเฉพาะด้านการบริหารจัดการตนเองซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วม ด้านการกระจายอำนาจและการคืนอำนาจทางการศึกษาให้กับประชาชนและ สถานศึกษาควรปรับปรุงระบบการบริหารจัดการทรัพยากรให้มีประสิทธิภาพ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง และพัฒนาระบบการตรวจสอบให้โปร่งใส เพื่อยกระดับคุณภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานและส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ : การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน, ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

This research employed a mixed-methods approach with the objectives of 1) studying school-based management of school administrators and 2) examining guidelines for developing school-based management among administrators in the Srisangwan Educational Quality Development Center under the Chiang Mai Primary Educational Service Area Office 3 in Chiang Mai. The population consisted of 106 participants, including 9 school administrators and 97 teachers and educational personnel, and the sample comprised the same 106 administrators and teachers. The research instruments used for data collection were a questionnaire and an interview form, with an overall reliability coefficient of 0.998. Data were analyzed using mean, standard deviation, percentage, and content analysis. The findings indicated that overall school-based management was at a high level in all aspects, with the highest mean found in self-management, followed by participatory management and decentralization, including the devolution of educational authority to the public and educational institutions. However, schools should improve resource management systems to enhance efficiency, promote genuine participation, and develop transparent monitoring systems in order to strengthen school-based management and contribute to the sustainable development of students' quality.

Keywords: School-Based Management, School Administrators

บทนำ

การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานมุ่งพัฒนาผู้เรียนสู่ศตวรรษที่ 21 ตาม พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 4/2562 มาตรา 39-41 ที่กำหนดให้กระจายอำนาจสู่สถานศึกษาผ่านแนวคิดการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (SBM) เพื่อให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ในการพัฒนาศักยภาพทรัพยากรมนุษย์และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน อีกทั้งยังตอบสนองต่อเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ข้อที่ 4 ด้านการศึกษาที่มีคุณภาพและเท่าเทียม โดยหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 เปิดโอกาสให้สถานศึกษาพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นที่สะท้อนอัตลักษณ์และภูมิปัญญาเพื่อสร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชน การเสริมสร้างศักยภาพผู้บริหารและการสร้างระบบการมีส่วนร่วมจึงเป็นกลยุทธ์สำคัญในการยกระดับคุณภาพการศึกษาไทยให้สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่และความหลากหลายของผู้เรียนอย่างยั่งยืน

ศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาศรีสังวาลย์ สปป.เชียงใหม่ เขต 3 ประสบข้อจำกัดด้านภูมิศาสตร์ชายแดนและความหลากหลายทางชาติพันธุ์สูง โดยรายงาน SAR ปี 2567 ชี้ถึงปัญหาสำคัญด้านการบริหารงบประมาณที่ขาดความชัดเจนในการเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณะและการขาดแผนระดมทรัพยากรจากภาคเอกชนที่เป็นรูปธรรม บทบาทของชุมชนและผู้ปกครองส่วนใหญ่ยังจำกัดเพียงการสนับสนุนกิจกรรมหรือแรงงาน แต่ขาดการมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจเชิงกลยุทธ์และวิชาการ อีกทั้งยังเผชิญภาวะขาดแคลนครูวิชาหลัก ความไม่ต่อเนื่องในการติดตามงานของผู้บริหาร และความไม่พร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานเทคโนโลยีสารสนเทศ สถานศึกษาจึงจำเป็นต้องเร่งสร้างเครือข่ายความร่วมมือที่เข้มแข็งเพื่อระดมสรรพกำลังและพัฒนานวัตกรรมจัดการเรียนรู้ให้ครอบคลุมและเพียงพอต่อความต้องการของผู้เรียนในพื้นที่อย่างยั่งยืน

การศึกษาเรื่องการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษา สำหรับโรงเรียนในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาศรีสังวาลย์ จึงมีความสำคัญยิ่ง เพื่อศึกษากระบวนการแนวทาง และรูปแบบการบริหารที่เหมาะสมในการขับเคลื่อนการบริหารสถานศึกษา ขณะเดียวกันยังช่วยเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ทำให้โรงเรียนมีความเข้มแข็งและสามารถตอบสนองต่อเป้าหมายของการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างแท้จริง

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัย จึงต้องการการศึกษาด้านการพัฒนากลไกการบริหารโรงเรียน และแนวทางในการบริหารจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ต่อไป เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและยั่งยืนทั้งในเชิงวิชาการและเชิงปฏิบัติ เพื่อทำความเข้าใจถึงสภาพการบริหารปัจจุบัน ปัญหาและอุปสรรค ตลอดจนหาแนวทางหรือรูปแบบการพัฒนาที่เหมาะสม ซึ่งจะช่วยยกระดับคุณภาพผู้เรียน ลดความ

เหลื่อมล้ำทางการศึกษา และสนับสนุนการขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาตามกรอบยุทธศาสตร์ชาติ และแผนการศึกษาแห่งชาติอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาสำหรับโรงเรียนในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาศรีสังวาลย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3

2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาศรีสังวาลย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาสำหรับโรงเรียนในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาศรีสังวาลย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 3 ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการวิจัยตามลำดับหัวข้อ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้การวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษา ในกลุ่มโรงเรียนในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาศรีสังวาลย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 3 รวมทั้งสิ้น 557 คน ประกอบด้วย ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 9 คน และข้าราชการครู 137 คน รวมทั้งสิ้น 146 คน จากโรงเรียน จำนวน 4 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 9 คน และข้าราชการครู จำนวน 101 คน รวมทั้งสิ้น 106 คน จาก 4 คนของโรงเรียนในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาศรีสังวาลย์ กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด (2560) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 106 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย 2 ประเภท ดังนี้

2.1 แบบสอบถามสภาพการบริหารในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาศรีสังวาลย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ภาวะการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาสำหรับโรงเรียนในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาศรีสังวาลย์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 3 ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการกระจายอำนาจ ด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วม ด้านการคืนอำนาจจัดการศึกษาให้กับประชาชน ด้านการบริหารจัดการตนเอง ด้านการตรวจสอบและถ่วงดุล

2.2 แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาสำหรับโรงเรียนในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาศรีสังวาลย์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 3 โดยกำหนดประเด็นคำถามจากข้อคำถามในแบบสอบถามที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดในแต่ละด้าน จำนวน 5 ประเด็น ใช้เก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยนี้ประมวลผลในการหาค่าการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาสำหรับโรงเรียนในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาศรีสังวาลย์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 3 ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

3.1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ โดยจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์การทำงาน โดยใช้ค่าความถี่ และค่าร้อยละนำเสนอในรูปแบบตาราง

3.2 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับภาวะการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาสำหรับโรงเรียนในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาศรีสังวาลย์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 3 โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) จำแนกทั้งภาพรวมและรายด้าน นำเสนอในรูปแบบตาราง โดยแปลผลตามเกณฑ์ 5 ระดับตามแนวคิดของบุญชม ศรีสะอาด (2560)

3.3 วิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยจัดหมวดหมู่ข้อมูลตามประเด็นหลักที่กำหนดไว้ สรุปสาระสำคัญ และนำเสนอโดยวิธีเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่อง การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาสำหรับโรงเรียนในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาศรีสังวาลย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 สรุปผล ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาสำหรับโรงเรียนในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาศรีสังวาลย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 แสดงดังตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาสำหรับโรงเรียนในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาศรีสังวาลย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 โดยรวมและรายด้าน

การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับการปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S.D	แปลผล
ด้านการกระจายอำนาจ	3.63	0.92	มาก
ด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วม	3.82	0.82	มาก
ด้านการคืนอำนาจจัดการศึกษาให้กับประชาชน	3.52	0.85	มาก
ด้านการบริหารจัดการตนเอง	3.85	0.38	มาก
ด้านการตรวจสอบและถ่วงดุล	3.49	0.85	ปานกลาง
โดยรวม	3.66	0.76	มาก

จากตาราง 1 พบว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาสำหรับโรงเรียนในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาศรีสังวาลย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 พบว่าโดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.66$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านจะพบว่าด้านที่มีระดับการปฏิบัติสูงสุด 3 อันดับแรก คือ ด้านการบริหารจัดการตนเอง โดยมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.85$) รองลงมา คือ ด้าน มีการบริหารแบบมีส่วนร่วม ปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.82$) ลำดับต่อมาคือ ด้านการกระจายอำนาจ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.63$) และรายการที่มีระดับการปฏิบัติน้อยที่สุด คือ ด้านการตรวจสอบและถ่วงดุล มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.495$)

2. ผลการวิเคราะห์แนวทางพัฒนาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาสำหรับโรงเรียนในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาศรีสังวาลย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 3

การศึกษาทางการพัฒนาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษา สำหรับโรงเรียนในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาศรีสังวาลย์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 3 รวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน ซึ่งเป็นศึกษานิเทศก์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 จำนวน 1 คน ผู้อำนวยการโรงเรียนที่มีผลงานทางด้านวิชาการ จำนวน 2 คน รองผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่าย วิชาการจำนวน 1 คน และข้าราชการครูฝ่ายวิชาการจำนวน 1 คนและคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน 2 คน ผู้วิจัย ได้จำแนกผล ตามรายด้าน ได้ดังนี้ ประเด็นการสัมภาษณ์ได้จากผลการ วิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดของแต่ละด้านมากำหนดเป็นข้อคำถามในการ สัมภาษณ์ สามารถสรุปผลการสัมภาษณ์ ดังนี้

2.1 ด้านการกระจายอำนาจ คือ สถานศึกษาควรปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดสรร งบประมาณจากส่วนกลางเป็นการมอบอำนาจการตัดสินใจเบื้องต้นสู่ระดับกลุ่มงาน สารการ เรียนรู้ และห้องเรียน ผ่านระบบงบประมาณแบบก้อน (Block Grant) หรือเงินอุดหนุนตามจุดเน้น เชิงวิชาการและผลงาน ควบคู่กับการลดขั้นตอนธุรการที่ซับซ้อนด้วยการใช้แบบฟอร์มขอใช้ งบประมาณแบบสั้นและเทคโนโลยีการติดตามข้อมูลแบบ Real-time เพื่อให้ครูและหัวหน้า โครงการสามารถโอนเปลี่ยนแปลงหรือจัดซื้อสื่อการสอน นวัตกรรม และวัสดุซ่อมแซมเร่งด่วนได้ ทันต่อความต้องการจำเป็นของผู้เรียน โดยเน้นการบริหารจัดการที่ยืดหยุ่นภายใต้ระเบียบราชการที่ ตรวจสอบได้ มุ่งเน้นไปที่ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาและการแก้ปัญหาเชิงพื้นที่อย่างรวดเร็วเพื่อไม่ให้ ส่งผลกระทบต่อโอกาสในการเรียนรู้ของเด็กนักเรียน

2.2 ด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วม คือ สถานศึกษาควรจัดให้มีเวทีสาธารณะทั้งใน รูปแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ เช่น การประชุมภาคี 5 ฝ่าย การทำประชาคมหมู่บ้าน หรือกระบวนการ PLC ร่วมกับชุมชน เพื่อรับฟังความคิดเห็นและสะท้อนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของผู้เรียนอย่างเป็นระบบ จากนั้นนำข้อคิดเห็นที่ได้รับมาสังเคราะห์และแปลงผลสู่การปฏิบัติอย่าง เป็นรูปธรรม โดยบรรจุไว้ในแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปีหรือแผนยุทธศาสตร์ระยะสั้นที่มี โครงการและงบประมาณรองรับชัดเจน มีการจัดทำข้อตกลงในการพัฒนางาน (MOU) และกำหนด ตัวชี้วัดความสำเร็จ (KPI) ที่สะท้อนทั้งผลผลิต (Output) และผลลัพธ์ (Outcome) เพื่อให้ทุกภาค ส่วนมั่นใจว่าข้อเสนอแนะได้ถูกนำไปขับเคลื่อนจนเกิดผลสัมฤทธิ์แก่ตัวผู้เรียนจริง อันจะนำไปสู่ ความเชื่อมั่นและการพัฒนาโรงเรียนในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาศรีสังวาลย์อย่างยั่งยืน

2.3 ด้านการคืนอำนาจจัดการศึกษาให้กับประชาชน คือสถานศึกษาควรดำเนินการ เชิงรุกด้วยการจัดทำฐานข้อมูลปราชญ์ชาวบ้านและทำเนียบผู้เชี่ยวชาญในท้องถิ่น เพื่อดึงตัวแทน ชุมชนและผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในฐานะคณะทำงาน ที่ปรึกษา หรือ "ครูภูมิปัญญา" ในการ

ร่วมออกแบบหลักสูตรสถานศึกษาฐานชุมชนที่เน้นอัตลักษณ์ท้องถิ่นและทักษะอาชีพที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตจริง โดยปรับบทบาทโรงเรียนให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ตลอดชีวิตที่เปิดพื้นที่ให้ชุมชนเข้ามาใช้ประโยชน์และร่วมจัดการเรียนการสอนแบบวิทยาการพหุเชิงลึก อีกทั้งควรมีระบบการยกย่องเชิดชูเกียรติแก่ผู้มีส่วนร่วม เพื่อสร้างความภาคภูมิใจและจิตสำนึกความเป็น "เจ้าของร่วม" (Shared Ownership) ในสถานศึกษา ส่งผลให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทในการออกแบบอนาคตของบุตรหลานและร่วมขับเคลื่อนโครงการต่างๆ ของโรงเรียนในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาศรีสังวาลย์ด้วยความเต็มใจและยั่งยืน

2.4 ด้านการบริหารจัดการตนเอง คือ ได้ว่า สถานศึกษาควรยึดหลักการบริหารจัดการทรัพยากรเชิงกลยุทธ์และบูรณาการ โดยเน้นการวิเคราะห์และจัดลำดับความสำคัญของทรัพยากร (คน เงิน ของ) เพื่อมุ่งสู่ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนและความเป็นเลิศของสถานศึกษาเป็นสำคัญ ส่งเสริมวัฒนธรรมการใช้ทรัพยากรร่วมกัน (Resource Sharing) ทั้งภายในโรงเรียนและระหว่างภาคีเครือข่ายในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาศรีสังวาลย์ เพื่อลดความซ้ำซ้อนและเพิ่มประสิทธิภาพการใช้งาน เช่น การแบ่งปันบุคลากรผู้เชี่ยวชาญ การหมุนเวียนสื่อการสอน และการใช้พื้นที่ชุมชนร่วมกับโรงเรียนแบบช่วยเหลือเกื้อกูลกัน อีกทั้งมุ่งเน้นการสร้างพันธมิตรกับภาคเอกชนเพื่อระดมทรัพยากรนอกงบประมาณ และนำนวัตกรรมหรือวัสดุท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้เพื่อความคุ้มค่า ควบคู่ไปกับการจัดตั้งระบบบำรุงรักษาครุภัณฑ์ให้พร้อมใช้งานและมีอายุการใช้งานที่ยาวนาน เพื่อประหยัดงบประมาณแผ่นดินและสร้างความยั่งยืนในการบริหารจัดการตนเองของสถานศึกษา

2.5 ด้านการตรวจสอบและถ่วงดุล คือ สถานศึกษาควรยกระดับระบบการเปิดเผยข้อมูลการใช้งานงบประมาณสู่การเป็น "ธรรมาภิบาลเชิงประจักษ์" โดยการจัดทำรายงานสรุปรายรับ-รายจ่ายและรายงานประจำปี (SAR) ที่เข้าใจง่ายในรูปแบบดิจิทัล เช่น ระบบออนไลน์ QR Code และ Social Media ควบคู่กับการใช้สื่อประชาสัมพันธ์ในท้องถิ่นอย่างกลุ่มไลน์และบอร์ดประชาสัมพันธ์หมู่บ้าน เพื่อให้ข้อมูลเข้าถึงภาคีเครือข่ายทุกกลุ่มอย่างทั่วถึง โดยต้องแสดงความเชื่อมโยงระหว่างงบประมาณที่ใช้กับคุณภาพ ผลสัมฤทธิ์ หรือรางวัลที่เกิดกับผู้เรียนอย่างชัดเจน นอกจากนี้ควรส่งเสริมกระบวนการตรวจสอบโดยสาธารณะผ่านกิจกรรม Open House และการเชิญคณะกรรมการสถานศึกษาหรือผู้แทนชุมชนเข้าร่วมสังเกตการณ์ในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง และการประเมินโครงการเป็นรายไตรมาส พร้อมเปิดช่องทางรับฟังข้อเสนอแนะและข้อสงสัยโดยตรง เพื่อสร้างความเชื่อมั่น ความโปร่งใส และการยอมรับจากชุมชนในพื้นที่ศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาศรีสังวาลย์อย่างแท้จริง

อภิปรายผล

ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 การศึกษาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาสำหรับโรงเรียนในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาศรีสังวาลย์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 3 สามารถอภิปรายผลของการวิจัย ดังนี้

ด้านการบริหารจัดการตนเอง ผลการปฏิบัติรวมอยู่ในระดับมาก โดยเด่นชัดที่สุดในเรื่อง การมุ่งเน้นคุณภาพผู้เรียนและความกระตือรือร้นของบุคลากร แต่ควรพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารทรัพยากรที่ยังอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับ สุวรรณรา นาทอง (2562) ที่ระบุว่าความสำเร็จของ SBM ขึ้นอยู่กับอิสระในการตัดสินใจของสถานศึกษา ยิ่งมีความเป็นอิสระมาก ประสิทธิภาพการบริหารจะยิ่งสูงขึ้น และ Hanurawan, F. (2020) ที่ยืนยันว่าการบริหารตนเองเป็นกลไกขยายอำนาจหน้าที่เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการแก้ปัญหาเชิงสถาบันอย่างมีประสิทธิภาพ

ด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วม ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีจุดแข็งคือทุกภาคส่วนมุ่งพัฒนาผู้เรียนและใช้คณะกรรมการสถานศึกษาเป็นกลไกหลัก แต่การนำข้อคิดเห็นไปปฏิบัติจริงยังอยู่ระดับปานกลาง ซึ่ง สายฟ้า หาสีสุข (2566) ชี้ว่าการมีส่วนร่วมคือปัจจัยชี้ขาดความสำเร็จที่ทำให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนเห็นและมีบทบาทสำคัญ และ มรินทร์ พนมอุการ (2562) ที่สรุปว่าการมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิภาพต้องประกอบด้วยการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ และร่วมประเมินผล เพื่อวัตถุประสงค์ในการเพิ่มประสิทธิผลของสถานศึกษาอย่างสูงสุด

ด้านการกระจายอำนาจ มีระดับการปฏิบัติรวมอยู่ในระดับมาก โดยเน้นการตอบสนองความต้องการผู้เรียนและการตัดสินใจด้านวิชาการอย่างอิสระ แต่ความคล่องตัวด้านงบประมาณยังต้องพัฒนาเพิ่มจากระดับปานกลาง สอดคล้องกับแนวคิดของ วินัย โพธิ์หมด (2561) ที่ว่าการกระจายอำนาจคือหัวใจสำคัญในการส่งเสริมแรงผลักดันให้บุคลากรปฏิบัติหน้าที่ และ กิริยณภา หนูอินทร์ (2562) ที่ระบุว่าการกระจายอำนาจช่วยให้โรงเรียนมีความคล่องตัวในการบริหารจัดการจนสามารถตอบสนองต่อเจตนารมณ์ของหลักสูตรและความต้องการของท้องถิ่นได้

ด้านการคืนอำนาจจัดการศึกษาให้ประชาชน ผลการปฏิบัติรวมอยู่ในระดับมาก โดดเด่นเรื่องการนำข้อเสนอแนะชุมชนมาปรับใช้จริงและการให้สิทธิ์ผู้ปกครองตัดสินใจ แต่การดึงผู้เชี่ยวชาญมาร่วมโครงการยังอยู่ระดับปานกลาง สอดคล้องกับ วาสนา สีแดง (2562) ที่ระบุว่าการคืนอำนาจเป็น 1 ใน 5 หลักการสำคัญของ SBM ที่เน้นสิทธิ์ของประชาชนในการจัดการศึกษาบุตรหลาน และ เพชรรุ่ง สนั่นไทย (2558) ที่กล่าวว่าหลักการนี้คือการเปิดโอกาสให้ประชาชนจัดการศึกษาผ่านการทำงานร่วมกันระหว่างผู้เชี่ยวชาญและบุคลากรในโรงเรียนเพื่อเป้าหมายร่วมกัน

ด้านการตรวจสอบและถ่วงดุล ผลการปฏิบัติรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีระบบประกันคุณภาพภายในและการประเมินผลที่เป็นระบบเป็นจุดแข็ง แต่การเปิดเผยข้อมูลงบประมาณอย่างโปร่งใสยังอยู่ระดับปานกลาง สอดคล้องกับ Abu-Duhou (2020) ที่เน้นว่าอิสระในการบริหารต้องมากคู่กับความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ (Accountability) และ ธนกร ชูเมือง (2567) ที่ระบุว่าคณะกรรมการสถานศึกษาคือกลไกถ่วงดุลอำนาจที่สำคัญเพื่อให้การใช้ทรัพยากรเป็นไปอย่างคุ้มค่าและลดความเสี่ยงในการบริหารจัดการ

ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 การศึกษาแนวทางพัฒนาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาสำหรับโรงเรียนในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาศรีสังวาลย์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 3 สามารถอภิปรายผลตามผลการจากการสัมภาษณ์ ดังนี้

ด้านการกระจายอำนาจ ผู้บริหารให้ความสำคัญระดับมากในการถ่ายโอนอำนาจการตัดสินใจสู่สถานศึกษาเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียน โดยเน้นความคล่องตัวผ่านระบบงบประมาณแบบก้อน (Block Grant) สอดคล้องกับแนวคิดของ สายฟ้า หาสีสุข (2566) และ วินัย โพธิ์หมุด (2561) ที่ระบุว่าการกระจายอำนาจคือหัวใจสำคัญของ SBM ในการสร้างแรงผลักดันแก่บุคลากร ครอบคลุมงานวิชาการ งบประมาณ บุคคล และทั่วไป ตามข้อเสนอของ วาสนา สีแดง (2562) และ กิริยณภา หนูอินทร์ (2562) ที่ชี้ว่าความอิสระช่วยให้โรงเรียนตอบสนองต่อชุมชนได้อย่างยั่งยืน

ด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วม ผลการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก สะท้อนความสำเร็จในการสร้าง "หุ้นส่วนทางการศึกษา" ที่ให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียร่วมวางแผน ตัดสินใจ และติดตามผลอย่างเป็นรูปธรรม มิใช่เพียงเชิงสัญลักษณ์ โดยมีคณะกรรมการสถานศึกษาเป็นกลไกหลักในการเชื่อมโยงตามแนวคิดของ สายฟ้า หาสีสุข และคณะ (2566) และ มิรินทร์ พนมอุปการ (2562) กระบวนการนี้ช่วยสร้างความรู้สึกร่วมเป็นเจ้าของ (Sense of Belonging) และระดมทรัพยากรท้องถิ่นมาพัฒนาคุณภาพผู้เรียนได้อย่างเข้มแข็งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทวีศักดิ์ สมนอก (2562)

ด้านการคืนอำนาจจัดการศึกษาให้กับประชาชน มีการปฏิบัติระดับมากผ่านการเปลี่ยนกระบวนการตัดสินใจจากการสั่งการโดยรัฐสู่การมอบสิทธิ์ให้ชุมชนตัดสินใจ โดยเฉพาะการนำข้อเสนอแนะของประชาชนมาปรับใช้จริงตามแนวทางของ วาสนา สีแดง (2562) และ เพชรรัตน์ สีหาทัพ (2561) มีการเปิดช่องทางที่หลากหลายเพื่อตั้ง "ครูภูมิปัญญา" เข้ามาออกแบบอนาคตเด็กไทย สอดคล้องกับ เพชรรุ่ง สนั่นไทย (2558) ที่เน้นความร่วมมือแบบ Win-Win จนเกิดความรู้สึกว่าโรงเรียนคือ "สมบัติของหมู่บ้าน" ที่ทุกคนพร้อมพัฒนาด้วยความเต็มใจ

ด้านการบริหารจัดการตนเอง เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด สะท้อนความเข้มแข็งในการพึ่งพาตนเองและการกำหนดวิสัยทัศน์ที่สอดคล้องกับบริบทพื้นที่ มีการใช้ทรัพยากรร่วมกัน

(Resource Sharing) ภายในกลุ่มโรงเรียนเพื่อแก้ข้อจำกัดด้านงบประมาณตามแนวคิดของ สุวรรณ รา นาทอง (2562) และ Hanurawan, F. (2020) ที่ว่าความเป็นอิสระจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงาน โดย เจนจิรา บุญตามทัน (2565) ยืนยันว่าการมอบอิสระให้ครูใช้วัตกรรมการสอนได้อย่างเต็มศักยภาพเป็นปัจจัยสำคัญที่มุ่งไปสู่เป้าหมายคุณภาพผู้เรียน

ด้านการตรวจสอบและถ่วงดุล พบระดับการปฏิบัติปานกลางซึ่งต่ำที่สุด สะท้อนความจำเป็นในการพัฒนาระบบตรวจสอบโดยสาธารณะและการเปิดเผยข้อมูลงบประมาณให้โปร่งใสตามหลัก Accountability ของ Abu-Duhou (2020) เพื่อป้องกันการใช้อำนาจในทางที่ผิด สอดคล้องกับ ชนกร ชูเมือง (2567) ที่เน้นบทบาทคณะกรรมการสถานศึกษาในการถ่วงดุลอำนาจ และ สุวรรณรา นาทอง (2562) ที่ชี้ว่าความกังวลด้านระเบียบเป็นอุปสรรคสำคัญ จึงเสนอแนะให้ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาช่วยสื่อสารข้อมูลเพื่อสร้างความเชื่อมั่นแก่ชุมชน

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

1. ด้านการกระจายอำนาจ สถานศึกษาควรปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดสรรงบประมาณจากส่วนกลางเป็นการมอบอำนาจการตัดสินใจเบื้องต้นสู่ระดับกลุ่มงาน สารการเรียนรู้ และ ห้องเรียน ผ่านระบบงบประมาณแบบก้อน (Block Grant)
2. ด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วม สถานศึกษาควรจัดให้มีเวทีสาธารณะทั้งในรูปแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ เช่น การประชุมภาคี 5 ฝ่าย การทำประชาคมหมู่บ้าน
3. ด้านการคืนอำนาจจัดการศึกษาให้ประชาชน สถานศึกษาควรดำเนินการเชิงรุกด้วยการจัดทำฐานข้อมูลปราชญ์ชาวบ้านและทำเนียบผู้เชี่ยวชาญในท้องถิ่น เพื่อดึงตัวแทนชุมชนและผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในฐานะคณะทำงาน
4. ด้านการบริหารจัดการตนเอง สถานศึกษาควรยึดหลักการบริหารจัดการทรัพยากรเชิงกลยุทธ์และบูรณาการ โดยเน้นการวิเคราะห์และจัดลำดับความสำคัญของทรัพยากร (คน เงิน ของ)
5. ด้านการตรวจสอบและถ่วงดุลในสถานศึกษา สถานศึกษาควรยกระดับระบบการเปิดเผยข้อมูลการใช้งบประมาณสู่การเป็น "ธรรมาภิบาลเชิงประจักษ์" โดยการจัดทำรายงานสรุปรายรับ-รายจ่ายและรายงานประจำปี (SAR)

สามารถนำเสนอได้เป็นแผนภูมิองค์ความรู้ได้ดังนี้



ภาพที่ 1 การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาสำหรับโรงเรียนในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาศรีสังวาลย์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต3

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. การพัฒนาระบบประกันคุณภาพและธรรมาภิบาล กำหนดเป็นนโยบายให้สถานศึกษาจัดตั้งระบบประกันคุณภาพภายในที่เชื่อมโยงกับการประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ เพื่อสร้างมาตรฐานการทำงานที่โปร่งใสและตรวจสอบได้
2. การยกระดับความรับผิดชอบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา ส่งเสริมให้สถานศึกษาจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพผู้เรียนที่ชัดเจน โดยผู้บริหารต้องพร้อมรับผิดชอบต่อผลการเรียนรู้และนำผลการประเมินจากภายนอกมาปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง
3. การสร้างกลไกการตรวจสอบและมีส่วนร่วมของชุมชน พัฒนาระบบการทำงานที่เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบ รวมถึงเสริมสร้างบทบาทคณะกรรมการสถานศึกษาให้สามารถกำกับดูแลการบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. นโยบายความโปร่งใสและเปิดเผยข้อมูลสาธารณะ กำหนดให้มีการจัดทำและเผยแพร่รายงานผลการดำเนินงาน รวมถึงข้อมูลการใช้งบประมาณต่อสาธารณชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างสม่ำเสมอผ่านช่องทางที่เข้าถึงง่าย

5. การสร้างวัฒนธรรมองค์กรแห่งความโปร่งใส ส่งเสริมค่านิยมการบริหารงานที่พร้อมรับการตรวจสอบ (Accountability) ในทุกระดับ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับสังคมและยกระดับมาตรฐานการบริหารจัดการศึกษาในพื้นที่

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. ควรศึกษาแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาด้านการตรวจสอบและถ่วงดุล สำหรับโรงเรียนในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาศรีสังวาลย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 3

2. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาด้านการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้กับประชาชนสำหรับโรงเรียนในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาศรีสังวาลย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 3

เอกสารอ้างอิง

กิริยธนา หนูอินทร์. (2561). รูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมสำหรับโรงเรียนประถมศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร.

เจนจิรา บุญตามทัน. (2565). การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช. วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยวิทยาเชิงพุทธ, 7(9), 106-120.

ทวีศักดิ์ สมนอก. (2562). การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

ธนกร ชูเมือง, ประยูร อาษานอก และ สัญญา เคนาภูมิ. (2567). การพัฒนารูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณภาพผู้เรียนสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1. วารสารรัชต์ภาคย์, 18(2), 155-168.

บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์.

- เพชรรัตน์ สีหาทัพ. (2561). การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของกลุ่มโรงเรียนที่ตั้งในเขตภูเขา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- เพชรรุ่ง สนั่นไทย. (2562). รูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- มิรินทร์ พนมอุปการ. (2562). การพัฒนารูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.
- วาสนา สีแดง. (2561). การพัฒนารูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน สำหรับโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- วินัย โพธิ์หมุด. (2560). การพัฒนารูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.
- สายฟ้า หาสีสุข และรพีพรรณ ปรีชา. (2566). SBM พื้นฐานความสำเร็จของการศึกษายุคใหม่. วารสารครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, 3(1), 77-86.
- สุวรรณา นาทอง. (2562). การพัฒนารูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.
- Abu-Duhou, I., Al-Taneiji, S., & Tawalbeh, M. (2020). The effect of school based management implementation on the education quality. *International Education Studies*, 13(11), 53-65.
- Hanurawan, F. (2020). Revisiting the school-based management recent studies. *International Journal of Innovation, Creativity and Change*, 14(2), 122-131.

การพัฒนาสถานศึกษาสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหาร
สถานศึกษาในสหวิทยาเขตศรีวิชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน

DEVELOPMENT OF SCHOOLS INTO LEARNING ORGANIZATION IN
SRIVIJAYA SECONDARY SCHOOL CLUSTER UNDER THE SECONDARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE LAMPANG LAMPHUN



¹พงศกร สุริยะ และ ²สุรัตน์ ศรีตาเดช

¹Pongsakorn Suriya and ²Surat Sridadej

¹มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่, ประเทศไทย

¹North-Chiang Mai University, Thailand

¹g673302007@northcm.ac.th, ²Surat@northcm.ac.th

Received: February 19, 2026; **Revised:** June 15, 2026; **Accepted:** June 22, 2026

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) สภาพการพัฒนาสถานศึกษาสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตศรีวิชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน (2) แนวทางการพัฒนาสถานศึกษาสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตศรีวิชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงผสมผสาน (Mixed Methods) ประกอบด้วยการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถามจากผู้อำนวยการสถานศึกษาและครูผู้สอนในสหวิทยาเขตศรีวิชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน และการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการสถานศึกษาที่มีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษขึ้นไป ผลการวิจัยพบว่า (1) สภาพการพัฒนาสถานศึกษาสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตศรีวิชัย

¹นักศึกษา, หลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะสังคมศาสตร์และศิลปศาสตร์มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่

²อาจารย์ ดร. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะสังคมศาสตร์และศิลปศาสตร์มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่

เขตศรีวิชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน โดยอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการเอื้ออำนาจให้แก่สมาชิกในองค์กร รองลงมาคือ ด้านการปรับเปลี่ยนองค์กร ด้านพลวัตการเรียนรู้ ด้านการจัดการความรู้ ตามลำดับ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยลำดับน้อยที่สุด คือ ด้านการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี (2) แนวทางการพัฒนาสถานศึกษาสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตศรีวิชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน คือ สถานศึกษาต้องวางระบบไอที พัฒนาทักษะบุคลากร และใช้ฐานข้อมูลบริหารจัดการ พร้อมสร้างชุมชนเรียนรู้ผ่านดิจิทัลเพื่อความยั่งยืน มีการนำเทคโนโลยีมาใช้จริงในการเรียนการสอน การบริหารจัดการและการร่วมมือแบ่งปันทรัพยากรทางการศึกษา การนิเทศติดตามใช้การประเมินดิจิทัลเพื่อตรวจสอบความสอดคล้องการใช้เทคโนโลยีกับผลการเรียน วิเคราะห์จุดแข็ง จุดพัฒนา และให้ข้อเสนอแนะได้อย่างตรงจุดและทันทั่วทั้งที่ และมุ่งใช้ผลประเมินพัฒนาเป็นแนวปฏิบัติมาตรฐาน เสริมความต่อเนื่องการเรียนรู้ เชิดชูนวัตกรรม และนำข้อมูลไปวางแผนพัฒนารอบปีถัดไปอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ : การพัฒนาสถานศึกษา; องค์กรแห่งการเรียนรู้, สหวิทยาเขตศรีวิชัย

Abstract

Schools into Learning Organization in Srivijaya Secondary School cluster Under the Secondary Educational Service Area Office Lamphun, and (2) the guidelines for school development toward becoming a learning organization among school administrators in the Sriwichai School Cluster, under the Lamphun-Lamphun Secondary Educational Service Area Office. This research was a mixed methods research, consisting of quantitative data collection using questionnaires from school directors and teachers in the Sriwichai School Cluster, under the Lamphun-Lamphun Secondary Educational Service Area Office, and qualitative data collection through interviews with school directors with the rank of Special Expert or higher. The research results found that (1) the state of school development toward becoming a learning organization among school administrators in the Sriwichai School Cluster, under the Lamphun-Lamphun Secondary Educational Service Area Office, was at a high level, ranked from highest to lowest mean as follows: empowerment of members in the organization, followed by organizational change, and learning dynamics. Knowledge management is ranked in order, and the area with the lowest average ranking is the application of technology (2) Guidelines for developing educational institutions into learning organizations for school administrators in

the Sriwichai School Cluster, under the Lampang-Lamphun Secondary Education Area Office, are: educational institutions must establish an IT system, develop personnel skills, and use a database for management, along with creating a digital learning community for sustainability. Technology must be used in teaching, management, and cooperation in sharing educational resources. Supervision and monitoring should use digital evaluation to check the consistency of technology use with learning outcomes, analyze strengths and areas for improvement, and provide timely and targeted suggestions. The evaluation results should be used to develop standard practices, enhance learning continuity, promote innovation, and use the data to plan for sustainable development in the following year.

Keywords : School development; Learning organization; Sriwijaya Inter-school District

บทนำ

พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 มาตรา 11 ได้ให้หลักเกณฑ์ไว้ว่า ส่วนราชการมีหน้าที่ในการพัฒนาความรู้ในส่วนราชการ เพื่อให้มีลักษณะเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ โดยต้องรับข้อมูลข่าวสาร และสามารถประมวลผลความรู้ในด้านต่างๆ นำมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติราชการได้ถูกต้องรวดเร็วและเหมาะสมกับสถานการณ์ รวมทั้งต้องส่งเสริมและพัฒนาความรู้ความสามารถ การสร้างวิสัยทัศน์ และการปรับเปลี่ยนทัศนคติของข้าราชการให้เป็นบุคลากรที่มีประสิทธิภาพและมีการเรียนรู้ร่วมกัน ด้วยเหตุนี้สถานศึกษาซึ่งมีสถานะเป็นองค์กรรูปแบบหนึ่งจึงต้องมีการพัฒนาในด้านต่างๆ เพื่อให้สามารถดำรงอยู่ได้ในยุคที่มีความเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้น การพัฒนาสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพสามารถทำได้โดยใช้แนวทางการพัฒนาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ เพื่อให้สถานศึกษาเป็นสถานที่ ที่กลุ่มและบุคคลทุกระดับ สามารถเข้าร่วมในกระบวนการเรียนรู้แบบใหม่ได้อย่างต่อเนื่อง (เข็มทอง ศิริแสงเลิศ, 2561 : 11) แนวทางในการพัฒนาสถานศึกษาให้ก้าวสู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้นั้นสามารถทำได้หลายวิธี และบุคลากรในองค์กรต้องดำเนินการร่วมกันด้วยความอดทน มีการวางแผนอย่างรอบคอบ รวมถึงการมีทรัพยากรสนับสนุนอย่างเหมาะสม ตลอดจนมีการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ในองค์กร โดยมีการพัฒนาแผนการเรียนรู้และการสร้างระบบเพื่อการบริหารเพื่อจัดการการเรียนรู้ขององค์กร (Sader, อ้างถึงใน เข็มทอง ศิริแสงเลิศ, 2561 : 27) การพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องอาศัยหลักการวิธีการหรือปัจจัยต่างๆ มาใช้ในการพัฒนาให้เหมาะสมกับบริบทขององค์กรนั้น ๆ องค์กรแห่งการ

เรียนรู้จึงมีความสำคัญต่อหน่วยงานภาครัฐตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี จากการสังเคราะห์แนวคิดของนักวิชาการและนักการศึกษาหลายท่าน ซึ่งมีความคิดเห็นที่คล้ายคลึงกัน พบว่า องค์ประกอบขององค์กรแห่งการเรียนรู้ควรประกอบด้วย 1) พลวัตการเรียนรู้ 2) การปรับเปลี่ยนองค์การ 3) การเอื้ออำนาจให้แก่สมาชิกในองค์การ 4) การจัดการความรู้ 5) การประยุกต์ใช้เทคโนโลยี ซึ่งสอดคล้องกับ Marquardt (1996 อ้างถึงใน สุชาดา รักอก, 2565 : 30) ได้กล่าวว่า องค์กรแห่งการเรียนรู้มีองค์ประกอบที่จำเป็น 5 ประการที่จะเปลี่ยนองค์กรสู่ องค์กรแห่งการเรียนรู้ ดังนี้ 1) พลวัตการเรียนรู้ (Learning dynamics) ระบบย่อยด้านการเรียนรู้เป็นแกนสำคัญของการสร้างองค์การแห่งการเรียนรู้ 2) การปรับเปลี่ยนองค์การ (Organization transformation) เป็นการกำหนดให้คนเกิดการทำงานร่วมกันอย่างมีแบบแผน มีกระบวนการต่างๆ เกิดขึ้นและดำเนินการไปอย่างต่อเนื่อง 3) การเอื้ออำนาจให้แก่สมาชิกในองค์การ (People empowerment) ผู้บริหารต้องมีหน้าที่สนับสนุนโอกาสให้บุคคลที่อยู่รอบๆ ทั้งฝ่ายที่อยู่ในองค์การ 4) การจัดการความรู้ (Knowledge management) Marquardt ถือว่าการจัดการความรู้เป็นระบบย่อยระบบหนึ่งที่มีความสำคัญในการสร้างองค์การแห่งการเรียนรู้ 5) การประยุกต์ใช้เทคโนโลยี (Technology application) เทคโนโลยีถือเป็นเครื่องมือสิ่งอำนวยความสะดวกที่ช่วยให้องค์กรแห่งการเรียนรู้มีความสะดวกมากขึ้น ดังนั้น องค์กรแห่งการเรียนรู้จึงสำคัญ เพราะช่วยให้คนในองค์กรพัฒนาความรู้และทักษะอยู่ตลอดเวลา การเรียนรู้ช่วยให้องค์กรปรับตัวกับการเปลี่ยนแปลงได้ดี ถ้าองค์กรเรียนรู้ได้ต่อเนื่องจะสร้างนวัตกรรมและทำงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น การเรียนรู้ช่วยสร้างความร่วมมือและวัฒนธรรมที่เข้มแข็ง คนในองค์กรกล้าคิด กล้าลอง และแก้ปัญหาได้เอง ทำให้องค์กรไม่หยุดนิ่งและเติบโตได้อย่างยั่งยืน

ในสหวิทยาเขตศรีวิชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน ได้ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาสถานศึกษาสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ จากรายงานผลการสังเคราะห์รายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา (SAR) ในปีการศึกษา 2567 พบว่า มีข้อเสนอแนะที่เป็นประเด็นเกี่ยวกับการพัฒนาสถานศึกษาสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ ได้แก่ 1) ด้านบุคลากร คือ ครูบางส่วนยังขาดแรงจูงใจในการพัฒนาตนเอง เรียนรู้เพิ่มเติมเฉพาะที่จำเป็นตามคำสั่งราชการ มีทัศนคติแบบทำไปวัน ๆ หรือ ทำตามหน้าที่ ไม่มุ่งสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ บุคลากรใหม่ที่เข้ามายังไม่ถูกส่งเสริมให้เชื่อมโยงหรือแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับครูรุ่นเก่า 2) ด้านองค์กร คือ โครงสร้างการบริหารยังรวมศูนย์ขาดการมีส่วนร่วมจากครูและบุคลากร วัฒนธรรมองค์กรเน้นลำดับชั้นมากกว่าการทำงานเป็นทีม การกำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมายร่วมกันไม่ชัดเจน ทำให้ครูแต่ละคนมีทิศทางการทำงานไม่ตรงกัน 3) ด้านความรู้ คือ ระบบจัดเก็บและถ่ายทอดองค์ความรู้ที่ไม่ค่อยเป็นระบบ

ฐานข้อมูลมักกระจายกระจัดกระจาย หรืออยู่ในรูปแบบเอกสารที่สูญหายง่าย ครูบางส่วนไม่คุ้นเคยกับการทำวิจัยในชั้นเรียน หรือการเขียนผลงานทางวิชาการ ความรู้และประสบการณ์ของครูอาวุโสไม่ได้ถูกถ่ายทอดต่อ เนื่องจากไม่มีเวทีหรือระบบส่งต่อ 4) ด้านเทคโนโลยี คือ การใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอนยังไม่ทั่วถึง ครูบางคนยังสอนแบบเดิมๆ ไม่ใช้สื่อดิจิทัล ขาดความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐาน เช่น อินเทอร์เน็ตไม่เสถียรหรืออุปกรณ์ไม่เพียงพอ นักเรียนบางส่วนไม่มีทักษะดิจิทัลที่เพียงพอ ทำให้ไม่สามารถใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ 5) ด้านการเรียนรู้ คือ การเรียนรู้แบบ PLC (Professional Learning Community) มีแต่ในรูปแบบโครงการ แต่ขาดความต่อเนื่องและความจริงใจในการแลกเปลี่ยน นักเรียนยังคงเรียนเพื่อสอบไม่ได้เรียนรู้เพื่อการคิดวิเคราะห์และการใช้จริง ความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนยังน้อย ทำให้การเรียนรู้ไม่เชื่อมโยงกับชีวิตจริงของผู้เรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน, 2567 : 43-47)

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้มองเห็นความสำคัญของการพัฒนาสถานศึกษาสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ จึงสนใจที่จะศึกษา เรื่อง การพัฒนาสถานศึกษาสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตศรีวิชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน เพื่อได้ข้อมูลไปนำเสนอผู้บริหารระดับต้นสังกัดประกอบการพิจารณาแนวทางในการพัฒนาสถานศึกษาสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ให้เกิดประโยชน์แก่การจัดการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการพัฒนาสถานศึกษาสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตศรีวิชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาสถานศึกษาสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตศรีวิชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน

วิธีดำเนินการวิจัย

บทความวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ผู้วิจัยได้ศึกษาโดยใช้กรอบแนวคิดที่ได้จากการสังเคราะห์องค์ประกอบขององค์กรแห่งการเรียนรู้ ตามแนวคิดของนักการศึกษา ดังนี้ Marquardt (1996 อ้างถึงใน สุชาติ รักอก, 2565 : 30), Senge (1990 อ้างถึงใน วันชัย ปานจันทร์, 2564 : 31-34), Marquardt and Reynolds (1994 อ้างถึงใน วันชัย ปานจันทร์, 2564 : 39-40), Garvin (2000 อ้างถึงใน สุชาติ รักอก, 2565 : 37), Gephart et al. (1996 อ้างถึงใน วีรภัทร รักชนบท, 2561 : 50-51), อัจจิมา รัตนจารย์ (2564 : 6), พชรกันย์ เมธาอัครเกียรติ และสันติธร ภูริภักดี (2561 : 2334-2335) มาสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ซึ่ง

ได้องค์ประกอบขององค์กรแห่งการเรียนรู้ 5 ด้าน ได้แก่ 1) พลวัตการเรียนรู้ 2) การปรับเปลี่ยนองค์กร 3) การเอื้ออำนาจให้แก่สมาชิกในองค์กร 4) การจัดการความรู้ และ 5) การประยุกต์ใช้เทคโนโลยี

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา และครูผู้สอน ในสหวิทยาเขตศรีวิชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน ปีการศึกษา 2568 จำนวน 5 โรงเรียน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษาจำนวน 5 คน และครูผู้สอนจำนวน 178 คน รวมทั้งหมด 183 คน (ระบบสารสนเทศสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน ปีการศึกษา 2568)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา และครูผู้สอน ในสหวิทยาเขตศรีวิชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน ปีการศึกษา 2568 โดยการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan (1970 อ้างถึงใน อัจจิมา รัตนาจารย์, 2564 : 34) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 124 คน จากนั้นทำการสุ่มโดยการแบ่งกลุ่มผู้อำนวยการสถานศึกษาและครู (Cluster Random Sampling) แล้วสุ่มตามสัดส่วนบุคลากรของแต่ละโรงเรียน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในเชิงปริมาณ คือ แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามการพัฒนาสถานศึกษาสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตศรีวิชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน มี 5 ด้าน ได้แก่ 1) พลวัตการเรียนรู้ 2) การปรับเปลี่ยนองค์กร 3) การเอื้ออำนาจให้แก่สมาชิกในองค์กร 4) การจัดการความรู้ 5) การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีโดยลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับของ Likert (1961 อ้างถึงใน อัจจิมา รัตนาจารย์, 2564 : 34)

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาสถานศึกษาสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตศรีวิชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน โดยนำข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยค่า

ต่ำสุด 1 ข้อ แบบสอบถามแต่ละด้านมากำหนดเป็นประเด็นในการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ข้อคำถามจำนวน 5 ข้อ เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาสถานศึกษาสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตศรีวิชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และวิเคราะห์สังเคราะห์เนื้อหาเสนอโดยวิธีเชิงพรรณนาต่อไป

ผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่อง การพัฒนาสถานศึกษาสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตศรีวิชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน สรุป ดังนี้

1. การพัฒนาสถานศึกษาสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตศรีวิชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน ดังตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การพัฒนาสถานศึกษาสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตศรีวิชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน โดยรวมและรายด้าน (N=124)

ข้อ	การพัฒนาสถานศึกษาสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตศรีวิชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน	ระดับปฏิบัติ		แปลผล
		$\bar{X}$	S.D.	
1	ด้านพลวัตการเรียนรู้	4.13	0.45	มาก
2	ด้านการปรับเปลี่ยนองค์กร	4.25	0.48	มาก
3	ด้านการเอื้ออำนาจให้แก่สมาชิกในองค์กร	4.42	0.42	มาก
4	ด้านการจัดการความรู้	4.10	0.42	มาก
5	ด้านการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี	4.07	0.52	มาก
	โดยรวม	4.19	0.49	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า การพัฒนาสถานศึกษาสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตศรีวิชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน พบว่า การพัฒนาสถานศึกษาสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตศรีวิชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.19$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการเอื้ออำนาจให้แก่สมาชิกในองค์กร อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.42$) รองลงมา ด้านการปรับเปลี่ยนองค์กร

อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.25$) ด้านพฤติการณ์การเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.13$) ด้านการจัดการความรู้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.10$) ตามลำดับ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย ด้านการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.07$)

2. แนวทางการพัฒนาสถานศึกษาสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตศรีวิชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน พบว่า

แนวทางในการวางแผนการดำเนินการด้านการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี ในสหวิทยาเขตศรีวิชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน คือ สถานศึกษาต้องวางระบบไอที พัฒนาศักยภาพบุคลากร และใช้ฐานข้อมูลบริหารจัดการ พร้อมสร้างชุมชนเรียนรู้ผ่านดิจิทัลเพื่อความยั่งยืน

แนวทางในการดำเนินการด้านการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี ในสหวิทยาเขตศรีวิชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน คือ การนำเทคโนโลยีมาใช้จริงในการเรียนการสอน การบริหารจัดการ และการร่วมมือแบ่งปันทรัพยากรทางการศึกษา

แนวทางในการนิเทศ ติดตาม ตรวจสอบการดำเนินการด้านการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี ในสหวิทยาเขตศรีวิชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน คือ การนิเทศติดตามใช้การประเมินดิจิทัลเพื่อตรวจสอบความสอดคล้องการใช้เทคโนโลยีกับผลการเรียนวิเคราะห์จุดแข็ง จุดพัฒนา และให้ข้อเสนอแนะได้อย่างตรงจุดและทันท่วงที

แนวทางในการพัฒนา/ปรับปรุงการดำเนินการด้านการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี ในสหวิทยาเขตศรีวิชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน คือ มุ่งใช้ผลประเมินพัฒนาเป็นแนวปฏิบัติมาตรฐาน เสริมความต่อเนื่องการเรียนรู้ เชิดชูนวัตกรรม และนำข้อมูลไปวางแผนพัฒนารอบปีถัดไปอย่างยั่งยืน

อภิปรายผล

จากการศึกษาเรื่อง การพัฒนาสถานศึกษาสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตศรีวิชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน มีประเด็นที่สามารถอภิปรายผล ดังนี้

1. การพัฒนาสถานศึกษาสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตศรีวิชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน พบว่า มีค่าเฉลี่ยโดยรวม ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ทั้งด้านพฤติการณ์การเรียนรู้ ด้านการปรับเปลี่ยนองค์กร ด้านการเอื้ออำนาจให้แก่สมาชิกในองค์กร ด้านการจัดการความรู้ และด้านการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะสถานศึกษามีการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงและเน้นการพัฒนาต่อเนื่องเป็น

วัฒนธรรมองค์กร นโยบายและแนวปฏิบัติของสถานศึกษามีความชัดเจนและสนับสนุนกลยุทธ์ในการพัฒนาองค์กร สถานศึกษาส่งเสริมให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับงานของตนเองอย่างเหมาะสม รวมทั้งการจัดการความรู้มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนสถานศึกษาให้เติบโตอย่างยั่งยืน และสถานศึกษาให้ความสำคัญกับการพัฒนาทักษะบุคลากรเพื่อให้สามารถใช้งานเทคโนโลยีได้อย่างเต็มศักยภาพ ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ นภัส สาข้อง (2566 : 55) พบว่า โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน รวมทั้งสอดคล้องกับการวิจัยของ อัจจิมา รัตนจารย์ (2564 : 1-2) พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลในการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ขององค์กร 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการเอื้ออำนาจให้บุคลากร ด้านการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี ด้านการปฏิรูปองค์กร ด้านการจัดการความรู้ และด้านพลวัตแห่งการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ และสอดคล้องกับการวิจัยของ นครินทร์ จัปปิตต์ (2562 : 99) ได้ พบว่า การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา โดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

2. ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 แนวทางการพัฒนาสถานศึกษาสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตศรีวิชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน พบว่า

แนวทางในการวางแผนการดำเนินการด้านการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี ในสหวิทยาเขตศรีวิชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน สถานศึกษาต้องวางระบบไอทีพัฒนาทักษะบุคลากร และใช้ฐานข้อมูลบริหารจัดการ พร้อมสร้างชุมชนเรียนรู้ผ่านดิจิทัลเพื่อความยั่งยืน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุริยาкар ยันอินทร์ (2562 : 136) พบว่า 1) สถานศึกษาควรใช้เทคโนโลยีช่วยเพิ่มความสามารถในการเก็บรวบรวมความรู้ 2) สถานศึกษาควรสนับสนุนให้บุคลากรในสถานศึกษาร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านการใช้เครือข่ายเทคโนโลยี 3) สถานศึกษาควรสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาและใช้เทคโนโลยีเป็นแหล่งจัดเก็บความรู้ 4) สถานศึกษาควรนำเครื่องมือด้านสารสนเทศไปประยุกต์ใช้ในการเรียนรู้ 5) สถานศึกษาควรนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์เข้ามาช่วยขยายการเรียนรู้ของครูและบุคลากรเพิ่มมากขึ้น 6) ครูและบุคลากรควรมีความสามารถในการแสวงหาความรู้ที่มีอยู่ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา 7) สถานศึกษาควรประชาสัมพันธ์เผยแพร่ความรู้ต่อสาธารณะ 8) สถานศึกษาควรส่งเสริมให้มีการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ด้านการสืบค้นให้กับนักเรียน

แนวทางในการดำเนินการด้านการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี ในสหวิทยาเขตศรีวิชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน การนำเทคโนโลยีมาใช้อย่างจริงจังในการเรียนการสอน การบริหารจัดการ และการร่วมมือแบ่งปันทรัพยากรทางการศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ อัจฉรา เชื้อนวิเศษ (2561 : 86) พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีข้อเสนอแนะแนว

ทางการบริหารจัดการองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่พึงประสงค์ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 คือ ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรได้ใช้สารสนเทศ และเทคโนโลยีในการศึกษาเรียนรู้ หาข้อมูลด้วยตนเอง เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ และการแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง เพื่อที่ครูและบุคลากรจะได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้

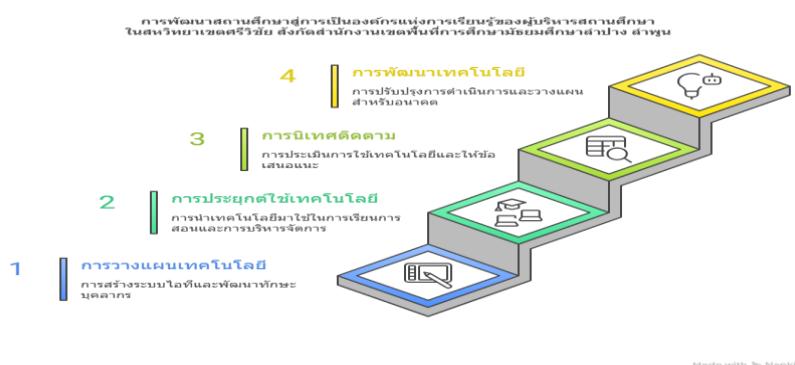
แนวทางในการนิเทศ ติดตาม ตรวจสอบการดำเนินการด้านการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี ในสหวิทยาเขตศรีวิชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน การนิเทศ ติดตาม ใช้การประเมินดิจิทัลเพื่อตรวจสอบความสอดคล้องการใช้เทคโนโลยีกับผลการเรียน วิเคราะห์จุดแข็ง จุดพัฒนา และให้ข้อเสนอแนะได้อย่างตรงจุดและทันทั่วทั้ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุชาดา รักอก (2565 : 456) พบว่า ด้านการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี ผู้บริหารสถานศึกษา สนับสนุนในการจัดทำฐานข้อมูลกลางของสถานศึกษาเพื่อรวบรวมและจัดเก็บข้อมูลจากทุกกลุ่มงาน จัดสรรงบประมาณเพื่อปรับปรุงพัฒนาระบบอินเทอร์เน็ตและข้อมูลระบบอิเล็กทรอนิกส์ในทุกปี มีช่องทางการเข้าถึงข้อมูลอย่างต่อเนื่องและเป็นปัจจุบัน โดยคำนึงถึงความถูกต้องและเหมาะสม

แนวทางในการพัฒนา/ปรับปรุงการดำเนินการด้านการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี ในสหวิทยาเขตศรีวิชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน มุ่งใช้ผลประเมินพัฒนาเป็นแนวปฏิบัติมาตรฐาน เสริมความต่อเนื่องการเรียนรู้ เชิดชูนวัตกรรม และนำข้อมูลไปวางแผนพัฒนารอบปีถัดไปอย่างยั่งยืน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วีรยา สัจจะเขตต์ (2564) พบว่า ด้านการนำเทคโนโลยีโดยมีแนวทาง 1) สถานศึกษาพัฒนาระบบ Wi-Fi ให้ครอบคลุมและสามารถใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ 2) สถานศึกษาจัดทำแผนการจัดเก็บข้อมูลโดยการประชุมปรึกษาหารือกับผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านและนำมาประยุกต์ใช้ 3) สถานศึกษาสนับสนุนการนำ Google เข้ามาช่วยในการจัดเก็บข้อมูล เช่น การลงทะเบียน Google drive มาใช้จัดเก็บข้อมูลส่วนกลางภายในสถานศึกษา 4) สถานศึกษาสร้างฐานข้อมูลออนไลน์ให้เข้าถึงง่าย สะดวกต่อการนำมาใช้และรวดเร็วต่อการรวบรวม เช่น หลักสูตรสถานศึกษา แผนการสอนและการรวบรวมคะแนนการสอบวัดผล 5) สถานศึกษาให้การสนับสนุนการจัดอบรมบุคลากรให้มีสมรรถนะด้านการใช้เทคโนโลยีในสถานศึกษาโดยบุคลากรภายในที่มีความเชี่ยวชาญ 6) สถานศึกษาประชุมและรับฟังเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคที่พบและให้ครูและบุคลากรที่รับผิดชอบสรุปผลการดำเนินงาน

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

การพัฒนาสถานศึกษาสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตศรีวิชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน ทำให้พบว่า องค์ความรู้สำคัญเกี่ยวกับการวางแผน การดำเนินการด้านการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี สถานศึกษาต้อง

วางระบบไอที พัฒนาคณะบุคลากร และใช้ฐานข้อมูลบริหารจัดการ พร้อมสร้างชุมชนเรียนรู้ผ่านดิจิทัลเพื่อความยั่งยืน การดำเนินการด้านการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี การนำเทคโนโลยีมาใช้จริงในการเรียนการสอน การบริหารจัดการ และการร่วมมือแบ่งปันทรัพยากรทางการศึกษา การนิเทศติดตาม ตรวจสอบการดำเนินการด้านการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี การนิเทศติดตามใช้การประเมินดิจิทัลเพื่อตรวจสอบความสอดคล้องการใช้เทคโนโลยีกับผลการเรียน วิเคราะห์จุดแข็ง จุดพัฒนา และให้ข้อเสนอแนะได้อย่างตรงจุดและทันทั่วทั้งที่ การพัฒนา/ปรับปรุง การดำเนินการด้านการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี มุ่งใช้ผลประเมินพัฒนาเป็นแนวปฏิบัติมาตรฐาน เสริมความต่อเนื่องการเรียนรู้ เชิดชูนวัตกรรม และนำข้อมูลไปวางแผนพัฒนารอบปีถัดไปอย่างยั่งยืน



ภาพที่ 1 การพัฒนาสถานศึกษาสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา
ในสหวิทยาเขตศรีวิชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน

เอกสารอ้างอิง

- เข้มทอง ศิริแสงเลิศ. (2561). *การพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. ในประมวลสาระชุดวิชาการจัดและบริหารองค์การทางการศึกษา*. หน้าที่ 2 (น. 1-64). นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- นครินทร์ จับจิตต์. (2562). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต.มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี*.
- นภัส สาข้อง. (2566). *การบริหารองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2. การค้นคว้าอิสระ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต.มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช*.

- พัชรกัญญ์ เมธาอัศวเกียรติ และสันติธร ภูริภักดี (2561). ปัจจัยการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน” *Veridian E-Journal ฉบับมนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์และศิลปะ*. ปีที่ 11, ฉบับที่ 2 เดือนพฤษภาคม – สิงหาคม 2561.
- ระบบสารสนเทศสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน. ข้อมูลพื้นฐาน. สืบค้นเมื่อ 8 สิงหาคม 2568, จาก <https://www.sesalpglpn.go.th/>
- ระบบสารสนเทศสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน. (2567). รายงานผลการสำรวจรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา (SAR). สืบค้นเมื่อ 8 สิงหาคม 2568, จาก <https://www.sesalpglpn.go.th/>
- วันชัย ปานจันทร์. (2564). *หลักการการพัฒนางานองค์กรแห่งการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วีรภัทร รักชนบท. (2561). *องค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9. การค้นคว้าอิสระ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วีรยา สัจจะเขตต์. (2564). *การพัฒนาแนวทางการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุชาดา รักกอก. (2565). *แนวทางการพัฒนางานองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนบรมราชินีนาถราชวิทยาลัย. การค้นคว้าอิสระ ปริญญามหาบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สุริยาการ ยันอินทร์. (2562). *แนวทางการพัฒนาสถานศึกษาสู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้เพื่อการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7. วิทยานิพนธ์ ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- อัจจิมา รัตนอาจารย์. (2564). *การศึกษาคุณลักษณะที่ส่งผลในการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้กรณีศึกษาสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. การค้นคว้าอิสระ รัฐศาสตรมหาบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อัจฉรา เชื้อนวิเศษ. (2561). *การบริหารจัดการองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่พึงประสงค์ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3. การศึกษาค้นคว้าอิสระ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยพะเยา.

การบริหารเพื่อเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาในศูนย์บริหาร

การจัดการศึกษาแม่ลาน้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2

MANAGEMENT TOWARDS LEARNING ORGANIZATION OF SCHOOLS

WITHIN THE MAE LA NOI EDUCATIONAL MANAGEMENT CENTER

UNDER THE MAE HONG SON PRIMARY EDUCATIONAL

SERVICE AREA OFFICE 2



¹ธนู จิตอารี และ ²สุรัตน์ ศรีดาเดช

¹Thanu Jitaree and ²Surat Sridadej

¹มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่, ประเทศไทย

¹North-Chiang Mai University, Thailand

¹Angkana@northcm.ac.th, ²Surat@northcm.ac.th

Received: February 19, 2026;

Revised: June 18, 2026;

Accepted: June 22, 2026

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาในศูนย์บริหารการจัดการศึกษาของสถานศึกษาแม่ลาน้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 และเพื่อศึกษาแนวทางการบริหารเพื่อเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา ในศูนย์บริหารการจัดการศึกษาของสถานศึกษาแม่ลาน้อยสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครู โรงเรียนในศูนย์บริหารการจัดการศึกษาของสถานศึกษาแม่ลาน้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ปีการศึกษา 2568 โดยมีผู้บริหารโรงเรียน

¹นักศึกษา หลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะสังคมศาสตร์และศิลปศาสตร์มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่

²อาจารย์ ดร. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะสังคมศาสตร์และศิลปศาสตร์มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่

จำนวน 9 คน ครู 98 คน รวม 107 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า สภาพปัจจุบันของความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาในศูนย์บริหารการจัดการศึกษาของสถานศึกษาแม่ลาน้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และผลการศึกษาศึกษาแนวทางการบริหารเพื่อเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา ในศูนย์บริหารการจัดการศึกษาของสถานศึกษาแม่ลาน้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 สามารถสรุปได้ดังนี้ (1) การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน ผู้บริหารสถานศึกษามีการสื่อสารวิสัยทัศน์อย่างชัดเจนและส่งเสริมให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนสถานศึกษา (2) ด้านการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม ผู้บริหารสถานศึกษา สร้างความตระหนักในเรื่องของความหลากหลายปลูกฝังค่านิยมการเคารพซึ่งกันและกัน (3) การมีแบบแผนความคิด ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมการจัดทำการวิเคราะห์งานโดยใช้ PLC พัฒนาทักษะการวิเคราะห์งานอย่างเป็นระบบ (4) การคิดอย่างเป็นระบบ ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมและเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการเปลี่ยนแปลง (5) การเป็นบุคคลที่รอบรู้ ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรเกิดความคิดสร้างสรรค์และสร้างนวัตกรรม โดยมีการนิเทศอย่างสม่ำเสมอ

คำสำคัญ : การบริหารสถานศึกษา; องค์กรแห่งการเรียนรู้; ศูนย์บริหารการจัดการศึกษาของสถานศึกษาแม่ลาน้อย

Abstract

The objectives of this research were to: 1) study the current state of learning organizations in educational institutions under the Mae La Noi Educational Management Center, Mae Hong Son Primary Educational Service Area Office 2; and 2) identify administrative guidelines for developing these institutions into learning organizations. The population consisted of 107 personnel from the 2025 academic year, comprising 9 school administrators and 98 teachers. The research instruments included questionnaires and interviews. Data were analyzed using mean, standard deviation, and content analysis. The research findings revealed that the current state of learning organizations under the Mae La Noi Educational Management Center, in overall, was at a high level. Regarding the administrative guidelines for developing learning organizations, the results can be summarized into five key dimensions (1) Shared Vision School administrators clearly communicate the vision and encourage personnel to participate in driving the institution

forward (2) Team Learning Administrators create awareness of diversity and instill values of mutual respect among staff. (3) Mental Models Administrators promote job analysis through Professional Learning Communities (PLC) to develop systematic analytical skills. (4) Systems Thinking Administrators encourage and provide opportunities for personnel to participate in organizational change. (5) Personal Mastery: Administrators promote creativity and innovation among staff through consistent supervision and support.

Keywords : Educational Administration; Learning Organization; Mae La Noi Educational Management Center

บทนำ

การศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาความรู้ ทักษะ คุณลักษณะ และคุณธรรมของบุคคลเพื่อให้สามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข และพัฒนาประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้า โดยมีความสำคัญในการพัฒนาศักยภาพของมนุษย์ ลดความเหลื่อมล้ำ การสร้างความเข้าใจในความหลากหลายของวัฒนธรรมและการเตรียมความพร้อมสำหรับการทำงานในอนาคต ซึ่งตรงกับเจตนารมณ์ของบทบัญญัติด้านการศึกษารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 54 วรรคสี่ กล่าวว่า การศึกษาทั้งปวงต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ สามารถเชี่ยวชาญได้ตามความถนัดของตน และมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2560 : 5) ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม 2545 ได้ให้ความหมายของ “ การศึกษา ” ว่าเป็น กระบวนการเรียนรู้ เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ขึ้นเกิดจากการสภาพแวดล้อม สังคม การเรียนรู้ และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต จะเห็นได้ว่าการปฏิรูปการศึกษาของประเทศต้องการให้สถานศึกษาหรือหน่วยงานทางการศึกษาเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (learning organization) มุ่งเน้นที่จะสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ในทุกระดับขององค์กรการศึกษา โดยให้บุคลากรได้เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง แลกเปลี่ยนองค์ความรู้และนำไปใช้ในการพัฒนางานอย่างมีระบบ โดยมีแนวทางหลักคือการส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม ให้ผู้บริหารและครูร่วมกันคิด แลกเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนาทักษะ การคิดอย่างเป็นระบบเพื่อให้มองภาพรวมและแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และการพัฒนาบุคลากรให้รอบรู้ มีวิสัยทัศน์ร่วมกัน เพื่อให้การดำเนินงานของสถานศึกษามีทิศทางที่ชัดเจนและปรับตัวได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง

องค์กรแห่งการเรียนรู้ (learning organization) เป็นแนวคิดในการพัฒนาองค์กรที่ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ พัฒนาและถ่ายทอดองค์ความรู้ ทักษะ และประสบการณ์อย่างต่อเนื่องทั้งภายในและภายนอกองค์กร เพื่อให้สามารถปรับตัว พัฒนาตนเอง และสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมรับมือการเปลี่ยนแปลงและบรรลุเป้าหมายขององค์กรอย่างยั่งยืน ซึ่งแนวคิดองค์กรแห่งการเรียนรู้ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางว่าเป็นแนวคิดการพัฒนาองค์กรอย่างยั่งยืน และใช้ศักยภาพของตนเองได้อย่างสอดคล้องกับแนวโน้มของโลกในอนาคตที่ให้ความสำคัญกับการใช้ความรู้ และข้อมูลข่าวสาร เพื่อพัฒนาความสามารถของตนเอง และสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องทุกระดับในองค์กร โดยบุคลากรนำสิ่งที่องค์กรสนับสนุนด้านการเรียนรู้มาใช้ในการพัฒนาการทำงาน เชื่อมโยงรูปแบบการทำงานเป็นทีม สร้างกระบวนการเรียนรู้และสร้างความเข้าใจ เติรียมยอมรับเปลี่ยนแปลง เปิดโอกาสให้ทีมร่วมมือกันทำงาน และมีการใช้อำนาจในการตัดสินใจ เพื่อส่งเสริมบรรยากาศของการคิดริเริ่มและสร้างนวัตกรรม ซึ่งจะทำให้องค์กรเข้มแข็งและพร้อมเผชิญกับสภาวะการแข่งขันอย่างเต็มที่ (ยุรพร ศุทธรัตน์ ,2558 : 84) และในปัจจุบันองค์กรแห่งการเรียนรู้เป็นระบบการพัฒนาองค์กรที่ได้รับการยอมรับในระดับสากล โดยมีแนวทาง 5 ประการ ในการสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ ตามแนวคิดของ Senge กล่าวถึงองค์กรแห่งการเรียนรู้ ว่าให้ความสำคัญกับทรัพยากรมนุษย์ในฐานะที่มีคุณค่าของหน่วยงาน เน้นการพัฒนาศักยภาพของบุคคลที่เป็นพื้นฐานในการพัฒนาองค์กร ทั้งเอกบุคคลและเป็นทีม คือการเป็นบุคคลที่รอบรู้ การมีแบบแผนความคิด การสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน การเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม และการคิดอย่างเป็นระบบ

กระทรวงศึกษาได้กำหนดนโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ตระหนักถึงความสำคัญของยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนา และการเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ โดยเฉพาะแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพมนุษย์ จุดเน้นประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2565 ในด้านการพัฒนาเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งได้กำหนดสาระสำคัญสำหรับบรรลุเป้าหมายของการพัฒนาการศึกษา 5 ประการ ได้แก่ การเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา ความเท่าเทียมทางการศึกษา คุณภาพการศึกษา ประสิทธิภาพ และตอบโจทย์บริบทที่เปลี่ยนแปลง ในระยะ 20 ปีข้างหน้า ซึ่งมียุทธศาสตร์ 6 ประการ คือ การจัดการการศึกษาเพื่อความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติ การผลิตและพัฒนากำลังคนการวิจัยและนวัตกรรมเพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ การพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัย และสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ การสร้างโอกาสความเสมอภาคและความเท่าเทียมทางการศึกษา การจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และการพัฒนาประสิทธิภาพ

ของระบบบริหารจัดการการศึกษา ดังนั้นผู้นำน้องควรต้องปรับเปลี่ยนแนวคิดการบริหารและกระบวนการทำงานของบุคลากรในองค์กรโดยพัฒนาการฝึกทักษะส่งเสริมการคิดและการแก้ไขปัญหาให้มากกว่าเดิม ต้องกระตุ้นหรือรื้อฟื้นในการแสวงหาความรู้และสิ่งที่จำเป็นต่างๆ เพื่อพัฒนาองค์กรให้สามารถอยู่รอดภายใต้สภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงตามกาลเวลา โดยเปลี่ยนแปลงองค์กรให้มีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ปรับปรุงองค์กรอย่างต่อเนื่อง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ มีภารกิจหลักที่สำคัญ คือการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตรเพื่อให้คนไทยได้เรียนรู้อย่างมีคุณภาพ โดยมุ่งให้เกิดการเปลี่ยนแปลงใน 4 ด้าน คือ 1) การพัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ให้มีความรู้ตั้งแต่ปฐมวัย 2) การพัฒนาคุณภาพของครูยุคใหม่ 3) การพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่เพื่อให้สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพและ 4) การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการใหม่ที่มีมุ่งเน้นการกระจายอำนาจสู่สถานศึกษา รวมทั้งการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน โดยมุ่งหวังพัฒนาเด็กไทยให้เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข ภาพของเด็กไทยในอนาคตต้องเป็นผู้มีความสามารถในการคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น ก้าวไกลสู่สากล และเป็นพลเมืองดี (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2552:26) ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้จึงได้มอบนโยบายให้สถานศึกษาในสังกัดดำเนินการตั้งแต่ปีงบประมาณ 2552 โดยกำหนดพันธกิจคือให้สถานศึกษาพัฒนาระบบบริหารจัดการการศึกษาเพื่อยกระดับคุณภาพของผู้เรียนมุ่งสู่มาตรฐานการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน และให้ยกระดับคุณภาพสถานศึกษาสู่มาตรฐานการศึกษาของชาติ หากแต่การบริหารจัดการการศึกษาเพื่อเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลับไม่ทำให้คุณภาพของผู้เรียนพัฒนาดีขึ้น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมีคะแนนต่ำกว่าเฉลี่ยมาก และต่ำกว่าหลายประเทศในแถบเอเชีย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560:65) เห็นได้จากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านขั้นพื้นฐาน (O-NET) ในกลุ่มสาระการเรียนรู้หลัก ส่วนใหญ่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ 50 โดยเฉพาะวิชาภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ คะแนนส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลางและต่ำ โดยในปีพ.ศ. 2567 ผลคะแนน O-NET ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในวิชาภาษาไทย มีคะแนนเฉลี่ย 54.20 วิชาภาษาอังกฤษ 33.49 วิชาคณิตศาสตร์ 29.21 วิชาวิทยาศาสตร์ 42.87 และในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 วิชาภาษาไทย มีคะแนนเฉลี่ย 48.93 วิชาภาษาอังกฤษ มีคะแนนเฉลี่ย 30.93 วิชาคณิตศาสตร์ มีคะแนนเฉลี่ย 26.53 วิชาวิทยาศาสตร์ มีคะแนนเฉลี่ย 34.22 ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงควมมีประสิทธิภาพจากการบริหารงานวิชาการของ

โรงเรียนทั่วประเทศ (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ องค์การมหาชน, 2568:ระบบออนไลน์)

ศูนย์บริหารการจัดการศึกษาของสถานศึกษาแม่ลำน้อย เป็นศูนย์ประสานงานความร่วมมือในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระหว่างสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 กับสถานศึกษาให้มีความคล่องตัวในการบริหารจัดการในการจัดการศึกษาระดับตำบล ประกอบด้วยทั้งหมด 10 โรงเรียน ดังนี้ โรงเรียนบ้านแม่สะปึ่ง โรงเรียนบ้านแม่สะปึ่งใต้ โรงเรียนบ้านแม่ะ โรงเรียนบ้านพระบาทห้วยผึ้ง โรงเรียนบ้านแม่ฮู โรงเรียนลุ่มน้ำวิทยา โรงเรียนบ้านป่าหมากวิทยา โรงเรียนบ้านท่าสองแคว โรงเรียนบ้านแม่แลบ และโรงเรียนอนุบาลแม่ลำน้อย โดยดำเนินการบริหารจัดการภายใต้นโยบาย MHS2 : 4 สร้างความสุข เป็นนโยบายขับเคลื่อนกลยุทธ์ 4 กลยุทธ์ ประกอบด้วย กลยุทธ์ที่ 1 เสริมสร้างความปลอดภัยในสถานศึกษา กลยุทธ์ที่ 2 เพิ่มโอกาส ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา กลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาคุณภาพผู้เรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษา กลยุทธ์ที่ 4 เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษา เพื่อนำไปสู่ “องค์กรแห่งความสุข สร้างคนดี มีคุณภาพ” (ศูนย์บริหารการจัดการศึกษาของสถานศึกษาแม่ลำน้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอนเขต 2, 2568)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาเกี่ยวกับการบริหารเพื่อเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา ในศูนย์บริหารการจัดการศึกษาของสถานศึกษาแม่ลำน้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา ซึ่งสถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัด สามารถนำข้อเสนอแนะ แนวทางและรูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ และนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในระดับองค์กรหรือสถานศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารเพื่อเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาในศูนย์บริหารการจัดการศึกษาของสถานศึกษาแม่ลำน้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2
2. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารเพื่อเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาในศูนย์บริหารการจัดการศึกษาของสถานศึกษาแม่ลำน้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

บทความวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ผู้วิจัยได้ศึกษาทฤษฎี แนวคิดองค์กรแห่งการเรียนรู้ ของ Senge (2006 : 23-27) องค์กรแห่งการเรียนรู้ Peter Senge ได้ดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครู โรงเรียนในศูนย์บริหารการจัดการศึกษาของสถานศึกษาแม่ลาน้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ปีการศึกษา 2568 โดยมีผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 9 คน ครู 98 คน รวม 107 คน โดยศึกษาจากประชากรทั้งหมด

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ เป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตารางรายการ (Check list) ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามการบริหารเพื่อเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาในศูนย์บริหารการจัดการศึกษาของสถานศึกษาแม่ลาน้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ชนิด 5 ระดับ (พิมลพรรณ เพชรสมบัติ, 2560 : 42)

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในเชิงคุณภาพ เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการบริหารเพื่อเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาในศูนย์บริหารการจัดการศึกษาของสถานศึกษาแม่ลาน้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ค่าเฉลี่ย (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) และวิเคราะห์สังเคราะห์เนื้อหาเสนอโดยวิธีเชิงพรรณนาต่อไป

ผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่อง การบริหารเพื่อเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาในศูนย์บริหารการจัดการศึกษาแม่ลาน้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 สรุปผล ดังนี้

1. การบริหารเพื่อเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาในศูนย์บริหารการจัดการศึกษาของสถานศึกษาแม่ลาน้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 แสดงดังตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การบริหารเพื่อเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาในศูนย์บริหารการจัดการศึกษาของสถานศึกษาแม่ลาน้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 โดยรวมและรายด้าน (N=107)

การบริหารเพื่อเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ของสถานศึกษา	ระดับการดำเนินการ		
	μ	σ	แปลผล
การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน	4.14	0.52	มาก
การเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม	4.16	0.52	มาก
การมีแบบแผนความคิด	4.15	0.50	มาก
การคิดอย่างเป็นระบบ	4.06	0.42	มาก
การเป็นบุคคลที่รอบรู้	4.06	0.44	มาก
โดยรวม	4.11	0.48	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่าการบริหารเพื่อเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาในศูนย์บริหารการจัดการศึกษาของสถานศึกษาแม่ลาน้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 พบว่า การบริหารเพื่อเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาในศูนย์บริหารการจัดการศึกษาของสถานศึกษาแม่ลาน้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.16$) รองลงมา คือ ด้านการมี แบบแผนความคิด อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.15$) ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.14$) และ ด้านการคิดอย่างเป็นระบบ ด้านการเป็นบุคคลที่รอบรู้ มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้ายเท่ากัน อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.06$)

2. แนวทางการบริหารเพื่อเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา ในศูนย์บริหารการจัดการศึกษาของสถานศึกษาแม่ลาน้อยสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 พบว่า

2.1 ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วม แนวทางส่งเสริมให้บุคลากรในสถาน ศึกษาสามารถปรับเปลี่ยนวิสัยทัศน์ของตนเองให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาคือดำเนินการศึกษาวิเคราะห์ บุคลากรในองค์กรจำแนกบุคลากรเพื่อที่จะได้มอบหมายงานและใช้วิธีการกระตุ้นในการทำงานให้ถูกต้อง ส่งเสริมให้บุคลากรเห็นถึงความสำคัญของตนเองและเห็นบทบาทของตนเองต่อองค์กร สื่อสารวิสัยทัศน์อย่างชัดเจน สร้างความตระหนักให้บุคลากรและส่งเสริมให้บุคลากรมีส่วน

ร่วมในการขับเคลื่อนสถานศึกษา ซึ่งจะนำไปสู่การดำเนินงานตามวิสัยทัศน์ขององค์กรหรือสถานศึกษาและของตนเอง

2.2 ด้านการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม ส่งเสริมให้บุคลากรในสถานศึกษาร่วมเห็นคุณค่าในความแตกต่างของแต่ละบุคคลในทีม คือ วางแผนนโยบายและแนวทางปฏิบัติของโรงเรียนที่ชัดเจนเพื่อให้บุคลากรทุกคนมองเห็นภาพเป้าประสงค์และภาพความสำเร็จร่วมกัน สร้างความตระหนักในเรื่องความหลากหลายปลูกฝังค่านิยมการเคารพซึ่งกันและกัน รวมไปถึงการมอบหมายงานตามความสนใจของบุคลากรมีการปรับเปลี่ยนการให้อำนาจในการทำงาน โดยมีทั้งบทบาทผู้นำและผู้ตามตามภาระงานเพื่อให้เกิดการเคารพต่อหน้าที่ที่ได้รับผิดชอบ ซึ่งจะนำไปสู่การวางแผนและการประสานงานร่วมมือกันในองค์กร

2.3 ด้านการมีแบบแผนความคิด ส่งเสริมให้บุคลากรในสถานศึกษาสามารถวิเคราะห์งานได้อย่างชัดเจน คือ ส่งเสริมการจัดทำการวิเคราะห์งานโดยใช้ PLC จากแนวคิดของชุมชนแห่งการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาเป็นแนวทางขั้นต้นในการฝึกฝนพัฒนาตนเอง พัฒนาทักษะการวิเคราะห์งานอย่างเป็นระบบ ส่งเสริมการใช้เครื่องมือช่วยในการวิเคราะห์งาน เมื่อบุคลากรได้แนวคิดวิธีการจะนำไปสู่การต่อยอดทำให้การทำงานที่มีการวิเคราะห์งานได้อย่างชัดเจน และมีขั้นตอนวิธีการดำเนินงานรวมถึงการเตรียมวิธีการแก้ไขเพื่อรองรับไว้ล่วงหน้า

2.4 ด้านการคิดอย่างเป็นระบบ ส่งเสริมให้บุคลากรในสถานศึกษาสามารถปรับเปลี่ยนความคิดให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นขั้นตอน คือ ควรสร้างความตระหนักและความเข้าใจต่อการเปลี่ยนแปลงพร้อมทั้งเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในกระบวนการเปลี่ยนแปลง เป็นแบบอย่างในการเปลี่ยนแปลงให้บุคลากรยอมรับ นำแนวคิดวิธีการบริหารแปลกใหม่มาปรับใช้ในการบริหาร ลงมือปฏิบัติจริง ให้คำปรึกษา และสร้างโอกาสในการทดลองใช้แนวทางใหม่เพื่อพัฒนาองค์กร

2.5 ด้านการเป็นบุคคลรอบรู้ ส่งเสริมให้บุคลากรในสถานศึกษามีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ๆ อย่างต่อเนื่องคือ สนับสนุนให้บุคลากรเข้ารับการอบรมต่างๆในการพัฒนาตนเอง ส่งเสริมและสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อความคิดสร้างสรรค์ วิเคราะห์และหาแนวทางในการพัฒนาโดยหาวิธีการที่แปลกหรือหลากหลายเพื่อให้ได้มาซึ่งนวัตกรรมใหม่ ส่งเสริมเปิดโอกาสให้ทดลองและลงมือปฏิบัติจริงในการสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ โดยมีการนิเทศอย่างสม่ำเสมอ

อภิปรายผล

จากการศึกษาเรื่อง การบริหารเพื่อเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาในศูนย์บริหารการจัดการศึกษาแม่ลำน้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 มีประเด็นที่สามารถนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. การบริหารเพื่อเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาในศูนย์บริหารการจัดการศึกษาของสถานศึกษาแม่ลำน้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ การเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม การมีแบบแผนความคิด การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน การคิดอย่างเป็นระบบ การเป็นบุคคลที่รอบรู้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบุคลากรทุกคนในองค์กรมีส่วนร่วมในการเรียนรู้และพัฒนาองค์กร มีการ ส่งเสริมการเรียนรู้ พัฒนาดตนเองอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ มีการสร้างบรรยากาศ และ เปิดโอกาสการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ พัฒนาการคิดอย่างเป็นขั้นตอน มีการสื่อสาร ให้ทุกคนเข้าใจ และมุ่งมั่นไปในทิศทางเดียวกัน ส่งผลให้ภาพรวมของความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในระดับมาก สอดคล้องกับอมรา โพธิ์ทอง (2559) พบว่า 1) การพัฒนาสถานศึกษาสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) ด้านความเป็นบุคคลรอบรู้ 2) ด้านการเรียนรู้เป็นทีม 3) ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน 4) ด้านแบบแผนความคิด และ 5) ด้านการคิดเชิงระบบ และสอดคล้องกับวีรยา สัจจะเขตต์ (2564) พบว่า สภาพปัจจุบันการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 โดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. แนวทางการบริหารเพื่อเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา ในศูนย์บริหารการจัดการศึกษาของสถานศึกษาแม่ลำน้อยสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 พบว่า

2.1 การมีวิสัยทัศน์ร่วมกันประเด็นแนวทางส่งเสริมให้บุคลากรในสถานศึกษาสามารถปรับเปลี่ยนวิสัยทัศน์ของตนเองให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาอย่างไร สรุปได้ว่า ผู้บริหารดำเนินการศึกษาวิเคราะห์ บุคลากรในองค์กรจำแนกบุคลากรเพื่อที่จะได้มอบหมายงาน และใช้วิธีการกระตุ้นในการทำงานให้ถูกต้อง ส่งเสริมให้บุคลากรเห็นถึงความสำคัญของตนเองและเห็นบทบาทของตนเองต่อองค์กร สื่อสารวิสัยทัศน์อย่างชัดเจน สร้างความตระหนักให้บุคลากรและส่งเสริมให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนสถานศึกษา ซึ่งจะนำไปสู่การดำเนินงานตามวิสัยทัศน์ขององค์กรหรือสถานศึกษาและของตนเอง สอดคล้องกับวันชนก อาจปรุ (2564) พบว่า 1) ด้านการเป็นบุคคลที่รอบรู้ ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรเป็นผู้ใฝ่เรียนรู้ตลอดชีวิตพัฒนาตนเอง 2) ด้านการมีแบบแผนความคิด ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้บุคลากรเป็นนักวิจัยและวางแผนการพัฒนางานอย่างเป็นระบบ 3) ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วม ผู้บริหารสถานศึกษากระตุ้นให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์เพื่อให้บรรลุเป้าหมายอย่างเป็นระบบ 4) ด้านการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม ผู้บริหารสถานศึกษาจัดกิจกรรมส่งเสริมการแลกเปลี่ยน

เรียนรู้แก่บุคลากรทุกคนและ 5) ด้านการคิดอย่างเป็นระบบ ผู้บริหารสถานศึกษาจัดให้มีการประชุมระดมสมองใช้กระบวนการ PDCA และส่งเสริมพัฒนาศักยภาพทางความคิด

2.2 การเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีมประเด็นแนวทางส่งเสริมให้บุคลากรในสถานศึกษาร่วมเห็นคุณค่าในความแตกต่างของแต่ละบุคคลในทีมอย่างไร สรุปได้ว่า ผู้บริหารวางแผนนโยบายและแนวทางปฏิบัติของโรงเรียนที่ชัดเจนเพื่อให้บุคลากรทุกคนมองเห็นภาพเป้าประสงค์และภาพความสำเร็จร่วมกัน สร้างความตระหนักในเรื่องความหลากหลายปลูกฝังค่านิยมการเคารพซึ่งกันและกัน รวมไปถึงการมอบหมายงานตามความสนใจของบุคลากรมีการปรับเปลี่ยนการให้อำนาจในการทำงาน โดยมีทั้งบทบาทผู้นำและผู้ตามตามภาระงานเพื่อให้เกิดการเคารพต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งจะนำไปสู่การวางแผนและการประสานงานร่วมมือกันในองค์กร สอดคล้องกับ ชิตชัย ชุมวรฐายี (2566) พบว่า (1) ด้านการคิดอย่างเป็นระบบ ควรจัดทำโครงสร้างและหน้าที่ความรับผิดชอบที่แสดงให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของงานแต่ละฝ่าย สื่อสารถึงเป้าหมายและทิศทางของโรงเรียนและจัดการหมุนเวียนเปลี่ยนงานเพื่อให้ครูได้เรียนรู้งานข้ามฝ่ายงาน (2) ด้านการเป็นบุคคลรอบรู้ ควรกำหนดทักษะที่จำเป็นสำหรับตำแหน่งงาน จัดอบรมทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ให้ครูได้มีโอกาสลงมือปฏิบัติจริง และส่งเสริมให้ครูหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเอง (3) ด้านการมีแบบแผนความคิด ควรส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต สร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ให้ครูได้เข้าถึงแหล่งความรู้ความรู้ต่างๆ และส่งเสริมการเรียนรู้ของครูผ่านกิจกรรมต่างๆ (4) ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วม ควรจัดการประชุมเพื่อระดมความคิด สร้างกลุ่มทำงานเพื่อร่วมกันวิเคราะห์ข้อมูลและพัฒनावิสัยทัศน์ของโรงเรียน ให้ความสำคัญกับความคิดเห็นของทุกคนและสร้างความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ที่กำหนดขึ้น และ (5) ด้านการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีมควรสร้างบรรยากาศที่เปิดกว้างสร้างบรรยากาศที่ปลอดภัยสำหรับการแสดงความคิดเห็นและกระตุ้นให้เกิดการอภิปราย

2.3 การมีแบบแผนความคิด ประเด็นส่งเสริมให้บุคลากรในสถานศึกษาสามารถวิเคราะห์งานได้อย่างชัดเจนอย่างไร สรุปได้ว่า ผู้บริหารส่งเสริมการจัดทำการวิเคราะห์งานโดยใช้ PLC จากแนวคิดของชุมชนแห่งการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาเป็นแนวทางขั้นต้นในการฝึกฝนพัฒนาตนเอง พัฒนาทักษะการวิเคราะห์งานอย่างเป็นระบบ ส่งเสริมการใช้เครื่องมือช่วยในการวิเคราะห์งาน เมื่อบุคลากรได้แนวคิดวิธีการจะนำไปสู่การต่อยอดทำให้การทำงานที่มีการวิเคราะห์งานได้อย่างชัดเจนและมีขั้นตอนวิธีการดำเนินงานรวมถึงการเตรียมวิธีการแก้ไขเพื่อรองรับไวล่วงหน้า สอดคล้องกับ ชิตชัย ชุมวรฐายี (2566) พบว่า แนวทางการพัฒนาการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนในสหวิทยาเขตชลบุรี 1 ควรดำเนินการดังนี้ (1) ด้านการคิดอย่างเป็นระบบ ควรจัดทำโครงสร้างและหน้าที่ความรับผิดชอบที่แสดงให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของงานแต่ละฝ่าย สื่อสารถึงเป้าหมาย

และทิศทางของโรงเรียนและจัดการหมุนเวียนเปลี่ยนงานเพื่อให้ครูได้เรียนรู้งานข้ามฝ่ายงาน (2) ด้านการเป็นบุคคลรอบรู้ ควรกำหนดทักษะที่จำเป็นสำหรับตำแหน่งงาน จัดอบรมทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ให้ครูได้มีโอกาสมือปฏิบัติจริง และส่งเสริมให้ครูหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเอง (3) ด้านการมีแบบแผนความคิด ควรส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต สร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ให้ครูได้เข้าถึงแหล่งความรู้ความรู้ต่างๆ และส่งเสริมการเรียนรู้ของครูผ่านกิจกรรมต่างๆ (4) ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วม ควรจัดการประชุมเพื่อระดมความคิด สร้างกลุ่มทำงานเพื่อร่วมกันวิเคราะห์ข้อมูลและพัฒนาวิสัยทัศน์ของโรงเรียน ให้มีความสำคัญกับความคิดเห็นของทุกคนและสร้างความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ที่กำหนดขึ้น และ (5) ด้านการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีมควรสร้างบรรยากาศที่เปิดกว้างสร้างบรรยากาศที่ปลอดภัยสำหรับการแสดงความคิดเห็นและกระตุ้นให้เกิดการอภิปราย

2.4 การคิดอย่างเป็นระบบประเด็นแนวทางส่งเสริมให้บุคลากรในสถานศึกษาสามารถปรับเปลี่ยนความคิดให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นขั้นตอนอย่างไร สรุปได้ว่าผู้บริหารควรสร้างความตระหนักและความเข้าใจต่อการเปลี่ยนแปลงพร้อมทั้งเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในกระบวนการเปลี่ยนแปลง เป็นแบบอย่างในการเปลี่ยนแปลงให้บุคลากรยอมรับ นำแนวคิดวิธีการบริหารแปลกใหม่มาปรับใช้ในการบริหาร ลงมือปฏิบัติจริง ให้คำปรึกษาและสร้างโอกาสในการทดลองใช้แนวทางใหม่เพื่อพัฒนาองค์กร สอดคล้องกับ วันชนก อาจปฐ (2564) พบว่า 1) ด้านการเป็นบุคคลที่รอบรู้ ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรเป็นผู้ใฝ่เรียนรู้ตลอดชีวิตพัฒนาตนเอง 2) ด้านการมีแบบแผนความคิด ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้บุคลากรเป็นนักวิจัยและวางแผนการพัฒนางานอย่างเป็นระบบ 3) ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วม ผู้บริหารสถานศึกษากระตุ้นให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์เพื่อให้บรรลุเป้าหมายอย่างเป็นระบบ 4) ด้านการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม ผู้บริหารสถานศึกษาจัดกิจกรรมส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แก่บุคลากรทุกคน และ 5) ด้านการคิดอย่างเป็นระบบ ผู้บริหารสถานศึกษาจัดให้มีการประชุมระดมสมองใช้กระบวนการ PDCA และส่งเสริมพัฒนาศักยภาพทางความคิด

2.5 การคิดอย่างเป็นระบบประเด็นแนวทางส่งเสริมให้บุคลากรในสถานศึกษามีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ๆ อย่างต่อเนื่องอย่างไร สรุปได้ว่า ผู้บริหารสนับสนุนให้บุคลากรเข้ารับการอบรมต่างๆ ในการพัฒนาตนเอง ส่งเสริมและสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อความคิดสร้างสรรค์ วิเคราะห์และหาแนวทางในการพัฒนาโดยหาวิธีการที่แปลกหรือหลากหลายเพื่อให้ได้มาซึ่งนวัตกรรมใหม่ ส่งเสริมเปิดโอกาสให้ทดลองและลงมือปฏิบัติจริงในการสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ โดยมีการนิเทศอย่างสม่ำเสมอ สอดคล้องกับ วันชนก อาจปฐ (2564) 1) ด้านการเป็นบุคคลที่รอบรู้ ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรเป็นผู้ใฝ่เรียนรู้ตลอดชีวิตพัฒนาตนเอง 2)

ด้านการมีแบบแผนความคิด ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้บุคลากรเป็นนักวิจัยและวางแผนการพัฒนางานอย่างเป็นระบบ 3) ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วม ผู้บริหารสถานศึกษากระตุ้นให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์เพื่อให้บรรลุเป้าหมายอย่างเป็นระบบ 4) ด้านการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม ผู้บริหารสถานศึกษาจัดกิจกรรมส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แก่บุคลากรทุกคน และ 5) ด้านการคิดอย่างเป็นระบบ ผู้บริหารสถานศึกษาจัดให้มีการประชุมระดมสมองใช้กระบวนการ PDCA และส่งเสริมพัฒนาศักยภาพทางความคิด

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

การศึกษาการบริหารเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในศูนย์บริหารการจัดการศึกษาของสถานศึกษาแม่ลาน้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ทำให้ได้องค์ความรู้สำคัญเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาองค์กรอย่างเป็นระบบ พบว่าการขับเคลื่อนสถานศึกษาไปสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ควรเริ่มจากการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกันของบุคลากรในสถานศึกษา โดยส่งเสริมให้บุคลากรสามารถปรับวิสัยทัศน์ส่วนตนให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ขององค์กร เพื่อมุ่งสู่เป้าหมายเดียวกันอย่างมีทิศทางที่ชัดเจน นอกจากนี้ การส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีมถือเป็นกลไกสำคัญที่ช่วยให้บุคลากรเห็นคุณค่าและยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล อันนำไปสู่การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ ควบคู่กับการพัฒนาแบบแผนความคิดของบุคลากรให้สามารถวิเคราะห์งานอย่างเป็นระบบ มีเหตุผล และสามารถสะท้อนคิดเพื่อปรับปรุงการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง และการคิดอย่างเป็นระบบเป็นอีกองค์ประกอบที่มีความสำคัญ โดยควรส่งเสริมให้บุคลากรสามารถเชื่อมโยงองค์ประกอบต่างๆ ภายในองค์กร และปรับเปลี่ยนแนวคิดให้สอดคล้องกับบริบทและการเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นขั้นตอน ทั้งนี้ การสนับสนุนให้บุคลากรมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และพัฒนานวัตกรรมใหม่ๆ อย่างต่อเนื่อง จะช่วยยกระดับคุณภาพการบริหารจัดการและเสริมสร้างความเข้มแข็งของสถานศึกษาในระยะยาว



ภาพที่ 1 การบริหารเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในศูนย์บริหารการจัดการศึกษาของสถานศึกษาแม่ลาน้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2

เอกสารอ้างอิง

- ชิตชัย ชุมวรฐายี. (2567). แนวทางการพัฒนาการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนใน สหวิทยาเขตชลบุรี 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรีระยอง. วิทยานิพนธ์. ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- พิมลพรรณ เพชรสมบัติ. (2560). ทักษะการบริหารของผู้บริหารมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ัญบุรี จังหวัดปทุมธานี. ปทุมธานี : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลัญบุรี.
- ยุพร ศุทธรัตน์. (2558). องค์กรเพื่อการเรียนรู้. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- วันชนก อาจปฐ. (2564). แนวทางการพัฒนาความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในเขตภาค กลาง. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลัญบุรี.
- วีรยา สัจจะเขตต์. (2564). การพัฒนาแนวทางการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนขยาย โอกาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ศูนย์บริหารการจัดการการศึกษาของสถานศึกษาแม่ลาน้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2. สารสนเทศทางการศึกษา. ค้นเมื่อ 3 กันยายน 2568, จาก<https://bigdata2.mhs2.go.th/>
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). การปฏิรูปการศึกษารอบที่ 2 (พ.ศ. 2552- 2561), กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560-2579. พิมพ์ ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- อมรา โพธิ์ทอง. (2559). การพัฒนาสถานศึกษาลู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหาร สถานศึกษาและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.

ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในเครือข่ายชัยบุรี
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3
INNOVATIVE LEADERSHIP IN THE DIGITAL AGE OF SCHOOL
ADMINISTRATORS IN THE NETWORK OF CHAI BURI UNDER THE
SURAT THANI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 3

¹อังคณา คชเดช และ ²สุรัตน์ ศรีตาเดช

¹Angkana Kodchadet and ²Surat Sridadej

¹มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่, ประเทศไทย

¹North-Chiang Mai University, Thailand

¹g673302115@ northcm.ac.th, ²Surat@northcm.ac.th

Received: March 9, 2026;

Revised: June 18, 2026;

Accepted: June 22, 2026

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อเพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในเครือข่ายชัยบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 มีกลุ่มตัวอย่าง 92 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 12 คน ครูผู้สอน 80 คน และผู้ทรงคุณวุฒิให้ข้อมูล โดยการสัมภาษณ์ จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์วิเคราะห์ข้อมูลโดยค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในเครือข่ายชัยบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการทำงานเป็นทีมและการมีส่วนร่วม ($\bar{X} = 4.31$) รองลงมาคือ ด้านการสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม ($\bar{X} = 4.26$) ด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง ($\bar{X} = 4.19$) ด้านทักษะการคิดสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 4.18$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ ด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ($\bar{X} = 3.95$) แม้ว่าจะมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

¹ นักศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะสังคมศาสตร์และศิลปศาสตร์มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่

² อาจารย์ ดร. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะสังคมศาสตร์และศิลปศาสตร์มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่

เช่นกัน 2)แนวทางพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควร พัฒนาความรู้ ทักษะและเลือกใช้วิธีการสื่อสาร ประชาสัมพันธ์ในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมที่มีประสิทธิภาพและควรมีความคิดริเริ่ม ยอมรับแนวคิดและมุมมองใหม่ ๆ มีความพร้อมปรับตัวเข้ากับ สถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป รวมทั้งควรวิเคราะห์ห้องค์กร (SWOT) ควรจัดสรรงบประมาณและ บุคลากรนำมาสนับสนุนการพัฒนาด้านเทคโนโลยีดิจิทัล ควรนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหาร จัดการสถานศึกษา ควรส่งเสริมการทำงานเป็นทีมและการมีส่วนร่วมผ่านวงจรคุณภาพ PDCA และ ควรใช้กิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในการพัฒนา นวัตกรรมเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพใน การบริหารสถานศึกษา

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหาร, โรงเรียนในเครือข่ายชัยบุรี, สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3

Abstract

This research aimed to study innovative leadership in the digital era of school administrators in the Chaiburi Network under the Surat Thani Primary Educational Service Area Office 3. The sample group consisted of 92 participants, including 12 school administrators, 80 teachers, and 5 experts who provided information through interviews. The research instruments were a questionnaire and an interview form. Data were analyzed using percentage, mean, standard deviation, and content analysis. 1) The research findings indicated that the innovative leadership in the digital era of school administrators in the Chaiburi Network, under the Surat Thani Primary Educational Service Area Office 3, was overall at a high level. The aspect with the highest mean score was teamwork and participation ($\bar{X} = 4.31$), followed by creating an innovative organizational climate ($\bar{X} = 4.26$), having a vision for change ($\bar{X} = 4.19$), and creative thinking skills ($\bar{X} = 4.18$). The aspect with the lowest mean score was the use of digital technology ($\bar{X} = 3.95$), although it was still evaluated at a high level. 2) Guidelines for developing innovative leadership among school administrators include enhancing knowledge, skills, and selecting effective communication and public relations methods to promote innovative leadership. Administrators should demonstrate initiative, accept new ideas and perspectives, and be prepared to adapt to changing situations. They should also conduct organizational analysis (SWOT), allocate budgets and personnel to support digital technology development, apply good governance principles in school

administration, promote teamwork and participation through the PDCA quality cycle, and utilize professional learning community activities to foster innovation that enhances administrative effectiveness

Keywords : Innovative Leadership of Administrators; Schools in the Chaiburi Network, Surat Thani Primary Educational Service Area Office 3

บทนำ

ประเทศไทยได้กำหนดยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ.2561–2580) เพื่อเป็นกรอบแนวทางในการพัฒนาประเทศ โดยมีเป้าหมายหลักคือ “ประเทศมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้วด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ซึ่งสะท้อนถึงการมุ่งเน้นการพัฒนาคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาประเทศในทุกมิติ เป้าหมายด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ มุ่งเน้นการพัฒนาคนไทยให้เป็น “คนดี คนเก่ง และคนมีคุณภาพ” โดยมีลักษณะสำคัญมีความพร้อมทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา มีสุขภาวะที่ดีในทุกช่วงวัย มีจิตสาธารณะ รับผิดชอบต่อสังคม มีคุณธรรมและวินัย มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 การศึกษากลไกหลักในการพัฒนาคน การศึกษาถูกยกให้เป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างคน สร้างสังคม และสร้างชาติ โดยต้องเตรียมคนให้สามารถดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขในโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560: 16) ในการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 ได้กำหนดเป้าหมายของไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข การจัดการศึกษาบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติจำเป็นต้องมีการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ โดยอาศัยหลักการสำคัญจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2562 โดยในเรื่องการบริหารและการจัดการศึกษานั้น ตามมาตรา 39 ได้กำหนดให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไปไปยังคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง และมาตรา 40 ให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อทำหน้าที่กำกับและส่งเสริมสนับสนุนกิจการของสถานศึกษาโดยให้ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกรรมการและเลขานุการของคณะกรรมการ(กระทรวงศึกษาธิการ, 2562 : 50) สถานศึกษาเป็นสถาบันสำคัญทำหน้าที่จัดและให้บริการทางการศึกษา พัฒนาเยาวชนของชาติให้เป็นพลเมืองดี มีคุณภาพ เป็นหน่วยปฏิบัติใน

การนำนโยบายสู่การปฏิบัติ ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องมีบทบาทสำคัญในกระบวนการบริหารจัดการสถานศึกษาและมีความรอบรู้ในหลักการและจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาเพื่อให้สถานศึกษาสามารถบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2564: 1) อีกทั้งเพื่อให้สามารถนำมาตราฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติอย่างแท้จริง แต่หากพิจารณาจากตัวชี้วัดคุณภาพการศึกษาที่ผ่านมาจะพบข้อมูลที่บ่งชี้ว่าคุณภาพของผู้เรียนยังไม่เป็นไปตามความคาดหวัง ไม่ว่าจะเป็นผลการทดสอบระดับชาติ (O-NET) ซึ่งสถาบันทดสอบการศึกษาแห่งชาติทำการประเมินทุกปี ผลปรากฏว่าผลการประเมินคุณภาพผู้เรียน เช่น คะแนน O-NET โดยเฉพาะในวิชาคณิตศาสตร์และภาษาต่างประเทศที่มีคะแนนเฉลี่ยไม่ถึงร้อยละ 50 ผลการประเมินของคุณภาพการศึกษาสะท้อนว่าผู้เรียนยังมีผลสัมฤทธิ์ต่ำ จึงเป็นความท้าทายและแนวทางการบริหารจัดการศึกษาเพื่อยกระดับคุณภาพ แม้ว่าจะที่ผ่านมาการบริหารและจัดการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในประเทศไทยจะมีความพยายามนำนวัตกรรมมาประยุกต์ใช้ในการจัดการศึกษาหลายรูปแบบเพื่อเอื้อให้การเรียนการสอนในสถานศึกษามีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นและได้ผลผลิตคือผู้เรียนที่มีคุณภาพ อีกทั้งการประเมินคุณภาพมาตรฐานการศึกษาผลการประเมินคุณภาพภายนอกยังปรากฏภาพสะท้อนคุณภาพของผู้เรียนที่ยังต้องการให้สถานศึกษามีนวัตกรรมการบริหารและการศึกษาใหม่ๆที่จะเอื้ออำนวยให้การเรียนการสอนสัมฤทธิ์ผลและเกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ในผู้เรียนตามที่กำหนดไว้ในมาตรฐานการศึกษาของชาติ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2564 : 2)

ในสภาวะการเปลี่ยนแปลงของความเจริญก้าวหน้าด้านเทคโนโลยียุคดิจิทัลจะเห็นได้ว่าผู้บริหารสถานศึกษานั้นมีความสำคัญในการบริหารจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลบรรลุวัตถุประสงค์และจุดมุ่งหมายการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาถือเป็นผู้นำที่มีบทบาทสำคัญยิ่งในการพัฒนาการศึกษา ให้สอดคล้องกับการปรับเปลี่ยนทิศทางการศึกษา เป็นผู้มีวิสัยทัศน์ที่ก้าวหน้า สามารถคาดการณ์การเปลี่ยนแปลงของการศึกษาโดยนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการตัดสินใจและสามารถวางแผนการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ การคิดเชิงกลยุทธ์เพื่อให้เกิดนวัตกรรมการศึกษาเพื่อให้ก้าวทันโลกเทคโนโลยีและดิจิทัลในการบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลจึงต้องการผู้บริหารที่มีภาวะความเป็นผู้นำสูงเป็นผู้มีบทบาทในการนำนวัตกรรมทางการบริหารการจัดการสถานศึกษาที่นำระบบการบริหารใหม่ๆที่จะเอื้อให้การดำเนินงานพัฒนาการศึกษาในระดับสถานศึกษา เกิดผลลัพธ์ที่ดีกับผู้เรียน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560 : 5) ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาให้มีสมรรถนะความเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง มีบุคลิกภาพของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมให้มีบทบาทและความสามารถในการเข้าถึงปัญหาหรือโอกาสที่สลับซับซ้อนสามารถค้นพบแนวทางในการดำเนินการใหม่ๆเน้นสัมพันธภาพของกลุ่ม

บุคลากรที่มีคุณภาพและมีความไว้วางใจสมาชิกภายในองค์กร รวมทั้งใช้กระบวนการของการสร้างสรรค์บริบททางนวัตกรรมเพื่อการขับเคลื่อนให้บุคลากรสามารถสร้างนวัตกรรมในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลผลิตและการให้บริการอย่างสร้างสรรค์ (กุลชลี จงเจริญ, 2562 : 6)

ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมมีความสำคัญต่อการบริหารงานของบุคลากรในองค์กรคือช่วยกระตุ้นให้บุคคลเกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจุดเน้นหรือเป้าหมายร่วมกันในการปฏิบัติงาน เกิดสัมพันธภาพที่ดีภายในกลุ่มมีความเชื่อใจซึ่งกันและกันในการทำงาน สร้างแรงบันดาลใจและส่งเสริม ให้บุคลากรให้สามารถปฏิบัติงานไปสู่วิสัยทัศน์ขององค์กร (กุลชลี จงเจริญ, 2562 : 7)

ดังนั้น ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา จึงเป็นคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความสำคัญต่อทิศทางการสร้างนวัตกรรมให้เกิดขึ้นในองค์กร เป็นจุดเริ่มต้นในการส่งเสริมและสนับสนุนการปฏิบัติงานให้ได้นวัตกรรมหรือสิ่งใหม่ๆที่เป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษาสามารถพัฒนาการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพบนฐานของการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาที่ไม่หยุดนิ่ง (ปณตนนท์ เถียร ประภากุล, 2561 : 20-21) ดังผลการศึกษาของจิตตินันท์ นันทะศรีและคณะ (2562 : 11) พบว่า ผู้บริหารจะต้องมีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมการก้าวสู่ความสำเร็จของการเป็นผู้บริหารสถานศึกษาใน สถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องพัฒนาตนเองสู่การเป็นผู้นำที่ครองตน ครองคน และครองงานได้เป็นอย่างดี ซึ่งต้องอาศัยการบริหารจัดการสมัยใหม่อย่างมีศิลปะในการทำงานทั้งศาสตร์และศิลป์ในการบริหารให้มีประสิทธิภาพ สิ่งสำคัญคือการพัฒนาทางความคิดเพื่อให้สามารถพัฒนางานให้ประสบผลสำเร็จต้องอาศัยผู้บริหารที่มีวิธีการและเทคนิคการบริหารจัดการใหม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม ในการขับเคลื่อนองค์กรไปสู่ทิศทางที่สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน การที่ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมจะกลายเป็นตัวบ่งชี้ถึงความสำเร็จและคุณภาพการบริหารจัดการคุณภาพของบุคลากรและสถานศึกษา และส่งผลต่อการบริหารจัดการให้เกิดประสิทธิภาพต่อสถานศึกษาได้ในที่สุด

ในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาจำเป็นต้องขับเคลื่อนการบริหารสถานศึกษาให้ทันสมัย มีความคล่องตัว และสอดคล้องกับวิถีชีวิตดิจิทัลของผู้เรียนและผู้เกี่ยวข้องโดยผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่ผู้บริหารสถานศึกษา สามารถนำไปใช้ในการแก้ปัญหาในด้านต่าง ๆ และการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืน การสร้างนวัตกรรมการบริหารและจัดการสถานศึกษาทำไปพร้อม ๆ กับการสร้างนวัตกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียน เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงการศึกษาในสถานศึกษาจะสำเร็จหรือไม่นั้นจำเป็นต้องอาศัยภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมและระบบการบริหารที่เอื้ออำนวยส่งเสริมและสนับสนุน ดังนั้น ผู้บริหารจึงต้องมีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในการบริหารจัดการศึกษาที่จะส่งผลให้บรรลุประสิทธิภาพจัดการศึกษา

เอื้ออำนวยให้การเรียนการสอนสัมฤทธิ์ผลและเกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ตามที่กำหนดไว้ (สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา, 2564 : 79)

จากสภาพปัจจุบันปัญหาและความสำคัญของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายชัยบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 เพื่อใช้เป็นแนวทางในการบริหารสถานศึกษารวมไปถึงแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาและเผยแพร่แก่บุคคลที่สนใจในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในเครือข่ายชัยบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3
2. เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในเครือข่ายชัยบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3

วิธีดำเนินการวิจัย

บทความวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ผู้วิจัยได้ศึกษาโดยใช้กรอบแนวคิดที่ได้จากจากทฤษฎีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Transformational leadership Theory) แนวคิดของนักวิชาการ นักการศึกษา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้ดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียนและรองผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 16 คน และครูผู้สอน จำนวน 104 คน รวมประชากรทั้งสิ้น 120 คน ในกลุ่มเครือข่ายชัยบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางประมาณขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan) และกำหนดสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างก่อนทำการสุ่มอย่างง่าย (Proportional Simple Random Sampling) ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 12 คน และครูผู้สอน จำนวน 80 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 92 คน (บุญชม ศรีสะอาด, 2560: 49)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- 2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ตำแหน่ง ประสบการณ์การปฏิบัติงานในตำแหน่งและระดับการศึกษา มีลักษณะเป็นแบบมีตัวเลือก (Check list) ที่กำหนดคำตอบไว้ให้

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา 5 ด้าน ได้แก่ ด้านที่ 1 การมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง ด้านที่ 2 ทักษะการคิดสร้างสรรค์ ด้านที่ 3 การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ด้านที่ 4 การสร้างบรรยากาศแห่งองค์กรนวัตกรรม ด้านที่ 5 การทำงานเป็นทีมและการมีส่วนร่วม ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ (Likert, 1961 อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2560 : 82 - 83)

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายชัยบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 โดยผู้วิจัยได้นำข้อคำถามจากแบบสอบถามที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดในแต่ละด้านจำนวน 1 ข้อ มากำหนดเป็นประเด็นในการสัมภาษณ์ รวมจำนวน 5 ข้อ เพื่อใช้ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และวิเคราะห์สังเคราะห์เนื้อหาเสนอโดยวิธีเชิงพรรณนาต่อไป

ผลการวิจัย

จากการศึกษา ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในเครือข่ายชัยบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 สรุปผล ดังนี้

1. ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในเครือข่ายชัยบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 แสดงดังตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในเครือข่ายชัยบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 โดยรวมและรายด้าน (N=92)

ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับภาวะผู้นำ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง	4.19	0.48	มาก
ด้านการมีทักษะการคิดสร้างสรรค์	4.18	0.36	มาก
ด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล	3.95	0.30	มาก
ด้านการสร้างบรรยากาศองค์กรแห่งนวัตกรรม	4.26	0.38	มาก

ด้านการทำงานเป็นทีมและการมีส่วนร่วม	4.31	0.40	มาก
โดยรวม	4.18	0.39	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในเครือข่ายชัยบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 พบว่า อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.18$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มี ค่าเฉลี่ยในระดับมากทุกด้านและเมื่อเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย สามารถเรียงลำดับได้ดังนี้ ด้านการทำงานเป็นทีมและการมีส่วนร่วม ($\bar{X}=4.31$) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาได้แก่ ด้านการสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม ($\bar{X}=4.26$) ด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง ($\bar{X}=4.19$) ด้านทักษะการคิดสร้างสรรค์ ($\bar{X}=4.18$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ ด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ($\bar{X}=3.95$) ตามลำดับ

2. แนวทางพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในเครือข่ายชัยบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 พบว่า

2.1 ด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการปรับเปลี่ยนวิสัยทัศน์ การบริหารสถานศึกษาให้เข้ากับยุคดิจิทัลและสภาพแวดล้อมเปลี่ยนแปลง พัฒนาความรู้และทักษะในการสื่อสารและประชาสัมพันธ์ และเลือกใช้วิธีการสื่อสารที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายที่มีประสิทธิภาพสูง ทั้งทางตรงและทางอ้อม มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการสื่อสาร โดยใช้ภาษาทางกายและคำพูดที่เหมาะสม สร้างวัฒนธรรมการสื่อสารที่โปร่งใส ชัดเจนเหมาะสมกับกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้อง โดยมีการรับฟังความคิดเห็นอย่างเปิดเผย

2.2 ด้านทักษะการคิดสร้างสรรค์ ผู้บริหารควรเป็นผู้มีความคิดริเริ่มสิ่งใหม่ ๆ ยอมรับแนวคิด และมุมมองใหม่ ๆ มีความพร้อมปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป และเปิดรับการเปลี่ยนแปลงกลยุทธ์ มีความมุ่งมั่นและความอดุสาหะ พัฒนาระบบสารสนเทศและวัฒนธรรมองค์กร ให้เห็นสำคัญของการศึกษา ขวนขวาย แสวงหาแนวความคิดใหม่ๆ ส่งเสริมสภาพแวดล้อมที่พัฒนานวัตกรรมรวมทั้งส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรผ่านการอบรม การดูงาน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การถอดบทเรียนจากผู้ประสบผลสำเร็จ ผลักดันให้เกิดความต้องการสำรวจ ตั้งคำถาม แสวงหาความรู้ และประสบการณ์ใหม่ๆ เกิดความคิดสร้างสรรค์ พัฒนางานใหม่ๆ เพื่อให้เห็นแนวทางในการสร้างนวัตกรรมได้ เพื่อสร้างนวัตกรรมทางการศึกษาในการแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบ

2.3 ด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ควรให้ความสำคัญ การวิเคราะห์องค์กร (SWOT) ให้ทราบถึงความต้องการและความจำเป็นด้านโครงสร้างพื้นฐาน และเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างรอบด้าน เพื่อนำมาวางแผนการจัดสรรงบประมาณ และบุคลากรในแผนปฏิบัติการ แผนการใช้งบประมาณ แผนการพัฒนาบุคลากร ตามความสำคัญ

และความจำเป็นอย่างทั่วถึง เพียงพอและเป็นธรรม รวมทั้งมีการขอรับการสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ

2.4 ด้านการสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม ผู้บริหารสถานศึกษาควรเห็นคุณค่าของการนำ เทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ๆ มาใช้ในสถานศึกษา นำหลักประชาธิปไตยและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาใช้ในการบริหารจัดการ ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูและบุคลากรทางการศึกษา มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและข้อมูลตามบทบาทและหน้าที่ ร่วมกันลงมือปฏิบัติงานเพื่อบ่มงูสุเป้าหมายขององค์กร

2.5 ด้านการทำงานเป็นทีมและการมีส่วนร่วม ผู้บริหารสถานศึกษาควรใช้หลักธรรมาภิบาลใน การบริหารสถานศึกษา มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ส่งเสริมการทำงานเป็นทีมและการมีส่วนร่วมผ่านวงจรคุณภาพ PDCA มีการวางแผนจากการร่วมกันเสนอความคิดเห็นเพื่อกำหนดเป้าหมายขององค์กรเดียวกัน การปฏิบัติงานเป็นทีม การแก้ไขปัญหาาร่วมกันโดยใช้กิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ PLC (Professional Learning Community)

อภิปรายผล

จากการศึกษา ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในเครือข่ายชัยบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 อภิปรายผล ดังนี้

1. ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในเครือข่ายชัยบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 พบว่า โดยรวมอยู่ใน ระดับมาก และทุกด้านอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการทำงานเป็นทีมและการมีส่วนร่วม ด้านการสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม ด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง ด้านทักษะการคิดสร้างสรรค์ และด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาในเครือข่ายชัยบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 มีความมุ่งมั่นในการนำนวัตกรรมมาใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษา มีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลงในการบริหารสถานศึกษาที่ชัดเจน มีทักษะการคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ทั้ง การบริหารจัดการสถานศึกษาและมีการกระตุ้น ส่งเสริมให้ครูคิดสร้างสรรค์นวัตกรรมการจัดการเรียน การสอนอย่างมีประสิทธิภาพ มีทักษะในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล มีการสร้างบรรยากาศองค์กร นวัตกรรมที่เอื้ออำนวยให้ครูสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ๆ รวมไปถึงมีการทำงานเป็นทีมและการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้องสอดคล้องกับวิชุดา บุญเยี่ยม และศิริพงษ์ เศวตภายน (2565 : 183) พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน อาจเนื่องมาจากภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม ถือเป็นองค์ประกอบสำคัญในการบริหารสถานศึกษาให้ก้าวสู่ความสำเร็จ ซึ่งการที่ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม โดยเฉพาะด้านการทำงานเป็น

ทีม และมีส่วนร่วม ซึ่งเกี่ยวข้องกับผู้บริหารสถานศึกษาที่ต้องประสานความร่วมมือจากหลายฝ่าย เปิดโอกาสและโน้มน้าวให้บุคลากรและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานร่วมกัน ทำงานเป็นทีม มีการเสนอแนะ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ระดมความคิดอย่างสร้างสรรค์ เพื่อร่วมกันกำหนดบทบาทวางแผน ดำเนินงานต่าง ๆ ตลอดจนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาประสิทธิภาพในการทำงาน เปิดโอกาสให้ทุกคนได้แบ่งปันความรู้ และสร้างสรรค์ผลงานนวัตกรรมที่เป็นประโยชน์ร่วมกัน เพื่อให้เกิด ความรู้สึกเห็นคุณค่า และภาคภูมิใจในนวัตกรรมที่ได้ร่วมกันสร้างสรรค์อย่างเต็มกำลังความสามารถ จนนำพาสถานศึกษาให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ได้ สอดคล้องกับศิริพร พงษ์เนตร (2564 : 118) พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะผู้บริหาร สถานศึกษาเปิดโอกาสให้บุคลากรได้สร้างสรรค์ผลงานนวัตกรรมใหม่ๆ เพื่อประโยชน์ทางการศึกษา ให้ทุกคนได้สร้างสรรค์ผลงานที่เป็นประโยชน์ร่วมกัน ทำให้ผู้มีส่วนร่วมเห็นคุณค่าของนวัตกรรมที่ได้ พร้อมทั้งยังส่งเสริมและสนับสนุนการให้ความสำคัญต่อบุคคล ผลักดันให้บุคลากรแสวงหาความรู้จาก แหล่งเรียนรู้ต่างๆ เพื่อพัฒนาและต่อยอดแนวคิดนวัตกรรม มีวิสัยทัศน์ที่มุ่งเน้นให้เกิดการพัฒนาไป ในทางที่ดี และสามารถถ่ายทอดสู่แนวปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ต้องการ และส่งเสริมให้ครูได้รับการ พัฒนาตนเองในเรื่องของการใช้เทคโนโลยี โดยผ่านกระบวนการอบรมให้ความรู้ สอดคล้องกับปรีวิวัฒน์ ยืนยิ่ง (2563 : 336) พบว่า โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาในวิทยาลัยเทคนิคอุบลราชธานี มีความมุ่งมั่นในการสร้างสรรค์นวัตกรรมโดยมีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนในการที่จะเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติงานแบบเดิมๆ ให้มีการนำนวัตกรรม เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเข้ามามีใช้ในการสร้างสรรค์งานมากขึ้น โดยให้ครูเข้ามามีส่วนร่วมในการคิดสร้างสรรค์ ทำงานเป็นทีมและสนับสนุนการปฏิบัติงานของครูให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น โดยเป็นผู้ที่เอื้ออำนวยต่อการ เปลี่ยนแปลงในองค์กรเป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกลและมีภาวะผู้นำในการจัดการ และสร้างแรงบันดาลใจให้แก่ครู

2. แนวทางภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในเครือข่ายชัยบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 พบว่า

ด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการปรับเปลี่ยนวิสัยทัศน์การบริหารสถานศึกษาให้เข้ากับยุคดิจิทัลและสภาพแวดล้อมเปลี่ยนแปลง พัฒนาความรู้และทักษะในการสื่อสารและประชาสัมพันธ์ และเลือกใช้วิธีการสื่อสารที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายที่มีประสิทธิภาพสูง ทั้งทางตรงและทางอ้อม มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการสื่อสาร โดยใช้ภาษาทางกายและคำพูดที่เหมาะสม สร้างวัฒนธรรมการสื่อสารที่โปร่งใส ชัดเจนเหมาะสมกับกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้อง โดยมีการรับฟังความคิดเห็นอย่างเปิดเผย สอดคล้องกับปรีวิวัฒน์ สารผล (2565 : 118) ได้ให้คำแนะนำในการพัฒนาไว้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรสื่อสารการ

ดำเนินการสร้างนวัตกรรมตามวิสัยทัศน์อย่างต่อเนื่อง โดยให้ครูรู้ถึงการขับเคลื่อนของสถานศึกษาไปในทิศทางเดียวกัน และ สอดคล้องกับวรวิทย์ ศิริอ่อน (2565 :75) ได้ให้คำแนะนำการพัฒนาด้านการมีวิสัยทัศน์นวัตกรรม ไว้ว่า ผู้อำนวยการสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับเพื่อนร่วมงาน เพื่อแสดงให้รู้ว่าทุกคนเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาและสร้างความน่าเชื่อถือ และยอมรับว่าทุกคนเป็นส่วนหนึ่งของวิสัยทัศน์ที่ร่วมกันสร้างขึ้นและสร้างความตระหนัก ให้ผู้อำนวยการสถานศึกษาเข้ารับการพัฒนาอบรมและใช้กระบวนการ PLC กับผู้อำนวยการสถานศึกษาเพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน ร่วมกันวิเคราะห์ผลการปฏิบัติงานที่ผ่านมาและร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ ร่วมกันในทุกส่วนขององค์กร

ด้านทักษะความคิดสร้างสรรค์ ผู้บริหารควรเป็นผู้มีความคิดริเริ่มสิ่งใหม่ ๆ ยอมรับแนวคิด และมุมมองใหม่ๆ มีความพร้อมปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป และเปิดรับการเปลี่ยนแปลงกลยุทธ์ มีความมุ่งมั่นและความอดทน พัฒนาระบบสารสนเทศและวัฒนธรรมองค์กร ให้เห็นสำคัญของการศึกษา ขวนขวาย แสวงหาแนวความคิดใหม่ๆ ส่งเสริมสภาพแวดล้อมที่พัฒนา นวัตกรรมรวมทั้งส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรผ่านการอบรม การดูงาน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การ ถอดบทเรียนจากผู้ประสบผลสำเร็จ ผลักดันให้เกิดความต้องการสำรวจ ตั้งคำถาม แสวงหาความรู้และประสบการณ์ใหม่ๆ เกิดความคิดสร้างสรรค์ พัฒนางานใหม่ๆ เพื่อให้เห็นแนวทางในการสร้าง นวัตกรรมได้ เพื่อสร้างนวัตกรรมทางการศึกษาในการแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับธิดาพร สร้อยสังวาล (2564 : 104) ได้ให้คำแนะนำไว้ว่า ผู้บริหาร ควรรับฟังความคิดเห็นของผู้ร่วมงาน ชุมชนและสร้างโอกาสให้เกิดความแปลกใหม่และปรับเปลี่ยน การบริหารให้มีความหลากหลาย สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อพัฒนาศักยภาพตนเองและองค์กรบริหารองค์กรอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา ตามการเปลี่ยนแปลงของสภาพการณ์ปัจจุบัน สร้างโอกาสและสนับสนุนส่งเสริมบุคลากรให้เกิดการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง คิดนอกกรอบ สร้างทางเลือกใหม่ เพื่อพัฒนาองค์กร ยอมรับการเปลี่ยนแปลงทางความคิด ทางสังคมและวัฒนธรรมความเป็นอยู่และการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา และส่งเสริม สนับสนุนจัดกิจกรรมส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ภายในและภายนอกองค์กร เพื่อสร้างความหลากหลายขององค์ความรู้ และสอดคล้องกับประทีปทิพย์ สลีสองสม (2565 : 87) ได้เสนอแนวทางในการพัฒนาด้านทักษะความคิดสร้างสรรค์ ไว้ว่า ผู้บริหารต้องมีความเชี่ยวชาญในการนำความรู้ทางสมัยมาพัฒนาการบริหาร โดยอาศัยประสบการณ์เดิมที่มีมาพัฒนาความคิดในรูปแบบใหม่ มีความเชื่อมั่นในตนเอง กล้าคิด กล้าลอง กล้าแสดงออก พร้อมทั้งกล้าที่จะเผชิญปัญหาต่างๆ ที่พบเจอ คิดนอกกรอบไม่ติดอยู่กับความคิดเดิมๆ เมื่อพบเจอปัญหาสามารถแก้ไขได้อย่างสร้างสรรค์

ด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ควรให้ความสำคัญ การวิเคราะห์ห้วงองค์กร (SWOT) ให้ทราบถึงความต้องการและความจำเป็นด้านโครงสร้างพื้นฐาน และเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างรอบด้าน เพื่อนำมาวางแผนการจัดสรรงบประมาณและบุคลากรในแผนปฏิบัติการ แผนการใช้งบประมาณ แผนการพัฒนาบุคลากร ตามความสำคัญและความจำเป็นอย่างทั่วถึง เพียงพอและเป็นธรรม รวมทั้งมีการขอรับการสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ สอดคล้องกับศิริพร พงษ์เนตร (2564 : 123) ได้ให้คำแนะนำในการ พัฒนาไว้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาต้องจัดหา และจัดทำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในโรงเรียนให้มีใช้ อย่างเพียงพอและทันสมัย เพราะเทคโนโลยีกับการจัดการเรียนรู้และการบริหารงานนั้น เป็นสิ่งสำคัญ มากที่จะทำให้ งานมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผล ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องให้คำปรึกษา นิเทศ กำกับ ติดตามอยู่เสมอ เพื่อสนับสนุน ช่วยเหลือ แนะนำ รวมทั้งรับรู้ปัญหาอุปสรรคและความสำเร็จอย่างเป็นกัลยาณมิตร โดยจะต้องมีการประเมินจากหลายฝ่ายถึงความคุ้มค่าหรือไม่ สามารถลดเวลาการทำงานได้หรือไม่ เปิดโอกาสให้บุคลากรได้เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนทั้ง ทางด้านการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ และการ พัฒนาเกี่ยวกับเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ให้มีความทันสมัย และมีประสิทธิภาพ สามารถใช้งานให้เกิด ประโยชน์สูงสุดสำหรับการบริหารงานในองค์กรอย่างคุ้มค่าแท้จริง และสอดคล้องกับสาธิต ทรัพย์รวงทอง (2566 : 316) ได้ให้คำแนะนำไว้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมการพัฒนาระบบฐานข้อมูล ที่แสดงข้อมูลโรงเรียนในทุกมิติ ทั้งการบริหารจัดการ การเรียนการสอน ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา และงบประมาณ โดยสามารถแก้ไข ปรับปรุงข้อมูลได้ตลอดเวลา รวมทั้งมีระบบอินเทอร์เน็ตที่สามารถเข้าถึงอินเทอร์เน็ตอย่างทั่วถึง มีประสิทธิภาพ และครอบคลุมทุกพื้นที่ในโรงเรียนซึ่ง ผู้บริหารสามารถนำเทคโนโลยีดังกล่าว มาพัฒนาหรือประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทและใช้เทคโนโลยีสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ ที่ทันสมัยและทันต่อสังคมโลกปัจจุบัน

ด้านการสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม ผู้บริหารสถานศึกษาควรเห็นคุณค่าของการนำ เทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ๆ มาใช้ในสถานศึกษา นำหลักประชาธิปไตยและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาใช้ในการบริหารจัดการส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูและบุคลากรทางการศึกษา มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและข้อมูลตามบทบาทและหน้าที่ ร่วมกันลงมือปฏิบัติงานเพื่่มุ่งสู่เป้าหมายขององค์กร สอดคล้องกับเพ็ญญา แสงแก้ว (2565 : 85) ด้านบรรยากาศแห่งองค์กร นวัตกรรม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดตั้งวงสนทนาอย่างสร้างสรรค์ เพื่อเปิดโอกาสให้มีการ แลกเปลี่ยนความรู้ข้อมูลข่าวสาร เข้าร่วมสัมมนาทางวิชาการ สร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อกระบวนการ สร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ ๆ สร้างสภาพแวดล้อมที่ดีให้บุคลากรได้ผ่อนคลาย ไม่เคร่งเครียดส่งเสริม การสร้างมิตรภาพ ไม่ยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง รับฟัง

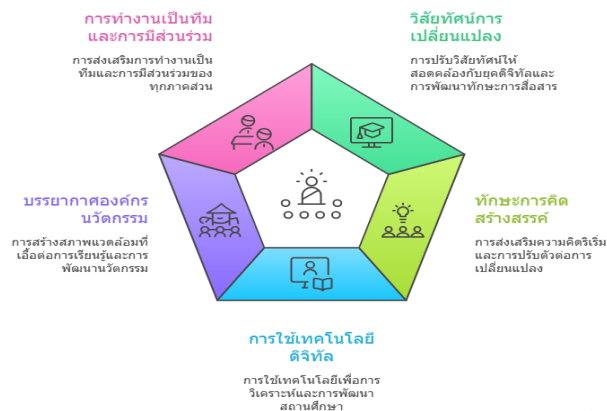
ความคิดเห็นซึ่งกันและกัน มีน้ำใจ มีมารยาทใน การทำงานร่วมกัน สนับสนุนให้บุคลากรแสวงหาความรู้และทักษะใหม่ ๆ จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ใช้ เทคโนโลยีสนับสนุนในการเรียนรู้ เพื่อนำไปสร้างหรือพัฒนานวัตกรรมเป็นของตนเอง ส่งเสริมให้ บุคลากร รู้จักเข้าสังคม เปิดโลกทัศน์ให้กว้างขึ้น มีการสื่อสารพูดคุยแลกเปลี่ยน เรียนรู้เพื่อต่อยอด แนวคิดนวัตกรรมใหม่ ๆ สร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ จัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อกระตุ้นให้เกิดการสร้าง นวัตกรรมและให้รางวัลหรือผลตอบแทนแก่บุคลากรที่สามารถบรรลุเป้าหมาย เพื่อเสริมแรงจูงใจและ ลงมือปฏิบัติจนพัฒนานำไปสู่การเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ และสอดคล้องกับสุนทรีย อารัมเรืองและ คณะ (2566 : 270) ได้ให้คำแนะนำในการ พัฒนาด้านการสร้างบรรยากาศองค์กรแห่งการเรียนรู้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ควรจะมี แลกเปลี่ยนเรียนรู้ PLC เพื่อสร้างนวัตกรรมภายในสถานศึกษาและสร้างบรรยากาศเป็นไปอย่างมี ประสิทธิภาพ สร้างนวัตกรรมเชิงระบบ PDCA กำหนดวัตถุประสงค์ให้ชัดเจนรับฟังพูดคุยกับ บุคลากรให้ความรู้ในเบื้องต้นมีพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่องสะท้อนผลการทำงานเพื่อรับการพัฒนา งาน

ด้านการทำงานเป็นทีมและการมีส่วนร่วม ผู้บริหารสถานศึกษาควรใช้หลักธรรมาภิบาล ในการบริหารสถานศึกษา มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ส่งเสริมการทำงานเป็นทีมและการมีส่วนร่วมผ่าน วงจร คุณภาพ PDCA มีการวางแผนจากการร่วมกันเสนอความคิดเห็นเพื่อกำหนดเป้าหมายของ องค์กร เดียวกัน การปฏิบัติงานเป็นทีม การแก้ไขปัญหาร่วมกันโดยใช้กิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ ทาง วิชาชีพ PLC (Professional Learning Community) สอดคล้องกับปรีวัฒน์ ยืนยง (2563 : 341) ได้ให้ คำแนะนำไว้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้บุคลากรได้สร้างสรรค์ผลงาน นวัตกรรมที่เป็นประโยชน์ร่วมกัน และเกิดความรู้สึภาคภูมิใจที่เป็นส่วนหนึ่งของความสำเร็จ ผู้บริหาร สถานศึกษา ควรสนับสนุนให้บุคลากรร่วมกันสร้างสรรค์ผลงานนวัตกรรมที่เป็น ประโยชน์ และสอดคล้องกับณัฐนิชา หามนตรีและพรเพท ฐัฒน (2564 : 357) ได้ให้คำแนะนำไว้ว่า ผู้บริหารควรสนับสนุนครูและบุคลากรในสถานศึกษาให้มีการถ่ายทอด ความรู้และแลกเปลี่ยน เรียนรู้เกี่ยวกับนวัตกรรม เช่น การจัดกิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ (Professional Learning Community : PLC) หรือ กิจกรรมการแบ่งปันความรู้ (Knowledge Sharing) และเผยแพร่ ความรู้ต่อไป มีการส่งเสริม สนับสนุน และสร้างขวัญกำลังใจแก่ครูและบุคลากรในสถานศึกษา ร่วมกันทำงานเป็นทีมอย่างมีประสิทธิภาพ และมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูและบุคลากรใน สถานศึกษาสร้างผลงานนวัตกรรมอย่างต่อเนื่อง โดยเริ่มต้นจากการค้นหาแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) จากครูภายในโรงเรียน เพื่อเผยแพร่ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในเครือข่ายชัยบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ประกอบด้วย ด้านการมีวิสัยทัศน์ การเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารสถานศึกษาควรปรับวิสัยทัศน์การบริหารให้สอดคล้องกับยุคดิจิทัลและสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง พร้อมพัฒนาความรู้และทักษะด้านการสื่อสารและการประชาสัมพันธ์ โดยเลือกใช้วิธีการสื่อสารที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ ด้านทักษะการคิดสร้างสรรค์ ผู้บริหารควรมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เปิดรับแนวคิดและมุมมองใหม่ๆ พร้อมปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง กล้าปรับกลยุทธ์ในการบริหารงาน มีความมุ่งมั่น อดทน และส่งเสริมการพัฒนาระบบสารสนเทศควบคู่กับการสร้างวัฒนธรรมองค์กรแห่งนวัตกรรม ด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญกับการวิเคราะห์องค์กร (SWOT Analysis) เพื่อให้ทราบความต้องการและความจำเป็นด้านโครงสร้างพื้นฐานและเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างรอบด้าน อันจะนำไปสู่การพัฒนาสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ ด้านการสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม ผู้บริหารสถานศึกษาควรเห็นคุณค่าของการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่มาใช้ในการบริหารจัดการ พร้อมยึดหลักประชาธิปไตยและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เพื่อสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้และการพัฒนานวัตกรรม ด้านการทำงานเป็นทีมและการมีส่วนร่วม ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีหลักธรรมาภิบาลในการบริหาร สร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคลากร ส่งเสริมการทำงานเป็นทีม และเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาสถานศึกษา โดยใช้วงจรคุณภาพ PDCA เป็นแนวทางในการดำเนินงาน

ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในเครือข่ายชัยบุรี
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3



ภาพที่ 1 ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในเครือข่ายชัยบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3

เอกสารอ้างอิง

- กุลชลี จงเจริญ. (2562). *ภาวะผู้นำทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- ณัฐธินิชา หามนตรี และพรเพท รุ่งแผน. (2564). *แนวทางการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1*. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
- ธิดาพร สร้อยสังวาลย์. (2564). *บทบาทภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา (การศึกษาค้นคว้าอิสระ ปริญญาการศึกษา มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา)*. มหาวิทยาลัยพะเยา.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- บริพัฒน์ สารผล. (2565). *ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี (วิทยานิพนธ์ ปริญญาการบริหารและการพัฒนาการศึกษา)*. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ปณตพันธ์ เถียรประภากุล. (2561). *ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคการศึกษา 4.0*. *Veridian E-Journal, Silpakorn University (Humanities, Social Sciences and Arts)*, 11(2), 1994–2013.
- ปรีวัฒน์ ยืนยิ่ง. (2563). *ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา วิทยาลัยเทคนิคอุบลราชธานี*. *วารสารนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย*, 4(3), 330–344.
- ประทีนทิพย์ สลีสองสม. (2565). *ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในอำเภอแม่ลาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 (การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ปริญญาศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา)*. มหาวิทยาลัยพะเยา.
- เพ็ญภา แสงแก้ว. (2565). *การศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาเถิน 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 2 (การศึกษาค้นคว้าอิสระ ปริญญาศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา)*. มหาวิทยาลัยพะเยา.

- วรุฒิ ศิริอ่อน. (2565). แนวทางการส่งเสริมภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 (การค้นคว้าอิสระ ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- วิชุดา บุญเทียม และ ศิริพงษ์ เสาภายน. (2565). การศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหาร สถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2. *Journal of MCU Humanities Review*, 8(1), 170–189.
- สุนทรี อร่ามเรือง และคณะ. (2566). แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3. *วารสารวิชาการมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยบุรีรัมย์*, 8(2), 262–272.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2564). *แนวโน้มการจัดการศึกษาไทยในยุคดิจิทัล*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2564). *รายงานสภาวะการศึกษาไทย ปี 2563–2564*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- ศิริพร พงษ์เนตร. (2564). การศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2 (วิทยานิพนธ์ ปริญญาศึกษาศาสตร มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมจิตสำนึกการมีส่วนร่วมทางการเมือง
ของบุคลากรสำนักงานขนส่งจังหวัดพิษณุโลก
INTEGRATING BUDDHIST PRINCIPLES TO PROMOTE AWARENESS OF
POLITICAL PARTICIPATION AMONG PHITSANULOK ROVINCIAL
TRANSPORT OFFICE PERSONNEL

¹ชญานิ์ เสมอ, ²สัททยา วิเศษ และ ³สมยศ ปัญญามาก

¹Chayanee Samer, ²Sahathaya Wises and ³Somyot Panyamak

^{1,2,3}มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย

^{1,2,3}Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

¹chayanee.sma065@gmail.com

Received: March 4, 2026; **Revised:** June 15, 2026; **Accepted:** June 22, 2026;

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับจิตสำนึกการมีส่วนร่วมทางการเมือง 2) เปรียบเทียบจิตสำนึกการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล 3) นำเสนอการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมจิตสำนึกการมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคลากรสำนักงานขนส่งจังหวัดพิษณุโลก การวิจัยเป็นแบบผสมวิธี ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 74 คน และการวิจัยเชิงคุณภาพใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 9 รูปหรือคน โดยการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับความคิดเห็นต่อการส่งเสริมจิตสำนึกการมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคลากร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งและรายได้ ต่างกัน มีระดับความคิดเห็นโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน อย่างมีค่านัยสำคัญทางสถิติมากกว่าระดับ 0.05 จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ 3) การบูรณาการหลัก

¹ นักศึกษา, สาขาวิชารัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตพะเยา

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตพะเยา

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตพะเยา

พุทธธรรมในการส่งเสริมจิตสำนึกการมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคลากร ด้านการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง มีการรับข้อมูลข่าวสารทางการเมืองในหลายช่องทาง ด้านการสนทนาทางการเมือง มีการพูดคุยเรื่องการเมืองภายในและนอกองค์กรด้วยดี ด้านการใช้สิทธิเสรีภาพ ควรมีการเปิดพื้นที่การแสดงออกเชิงสร้างสรรค์ ด้านความเป็นพลเมือง ให้ความสำคัญในการเลือกตั้ง ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง มีการให้ความรู้เรื่องการเมืองกับบุคคลอื่น

คำสำคัญ : การบูรณาการ; การมีส่วนร่วมทางการเมือง; หลักพุทธธรรม

Abstract

The purposes of this research were to; 1) Study the level of political participation awareness 2) Compare political participation awareness categorized by personal factors 3) Present the integration of Buddhist principles in promoting political participation awareness among personnel at the Phitsanulok Provincial Transport Office. Conducted by the mixed research method. The quantitative research used questionnaire as a tool to collect data from 74 and a qualitative research used an in-depth interviews to data from 9 key informants and the data were analyzed by content descriptive interpretation. The research results were found that: 1) The overall level of opinion regarding the promotion of political participation awareness among personnel was high. 2) The results of the comparison among personal opinions with different gender, age, education, occupation and monthly income had no different opinions at statistically significant level of 0.05 no accepted the set hypothesis 3) The integration of Buddhist principles in promoting political participation awareness among personnel showed positive results in several areas: receiving political information through multiple channels; engaging in political discussions both within and outside the organization; exercising freedom of expression through opportunities for constructive expression; and demonstrating civic responsibility. Emphasis is placed on elections and political participation, including educating others about politics.

Keywords: Integration; Political Participation; Buddhadhamma

บทนำ

ปัจจุบันประชาชนมีความตื่นตัวทางการเมืองเพิ่มขึ้นจากเดิม เป็นผลมาจากการปฏิรูประบบการเมืองของไทย มีการแสดงออกของประชาชนในการเข้ามามีส่วนร่วมในทางการเมืองการกำหนดนโยบายของรัฐหรือแก้ไขปัญหาต่างๆ นำไปสู่การพัฒนาการเมืองการปกครองเป็นประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม ตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ที่มุ่งส่งเสริมการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน (ถวิลวดี บุรีกุล, 2552) การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ซึ่งนอกจากเป็นการสะท้อนการยืนยันในสิทธิเสรีภาพของสมาชิกในสังคมแล้วยังเป็นการยืนยันถึงความเสมอภาคของสมาชิกในสังคมอีกด้วย ซึ่งในส่วนของกระบวนการทางการเมืองนั้นคือ การแสดงออกซึ่งกิจกรรมทางการเมืองของบุคคลในสังคมกิจกรรมเหล่านี้นำให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกกับองค์กรทางการเมือง รวมทั้งความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนกับรัฐบาล การแสดงออกซึ่งกิจกรรมทางการเมืองเหล่านี้ คือ กระบวนการทางการเมืองนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายตามที่ประชาชนต้องการ (ศิริพิมพ์ ศรีบลลังก์ และจิราภรณ์ คำจันทร์, 2565) ดังเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญที่ต้องการปฏิรูปการเมืองไปสู่สังคมประชาธิปไตยที่แท้จริง ซึ่งสาระสำคัญของรัฐธรรมนูญจึงมีผลกระทบต่อวิถีชีวิตของประชาชนทุกคนให้เกิดประโยชน์ต่อการตัดสินใจที่ดีขึ้น การสร้างฉันทามติ การหลีกเลี่ยงการขัดแย้งใดๆ คงไว้ซึ่งความน่าเชื่อถือความชอบธรรม ทศนคติของสาธารณชนต่อการทำงานขององค์กรภาครัฐ และพัฒนาภาคประชาสังคมทำให้ประชาชนได้เรียนรู้การทำงานร่วมกันเพื่อแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพในอนาคต (อภิญญา ฉัตรช่อฟ้า, 2563)

ในการอยู่ร่วมกันในสังคมนั้น มนุษย์ทุกคนล้วนปรารถนาเป็นที่ยอมรับนับถือของทุกคนและต้องการได้ยินได้ฟังถ้อยคำที่ดีมากกว่าเสียงนินทาว่าร้าย พระพุทธองค์ได้ทรงแนะวิธีที่จะทำตนให้เป็นที่รักของสังคมโดยการปฏิบัติตามหลักสังคหวัตถุซึ่งเป็นคุณธรรมที่ยึดเหนี่ยวใจบุคคล และประสานหมู่ชนไว้ในความสามัคคี (พระพรหมคุณาภรณ์. (ป.อ.ปยุตฺโต), 2559) จากการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็น ร่วมตัดสินใจและที่สำคัญการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนนั้นเป็นการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐและควบคุมการทำงานของฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร และเจ้าหน้าที่ภาครัฐได้เป็นอย่างดี เมื่อนำมาบูรณาการ ซึ่งหมายถึง ความศรัทธาในพระพุทธศาสนากับปัญญาในศาสตร์อื่น คือ ส่งเสริมสนับสนุนซึ่งกันและกันก็จะก่อให้เกิดองค์รวมที่มีประโยชน์บริบูรณ์ (พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), 2553) ผสานหลักธรรมเข้ากับหลักการบริหารองค์กรและความรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อส่งเสริมให้บุคลากรเกิดความตระหนักถึงความสำคัญของการทำงานร่วมกันและสร้างความรับผิดชอบต่อหน้าที่ในฐานะข้าราชการที่ต้องรับใช้ประชาชน ดังนั้นการปลูกฝังจิตสำนึกให้บุคคลมี

ความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมจึงมีความสำคัญยิ่ง ซึ่งจิตสำนึก หมายถึง การตระหนักรู้จากการประเมินค่า การเห็นความสำคัญซึ่งมีฐานอยู่ที่ทัศนคติ ความเชื่อ ค่านิยม ความเห็นและความสนใจของบุคคล (พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว, 2541) และการสร้างจิตสำนึกทางการเมืองจึงไม่เพียงแต่เป็นการรับรู้ข้อมูลข่าวสารหรือเหตุการณ์ทางการเมืองเท่านั้น แต่ยังเกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมตัดสินใจในเรื่องของความเชื่อและการปฏิบัติตัวที่ส่งผลต่อความสัมพันธ์ทางการเมืองในสังคม และการพัฒนาทักษะทางการเมืองของแต่ละบุคคล

ในบริบทของสำนักงานขนส่งจังหวัดพิษณุโลกการบูรณาการหลักพุทธธรรมสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางสำคัญในการส่งเสริมบทบาทการทำงาน เพื่อยกระดับคุณภาพจิตใจและการทำงานอย่างมีคุณภาพ ส่งเสริมจิตสำนึกที่เข้มแข็งต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่เกี่ยวข้องกับองค์กรและชุมชนส่งผลให้เกิดการพัฒนาการทำงานในเชิงคุณภาพ มีความโปร่งใสและความรับผิดชอบต่อประชาชนในฐานะผู้รับบริการ นอกจากนี้ยังช่วยเสริมสร้างความไว้วางใจระหว่างหน่วยงานรัฐกับประชาชน ช่วยพัฒนาองค์กรให้เป็นแบบอย่างที่ดีในสังคมด้วยการนำหลักธรรมมาเป็นแนวทางปฏิบัติอย่างยั่งยืน ในด้านจิตใจและการบริหารจัดการสามารถเป็นต้นแบบให้แก่หน่วยงานอื่นต่อไป

ดังนั้นผู้วิจัยจึงต้องการศึกษา การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมจิตสำนึกการมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคลากรสำนักงานขนส่งจังหวัดพิษณุโลก จากประเด็นที่กล่าวมาแล้ว จึงสนใจศึกษาการส่งเสริมจิตสำนึกการมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคลากร เพื่อให้ได้แนวคิด แนวทางในการสร้างจิตสำนึกหรือความตระหนักรู้ในทางการเมืองนำไปสู่การพัฒนาสังคมและการเมืองในเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนในระยะยาว

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับจิตสำนึกการมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคลากรสำนักงานขนส่งจังหวัดพิษณุโลก
2. เพื่อเปรียบเทียบจิตสำนึกการมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคลากรสำนักงานขนส่งจังหวัดพิษณุโลก โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อนำเสนอการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อการส่งเสริมจิตสำนึกการมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคลากรสำนักงานขนส่งจังหวัดพิษณุโลก

วิธีดำเนินการวิจัย

บทความนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ได้ดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ บุคลากรสำนักงานขนส่งจังหวัดพิษณุโลก จำนวน 90 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้จากการคำนวณโดยใช้สูตรของ ทาโร่ ยามาเน่ (สุรพล สุยะพรหมและสุทธิรักษ์ ศรีจันทร์เพ็ญ, 2553) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 74 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ แบบสอบถาม แบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ มี 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งและรายได้

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับจิตสำนึกการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามหลักสังคหวัตถุ 4 ได้แก่ ด้านทาน ด้านปิยวาจา ด้านอสังกริยาและด้านสมานัตตตา

ตอนที่ 3 จิตสำนึกการมีส่วนร่วมทางการเมือง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการให้ข้อมูลข่าวสารทางการเมือง ด้านการสนทนาทางการเมือง ด้านการรู้จักสิทธิเสรีภาพ ด้านความเป็นพลเมือง และด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ มี 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 การบูรณาการหลักสังคหวัตถุ 4 เพื่อส่งเสริมจิตสำนึกการมีส่วนร่วมทางการเมือง 5 ด้าน ของบุคลากรสำนักงานขนส่งจังหวัดพิษณุโลก

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การทดสอบค่าที (t test) และค่าเอฟ (F-test) วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis ANOVA) และวิเคราะห์สหสัมพันธ์เนื้อหาเสนอโดยวิธีเชิงพรรณนาต่อไป

ผลการวิจัย

จากการศึกษา การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมจิตสำนึกการมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคลากรสำนักงานขนส่งจังหวัดพิษณุโลก สรุปผล ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ระดับจิตสำนึกการมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคลากรสำนักงานขนส่งจังหวัดพิษณุโลก พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ดังตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับจิตสำนึกการมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคลากรสำนักงานขนส่งจังหวัดพิษณุโลก โดยภาพรวม

(n=74)

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคลากรสำนักงานขนส่ง จังหวัดพิษณุโลก โดยภาพรวม	ระดับการปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง	4.38	0.70	มาก
2. ด้านการสนทนาทางการเมือง	4.37	0.70	มาก
3. ด้านการรู้จักสิทธิเสรีภาพ	4.39	0.67	มาก
4. ด้านความเป็นพลเมือง	4.46	0.65	มากที่สุด
5. ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง	4.47	0.68	มากที่สุด
รวม	4.41	0.68	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับจิตสำนึกการมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคลากรสำนักงานขนส่งจังหวัดพิษณุโลก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.41 หากพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าความคิดเห็นมากที่สุด คือ การมีส่วนร่วมทางการเมือง รองลงมาได้แก่ ความเป็นพลเมือง และที่น้อยที่สุด คือ การสนทนาทางการเมือง

2. การเปรียบเทียบจิตสำนึกการมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคลากรสำนักงานขนส่งจังหวัดพิษณุโลก ตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 สรุปผลการทดสอบสมมติฐานเปรียบเทียบจิตสำนึกการมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคลากรสำนักงานขนส่งจังหวัดพิษณุโลก จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

สมมติฐานที่	ตัวแปรต้น	ตัวแปรตาม	t-test/ F-test	ค่า Sig.	ผลการทดสอบ	
					เป็นไปตาม สมมติฐาน	ไม่เป็นไปตาม สมมติฐาน
1	เพศ	การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมจิตสำนึกการมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคลากร	0.554	0.588		✓
2	อายุ	การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมจิตสำนึกการมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคลากร	0.293	0.881		✓
3	การศึกษา	การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมจิตสำนึกการมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคลากร	0.170	0.844		✓
4	ตำแหน่ง	การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมจิตสำนึกการมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคลากร	2.160	0.123		✓
5	รายได้	การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมจิตสำนึกการมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคลากร	0.705	0.591		✓

จากตารางที่ 2 พบว่า บุคลากรที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งและรายได้ต่างกัน มีจิตสำนึกการมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคลากรสำนักงานขนส่งจังหวัดพิษณุโลก โดยภาพรวมไม่แตกต่างกันในทุกด้าน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ในการศึกษาวิจัย

3. นำเสนอการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อการส่งเสริมจิตสำนึกการมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคลากรสำนักงานขนส่งจังหวัดพิษณุโลก พบว่า ด้านการรับข้อมูลข่าวสารทางการเมือง มีการส่งเสริมให้บุคลากรรับข้อมูลข่าวสารทางการเมืองจากแหล่งข่าวที่เชื่อถือได้และถูกต้องทางการเมือง ด้านการสนทนาทางการเมือง ส่งเสริมให้บุคลากรมีการสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางการเมืองภายในองค์กรอย่างสร้างสรรค์ ด้านการใช้สิทธิ เสรีภาพ สำนักงานควรเน้นความสำคัญของสิทธิเสรีภาพในระบอบประชาธิปไตยและสนับสนุนให้บุคลากรใช้สิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ ด้านความเป็นพลเมือง บุคลากรตระหนักรู้ในหน้าที่ เคารพกฎหมายและไม่เพิกเฉยต่อปัญหาส่วนรวม ให้ความสำคัญกับการเลือกตั้งสม่ำเสมอ ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง บุคลากรมีการให้ความรู้เกี่ยวกับการเมืองให้กับบุคคลอื่น และการติดตามนโยบายและการทำงานของรัฐบาล

อภิปรายผล

จากการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยพบผลการวิจัยสำคัญที่สามารถนำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ได้ดังนี้

1. ระดับจิตสำนึกการมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคลากรสำนักงานขนส่งจังหวัดพิษณุโลก พบว่า ระดับจิตสำนึกการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามหลักสังคหวัตถุ 4 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งด้านทาน ด้านอิตถจริยา ด้านปิยะวาจาและด้านสมานัตตตา ถือว่าเป็นหลักพุทธธรรมที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของบุคลากร โดยยึดปฏิบัติตามหลักการให้ การแบ่งปัน การใช้ถ้อยคำที่ดี สุภาพ ไม่ก่อให้เกิดความขัดแย้งทั้งในที่ทำงานและครอบครัว มีการสงเคราะห์เอื้อเฟื้อผู้อื่นทำให้เกิดความรักความผูกพันภายในองค์กร มีความเป็นกลางทางการเมือง สร้างความสามัคคีในหมู่คณะและเป็นแบบอย่างที่ดีในการมีส่วนร่วมทางการเมืองสม่ำเสมอ สอดคล้องกับงานวิจัยของพระชินกร สุจิตโต (ทองดี) (2564) ที่พบว่า การบูรณาการหลักสังคหวัตถุ 4 ได้แก่ มีการแบ่งปันความรู้เพื่อนำมาวิเคราะห์สถานการณ์ทางการเมือง มีการใช้คำพูดที่สุภาพไม่ทำให้เกิดความขัดแย้ง ประพฤติตนเป็นแบบอย่างเอาใจใส่ในการรับรู้ข้อมูลผ่านสื่อต่างๆ และการวางตนที่ดีให้ข้อมูลที่ชัดเจนถูกต้องแก่บุคคลและสังคม ส่วนผลการศึกษาระดับจิตสำนึกการมีส่วนร่วมทางการเมือง 5 ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก พบว่า ความคิดเห็นมากที่สุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง ด้านความเป็นพลเมือง ด้านการรู้จักสิทธิเสรีภาพ ด้านการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองและด้านการสนทนาทาง

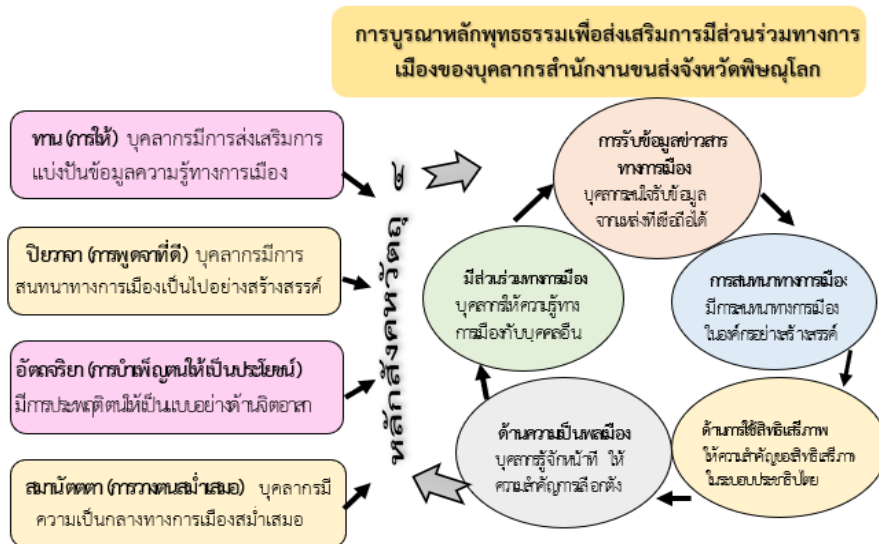
การเมือง ตามลำดับมากไปหาน้อยแสดงให้เห็นว่าบุคลากรในสำนักงานมีส่วนร่วมทางการเมืองกันมาก มีความรับผิดชอบตามหน้าที่ของพลเมือง ให้ความสำคัญกับการเลือกตั้ง มีการรับข้อมูลข่าวสารทางการเมืองมีหลายช่องทางจากแหล่งข่าวที่น่าเชื่อถือและกระจายข่าวให้ความรู้ตามความเหมาะสม แต่ด้านการสนทนาทางการเมืองบุคลากรให้ความสนใจไม่มากเท่าที่ควร โดยมีความคิดเห็นว่าควรวางตนเป็นกลางทางการเมืองตามฐานะข้าราชการ และมีการใช้สิทธิเสรีภาพให้เป็นไปตามกฎหมาย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เต็มดวง นมเกษม (2565) ที่พบว่า แนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ภาครัฐควรสร้างการรับรู้ให้แก่ประชาชนช่วยกระจายข่าวให้สังคม มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเคารพ ใช้สิทธิเสรีภาพตามกฎหมาย

2. การเปรียบเทียบจิตสำนึกการมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคลากรสำนักงานขนส่งจังหวัดพิษณุโลก โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า บุคลากรที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง และรายได้ต่างกัน มีการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมจิตสำนึกการมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคลากร โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วัชรมน จันรอง (2563) ที่พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นในองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเล่า โดยรวมไม่แตกต่างกัน

3. การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมจิตสำนึกการมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคลากรสำนักงานขนส่งจังหวัดพิษณุโลก พบว่า ด้านการรับข้อมูลข่าวสารทางการเมือง มีการส่งเสริมบุคลากรรับข้อมูลข่าวสารทางการเมืองจากแหล่งข่าวที่เชื่อถือได้ ด้านการสนทนาทางการเมือง บุคลากรมีการสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางการเมืองและการสนทนาทางการเมืองภายในองค์กรเป็นไปอย่างสร้างสรรค์ ด้านการรู้จักสิทธิเสรีภาพ บุคลากรให้ความสำคัญของสิทธิเสรีภาพในระบอบประชาธิปไตยและสำนักงานควรสนับสนุนให้ใช้สิทธิเสรีภาพตามกฎหมายและรัฐธรรมนูญ ด้านพลเมือง บุคลากรตระหนักรู้ในหน้าที่ มีความรับผิดชอบ เคารพกฎหมาย ให้ความสำคัญกับการเลือกตั้ง ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง มีการให้ความรู้เกี่ยวกับการเมืองให้กับบุคคลอื่น และการติดตามนโยบายและการทำงานของรัฐบาล โดยการนำหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมจิตสำนึกการมีส่วนร่วมทางการเมือง นำมาซึ่งการปลูกฝัง การคิด วิเคราะห์ และยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่างของผู้อื่น สอดคล้องกับงานวิจัยของพระปัญญา สุจิตโต (สิงาม) (2567) ที่พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองมากที่สุดคือด้านการรู้จักสิทธิเสรีภาพ รองลงมาคือ ด้านความเป็นพลเมือง และที่น้อยที่สุดคือด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง ควรปรับปรุงภาพลักษณ์การมีส่วนร่วมทางการเมืองให้เห็นว่าการเข้าร่วมมีบทบาทในการเมืองในเรื่องการเลือกตั้งเป็นเรื่องง่ายและมี การรับฟังเพื่อพิจารณาตามเหตุผล

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย คือ การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมจิตสำนึกการมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคลากรสำนักงานขนส่งจังหวัดพิษณุโลก



ภาพที่ 1 องค์ความรู้การวิจัย

จากภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย อธิบายดังนี้ ด้านการรับข้อมูลข่าวสารทางการเมือง มีการส่งเสริมให้บุคลากรรับข้อมูลข่าวสารทางการเมืองจากแหล่งข่าวที่เชื่อถือได้ เช่น สื่อของรัฐโดยตรง สามารถแยกแยะข่าวปลอม (Fake News) ได้ ด้านการสนทนาทางการเมือง บุคลากรมีการสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางการเมืองภายในองค์การอย่างสร้างสรรค์ ด้านการรู้จักสิทธิเสรีภาพ สำนักงานควรเน้นความสำคัญและสนับสนุนให้บุคลากรใช้สิทธิเสรีภาพตามกรอบรัฐธรรมนูญ ด้านพลเมือง บุคลากรตระหนักรู้ในหน้าที่ที่มีความรับผิดชอบ มีจิตสำนึกพลเมืองด้วยการปฏิบัติตามกฎหมาย ไม่เพิกเฉยต่อปัญหาส่วนรวม ให้ความสำคัญกับการเลือกตั้ง และด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง บุคลากรมีการรับรู้และให้ข้อมูลข่าวสารทางการเมืองและมีการติดตามนโยบายการทำงานของรัฐบาล

เอกสารอ้างอิง

- เต็มดวง นมเกษม. (2565). แนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในพื้นที่เทศบาลตำบลเทพาลัย อำเภอคง จังหวัดนครราชสีมา. (ภาคนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- ถวิลวดี บุรีกุล. (2552). พลวัตการมีส่วนร่วมของประชาชน : จากอดีตจนถึงรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540. กรุงเทพฯ : สถาบันพระปกเกล้า.
- พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว. (2541). ข้าราชการไทย ความสำนึกและอุดมการณ์. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พระชินกร สุจิตโต (ทองดี). (2564). การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการสื่อสารทางการเมือง สำหรับประชาชนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. (ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์). บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตโต). (2553). วิธีบูรณาการพระพุทธศาสนากับศาสตร์สมัยใหม่. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระปัญญา สุจิตโต (สิงาม). (2564). การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมจิตสำนึกการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในอำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง. (วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์). บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระพรหมคุณาภรณ์. (ป.อ.ปยุตโต). (2559). พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม, พิมพ์ครั้งที่ 31. กรุงเทพฯ : ผลิตัณ.
- วัชรมน จันรอง. (2563). การมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของประชาชนในองค์กรการบริหาร ส่วนตำบลบ้านเล่า อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ. (วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์). บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ศิพิมพ์ ศรีปลั่ง และจิราภรณ์ คำจันทร์. (2565). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิตนักศึกษาหลังการประกาศใช้รัฐธรรมนูญปี 2560. วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. 25(2), 140-153.
- สุรพล สุยะพรหม และสุทธิรัก ศรีจันทร์เพ็ญ. (2553). ระเบียบวิธีวิจัยทางการจัดการ. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- อภิญา ฉัตรช่อฟ้า. (2563). “การเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน”. วารสารมหาจุฬานาครทรรณ. 7(7), 1-11.

การพัฒนาครูในการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียน
ของโรงเรียนบ้านคลองพวนประทีปบำรุง สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่

TEACHER DEVELOPMENT IN CREATING A LEARNING ECOSYSTEM
CONDUCIVE TO STUDENT DEVELOPMENT AT BAN KHLONG
PHUAN PRATEEP BAMRUNG SCHOOL, UNDER THE OFFICE
OF THE PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA, KRABI



¹นันทิกานต์ แสงวิเชียร, ²นันทพงศ์ หมิแหละหมั่น และ ³พิชามณชู สุริยพรรณ

¹Nantikan Sangwichian, ²Nanthapong Mihlaeman and ³Pichamon Sureeyaphan

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี, ประเทศไทย

Suratthani Rajabhat University, Thailand

¹nantikan2607@gmail.com, ²nanmilae2510@gmail.com,

³ajpichamon@gmail.com

Received: March 18, 2026; **Revised:** June 19, 2026; **Accepted:** June 22, 2026

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียน 2) พัฒนาครูในการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียน และ 3) ประเมินผลกระบวนการพัฒนาครูในการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียน โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ดำเนินการ 2 วงรอบ ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ การวางแผน การปฏิบัติการ การ

¹นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

²อาจารย์ ดร. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

³อาจารย์ ดร. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

สังเกตการณ์ และการสะท้อนผล กลุ่มเป้าหมายคือครูโรงเรียนบ้านคลองพวนประทีปบำรุง จำนวน 8 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถาม แบบทดสอบความรู้ แบบสังเกตพฤติกรรม แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ แบบประเมินทักษะการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ และแบบประเมินความพึงพอใจ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันของการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียนอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X}=2.49$) ขณะที่สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.80$) ส่งผลให้มีความต้องการจำเป็นสูง ($PNI=0.92$) โดยประเด็นที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุดคือ วิธีการเรียนรู้และเนื้อหาการเรียนรู้ 2) ผลการพัฒนาครูโดยการอบรมเชิงปฏิบัติการพบว่า คะแนนความรู้หลังอบรมสูงกว่าก่อนอบรมอย่างชัดเจน (44.58 และ 91.67 ตามลำดับ) และผลการประเมินพฤติกรรมการเข้าร่วมอบรม แผนการจัดการเรียนรู้ และทักษะการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด และ 3) ครูมีความพึงพอใจต่อกระบวนการพัฒนาครูโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.63$) ข้อเสนอแนะจากการวิจัยพบว่าการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียนควรดำเนินงานภายใต้การมีส่วนร่วม และอาศัยการทำงานเป็นทีมของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

คำสำคัญ : การพัฒนาครู, ระบบนิเวศการเรียนรู้, การจัดระบบนิเวศการเรียนรู้, การพัฒนาผู้เรียน

Abstract

This research aims to 1) study the current situation, desired situation, and necessary needs in creating a learning ecosystem conducive to student development; 2) develop teachers working in a learning ecosystem conducive to student development; and 3) evaluate the teacher development process in creating a learning ecosystem conducive to student development. The research was conducted using action research in two cycles consisting of four steps: planning, action, observation, and reflection. The target group was teachers at Ban Khlong Phuan Prateep Bamrung School. The study involved eight teachers selected using purposive sampling. The research instruments included questionnaires, knowledge tests, behavioral observation forms, lesson plan evaluation forms, learning ecosystem skills evaluation forms, and satisfaction evaluation forms. Data was analyzed using basic statistics such as percentages, means, standard deviations, and content analysis. The research findings showed that: 1) The current state of the learning ecosystem conducive to student development was at a low level ($\bar{X}=2.49$), while the desired state was at the highest level ($\bar{X}=4.80$), resulting in a high

need (PNI=0.92). The issues with the highest need were learning methods and learning content. 2) The results of teacher development through workshops showed that post-training knowledge scores were significantly higher than pre-training scores (44.58 and 91.67, respectively), and evaluations of participation behavior, lesson plans, and learning ecosystem skills were at the highest level. 3) Teachers' overall satisfaction with the teacher development process was at the highest level ($\bar{X}$ =4.63). Recommendations from the research suggest that the learning ecosystem should be structured in a way that facilitates student development. Learners should work collaboratively and rely on teamwork among all relevant stakeholders.

Keywords: Teacher development, learning ecosystem, organizing a learning ecosystem, learner development

บทนำ

โลกปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ตั้งแต่เรื่องของเทคโนโลยีดิจิทัล ไปจนถึงเรื่องของอาชีพที่เกิดขึ้นใหม่มากมาย ส่งผลให้วิถีชีวิตของมนุษย์เปลี่ยนไปเพื่อก้าวให้ทันโลกที่เปลี่ยนแปลง รวมไปถึงเรื่องการศึกษาที่เริ่มปรับเปลี่ยนรูปแบบการเรียนรู้จนมีสาขาวิชาใหม่ ๆ ที่น่าสนใจเกิดขึ้นอย่างมากมาย หลายประเทศเริ่มมีการส่งเสริมการศึกษาในลักษณะของการเตรียมความพร้อมเพื่อพัฒนาประชากรให้เหมาะสมสำหรับโลกในยุคใหม่ ไปจนถึงพัฒนาศักยภาพประชากรและแรงงานให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงนี้ด้วย ดังนั้น “การจัดระบบนิเวศการเรียนรู้” จึงเป็นทางเลือกใหม่ที่สำคัญของการจัดการศึกษาในยุคที่โลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลก แม้คำว่า “ระบบนิเวศการเรียนรู้” ยังไม่เป็นที่รู้จักในวงกว้าง แต่หลักการและแนวคิดการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ สอดแทรกอยู่ในระบบการศึกษาและมีการดำเนินการมาโดยตลอด เพียงแต่ไม่มีการใช้คำนี้โดยตรง ทางรัฐบาลได้ให้ความสำคัญในเรื่อง “ระบบนิเวศการเรียนรู้” เช่นเดียวกัน และกำหนดเรื่องระบบนิเวศการเรียนรู้ไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) ซึ่งเป็นนโยบายระดับชาติที่กำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศ โดยใช้ข้อความว่า “ระบบนิเวศที่เอื้อต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ในทุกมิติไปสู่เป้าหมายการเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วที่ขับเคลื่อนโดยภูมิปัญญาและนวัตกรรมในอีก 20 ปีข้างหน้า”

ระบบนิเวศการเรียนรู้ เป็นระบบความสัมพันธ์แบบองค์รวมที่ซับซ้อนและเชื่อมโยงกัน ซึ่งประกอบด้วยผู้คน กระบวนการ เนื้อหาสาระ เทคโนโลยี วัฒนธรรม และสภาพแวดล้อมต่างๆ ที่ทำงานร่วมกันเพื่อสนับสนุน ส่งเสริม และพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุเป้าหมายการเรียนรู้และสามารถ

เรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (Lifelong Learning) เปรียบเสมือนระบบนิเวศทางธรรมชาติที่มีสิ่งมีชีวิตและไม่มีชีวิตที่เกี่ยวข้องกัน ระบบนิเวศการเรียนรู้ก็เช่นกัน โดยไม่ได้จำกัดอยู่แค่ในห้องเรียนหรือสถาบันการศึกษาเท่านั้น แต่ขยายออกไปครอบคลุมทุกที่ที่เกิดการเรียนรู้ ประโยชน์ของการสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้ ช่วยพัฒนาทักษะที่จำเป็นสำหรับอนาคต ให้ผู้เรียนได้รับความรู้และทักษะที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานและสังคมยุคใหม่ ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ สามารถเข้าถึงทรัพยากรที่หลากหลายและทันเวลาช่วยให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น สร้างวัฒนธรรมนวัตกรรม มีการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์อย่างอิสระในระบบนิเวศช่วยกระตุ้นให้เกิดความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม และช่วยลดความเหลื่อมล้ำในการใช้เทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ของชุมชนช่วยให้ทุกคนสามารถเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาได้มากขึ้น ไม่ว่าจะอยู่ที่ใดก็ตาม ระบบนิเวศการเรียนรู้จึงเป็นเรื่องสำคัญในการใช้สิ่งรอบตัวอย่างคุ้มค่า เกิดประโยชน์สูงสุดตามบริบทและความเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับแผนปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2564) ที่ได้ให้ความสำคัญกับเรื่องระบบนิเวศการเรียนรู้ตามที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2561-2580) เช่นเดียวกัน โดยเน้นการสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้ที่ปลอดภัยและส่งเสริมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถกำหนดเส้นทางและจังหวะก้าวการเรียนรู้ของตนเอง (Personalized Learning) อย่างมีความหมาย มีการวัดและประเมินผลเพื่อพัฒนาผู้เรียนในทุกมิติอย่างแท้จริง ตลอดจน มีการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาที่เหมาะสมกับผู้เรียนและความพร้อมเพื่อให้การจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

ครูต้องเปลี่ยนบทบาทใหม่ โดยเน้นที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และส่งเสริมทักษะในศตวรรษที่ 21 ซึ่งบทบาทหลักของครู คือ 1) ครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ ทำหน้าที่ออกแบบกิจกรรมและจัดเตรียมสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้สำรวจ ค้นคว้า และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ผ่านวิธีการสอนที่หลากหลาย 2) ครูเป็นผู้แนะแนวทางและผู้ฝึกสอน ครูทำหน้าที่เป็นผู้ชี้แนะ ให้คำปรึกษา ช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูง 3) ครูเป็นผู้ร่วมเรียนรู้และผู้ร่วมค้นคว้า ครูต้องเปิดใจเรียนรู้สิ่งใหม่ ตลอดเวลาไปพร้อมกับผู้เรียน เนื่องจากความรู้มีการเปลี่ยนแปลงและเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว 4) ครูเป็นผู้บูรณาการ ครูต้องสามารถใช้เทคโนโลยีและบูรณาการ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร รวมถึงเครื่องมือดิจิทัลใหม่ๆ มาใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ 5) ครูเป็นผู้ประเมินที่หลากหลาย เปลี่ยนจากการประเมินที่เน้นเพียงการสอบวัดความรู้ มาเป็นการประเมินที่หลากหลายและต่อเนื่อง เพื่อวัดผลทักษะและสมรรถนะที่แท้จริงของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ อนุวัต คุณแก้ว (2559) คือ ครูในศตวรรษที่ 21 ต้องมีการปรับเปลี่ยนบทบาทในด้านหลักสูตรการสอน เน้นทักษะในวิชาหลักบูรณาการกับทักษะในศตวรรษที่ 21 บูรณาการข้ามสาระวิชา และวิธีการเรียนรู้ที่เน้นสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

ผู้เรียน ใช้เทคโนโลยีสืบค้นข้อมูล แหล่งเรียนรู้ภายในชุมชน และสอดคล้องกับแนวคิดของ สุนันท์ สีพาย (2560) ที่กล่าวถึงครูที่ดีในศตวรรษที่ 21 ไว้เป็น 11 มาตรฐาน ซึ่งเน้นการปรับบทบาทของครูจากการเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ไปสู่การเป็น ผู้อำนวยการความสะดวก (facilitator) ในการเรียนรู้ เพื่อให้ นักเรียนสามารถพัฒนาทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ได้ด้วยตนเอง

การศึกษาในศตวรรษที่ 21 เป็นการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์การเรียนรู้ จากการเน้น การท่องจำเนื้อหาวิชาแบบดั้งเดิม ไปสู่การเน้นการพัฒนาทักษะและความสามารถที่จำเป็นต่อการ ใช้ชีวิต การทำงานและการเป็นพลเมืองในโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและขับเคลื่อนด้วยข้อมูล และเทคโนโลยี เป็นแนวทางที่มุ่งเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนมี ความรู้ ทักษะ และ คุณลักษณะที่ จะประสบความสำเร็จในอนาคต ซึ่งองค์ประกอบหลักของการศึกษาในศตวรรษที่ 21 คือ ทักษะ แห่งศตวรรษที่ 21 โดยแบ่งออกได้เป็น 3 ทักษะหลัก ได้แก่ 1) ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม 2) ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี 3) ทักษะชีวิตและอาชีพ โดยครูจะเป็นผู้แนะนำช่วยเหลือ ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้และประเมินตนเองได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ วิจารย์ พานิช (2555 : 16-21) คือการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ผู้เรียนจะต้องมีความรู้ในรายวิชาหลัก และส่งเสริม ให้ผู้เรียนให้เรียนรู้เชิงลึกโดยการบูรณาการกับสิ่งรอบตัว และต้องได้รับการอบรมในเรื่องของ คุณธรรมและคุณลักษณะที่สำคัญ เพิ่มทักษะการสื่อสาร การคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา และเพิ่มทักษะ การแสวงหาข้อมูล การใฝ่รู้ และความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม มีวินัย สามารถปรับตัวและ เข้าใจผู้อื่น มีความเป็นผู้นำและทำงานเป็นทีมได้ นอกจากความรู้จากรายวิชาหลักแล้ว ต้องเปลี่ยน กระบวนการเรียนรู้จาก Passive Learning เป็นกระบวนการเรียนรู้แบบ Active Learning ซึ่งยึด ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ครูเป็นผู้อำนวยการความสะดวก ผู้เรียนเรียนรู้ผ่านเทคโนโลยีที่ทันสมัยด้วย ตนเอง ทั้งนี้เพราะความก้าวหน้าของเทคโนโลยี และการเปลี่ยนแปลงของความรู้อย่างต่อเนื่อง ผู้เรียนและผู้สอนจึงต้องพัฒนาตนเอง เพื่อเข้าสู่โลกแห่งการเรียนรู้ใหม่

จากผลการประเมินตนเอง (Self Assessment Report) ของโรงเรียนบ้านคลองพวน ประทีปบำรุง ปีการศึกษา 2566 ด้านคุณภาพผู้เรียน จุดที่ควรพัฒนา คือ สร้างโอกาสและมีการ ติดตามผู้เรียนและประเมินผลสัมฤทธิ์ระหว่างเรียนเพิ่มขึ้นเพื่อให้ระดับคุณภาพของผู้เรียนได้รับการ ติดตามอย่างสม่ำเสมอ ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ จุดที่ควรพัฒนา คือ เพิ่มการสื่อสาร ให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาได้รับทราบข้อมูลข่าวสารการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ควรส่งเสริม สนับสนุนให้มีการจัดสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาที่เอื้อต่อการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น ด้านการจัดประสบการณ์ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จุดที่ควรพัฒนา คือ ครูควรเข้ารับการพัฒนาศักยภาพเกี่ยวกับการผลิตสื่อและนวัตกรรมที่ทันสมัย เพื่อพัฒนาคุณภาพด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผล และด้านหลักสูตร ส่งเสริม ให้ผู้เรียนรู้จักประยุกต์ใช้สื่อ

เทคโนโลยี นวัตกรรมใหม่ๆ ให้มีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์ต่อการแสวงหาความรู้ ยกระดับผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนให้สูงขึ้น (โรงเรียนบ้านคลองพวนประทีปบำรุง, 2566 : 25 – 26)

ดังนั้น การจัดการระบบนิเวศการเรียนรู้ (Learning Ecosystem Management) จึงเป็นกระบวนการสำคัญในการจัดการและสร้างสภาพแวดล้อมที่มีชีวิตชีวาและมีความเชื่อมโยงกัน เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมให้ผู้เรียนทุกคนสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ และเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) ซึ่งแนวทางการจัดการระบบนิเวศการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพจะไม่ได้ถูกควบคุมโดยคนใดคนหนึ่ง แต่เน้นที่การส่งเสริมการเติบโตและการปรับตัวของทุกองค์ประกอบ ออกแบบระบบโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง คำนึงถึงความต้องการและเส้นทางการเรียนรู้เฉพาะบุคคลของผู้เรียน โดยเน้นกระบวนการเรียนรู้สิ่งใหม่ นำความรู้เดิมมาตีความและปรับใช้ในบริบทใหม่ จัดกิจกรรม แหล่งเรียนรู้ และวิธีการเรียนรู้ที่หลากหลาย นำเทคโนโลยีมาช่วยในการเรียนรู้เข้าถึงได้ทุกที่ทุกเวลา และสนับสนุนการสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่น่าสนใจและเป็นส่วนตัว ส่งเสริมความร่วมมือและการมีส่วนร่วมกับทุกภาคส่วน ประกอบด้วย นักเรียน ครู ผู้บริหาร ครอบครัวยุ ชุมชน องค์กร ในการวางแผน ปรับปรุง และให้ข้อเสนอแนะต่อระบบอย่างสม่ำเสมอ จะเห็นได้ว่าการจัดการระบบนิเวศการเรียนรู้ถือเป็นแนวทางสำคัญสำหรับการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ สร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก จึงนำไปสู่การวิจัยเชิงปฏิบัติการ การพัฒนาครูในการจัดการระบบนิเวศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียน ของโรงเรียนบ้านคลองพวนประทีปบำรุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการจัดการระบบนิเวศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนบ้านคลองพวนประทีปบำรุง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่
2. เพื่อพัฒนาครูในการจัดการระบบนิเวศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนบ้านคลองพวนประทีปบำรุง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่
3. เพื่อประเมินผลกระบวนการพัฒนาครูในการจัดการระบบนิเวศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนบ้านคลองพวนประทีปบำรุง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนาครูในการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนบ้านคลองพวนประทีปบำรุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการวิจัยตามลำดับหัวข้อ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ประกอบด้วย คณะครูโรงเรียนบ้านคลองพวนประทีปบำรุง จำนวน 8 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์

2.2 แบบประเมินความรู้ก่อนและหลังการอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การพัฒนาครูในการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียน เป็นแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

2.3 แบบสังเกตพฤติกรรมการอบรมเชิงปฏิบัติการ

2.4 แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้

2.5 แบบประเมินทักษะของครูในการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้

2.6 แบบประเมินความพึงพอใจ

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอตามลำดับ โดยใช้สถิติการวิเคราะห์ ค่าร้อยละ (Percentage) การหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยรวม รายด้านเพื่อนำไปอธิบายข้อมูลในรูปแบบตารางต่อไป

ผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่อง การพัฒนาครูในการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนบ้านคลองพวนประทีปบำรุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ สรุปผล ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นในการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนบ้านคลองพวนประทีปบำรุง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่

ผลการวิเคราะห์ แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนบ้านคลองพวน ประทีปบำรุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ โดยใช้สถิติร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และค่าความต้องการจำเป็น (PNI_{modified}) ปรากฏผลดังตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าความต้องการจำเป็น (PNI_{modified}) ในการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียน ของโรงเรียนบ้านคลองพวนประทีปบำรุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่

การจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียน โรงเรียนบ้านคลองพวนประทีปบำรุง	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI _{modified} (I-D)/D	ลำดับความ ต้องการ จำเป็น
	$\bar{X}$	SD.	ระดับความคิดเห็น	$\bar{X}$	SD.	ระดับความคิดเห็น		
ด้านที่ 1 ด้านการเปลี่ยนกรอบความคิด	2.50	0.44	น้อย	4.70	0.49	มากที่สุด	0.88	6
ด้านที่ 2 ด้านความพร้อมของบุคลากรและองค์กร	2.49	0.40	น้อย	4.70	0.50	มากที่สุด	0.89	5
ด้านที่ 3 ด้านสิ่งแวดล้อมและเทคโนโลยีใหม่	2.48	0.44	น้อย	4.80	0.42	มากที่สุด	0.94	2
ด้านที่ 4 ด้านวิธีการเรียนรู้และเนื้อหาการเรียนรู้	2.46	0.46	น้อย	4.80	0.42	มากที่สุด	0.95	1
ด้านที่ 5 ด้านวัฒนธรรมการเรียนรู้และยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วม	2.50	0.40	น้อย	4.80	0.41	มากที่สุด	0.92	4
ด้านที่ 6 ด้านความยืดหยุ่นและทางเลือกที่หลากหลาย	2.49	0.46	น้อย	4.80	0.45	มากที่สุด	0.93	3
รวม	2.49	0.43	น้อย	4.80	0.45	มากที่สุด	0.92	

จากตารางที่ 1 พบว่า การจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียน โรงเรียนบ้านคลองพวนประทีปบำรุง โดยรวมสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับน้อย ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ในการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนบ้านคลองพวนประทีปบำรุง โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาและจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น เพื่อแสดงถึงความสำคัญของสภาพปัญหาที่มีอยู่จริงด้วยดัชนี PNI_{modified} ซึ่งจากการสำรวจ โดยรวมการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียน มีค่าดัชนี PNI_{modified} เท่ากับ 0.92 ซึ่งมากกว่าค่าที่กำหนด (0.5) ถือว่ามีความต้องการจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องได้รับการพัฒนา

2. ผลการพัฒนาคูในการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนบ้านคลองพวนประทีปบำรุง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่

2.1 การประเมินความรู้ก่อนและหลังการอบรมเชิงปฏิบัติการ โดยใช้แบบทดสอบกับครูโรงเรียนบ้านคลองพวนประทีปบำรุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ จำนวน 8 คน โดยการประเมินความรู้ก่อนการอบรม ดำเนินการใช้เวลาในช่วงแรกก่อนการอบรม

และการประเมินความรู้หลังการอบรม ดำเนินการเมื่อเสร็จสิ้นการอบรม ในวันเดียวกัน การดำเนินการเป็นไปตามกำหนดการของตารางการอบรมเชิงปฏิบัติการ จากผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาครูโดยการอบรมเชิงปฏิบัติการ คะแนนความรู้หลังอบรมสูงกว่าก่อนอบรมอย่างชัดเจน (44.58 และ 91.67 ตามลำดับ)

2.2 การสังเกตพฤติกรรมกลุ่มเป้าหมาย ระหว่างการดำเนินการอบรมเชิงปฏิบัติการและบันทึกและเก็บรวบรวมข้อมูลการปฏิบัติการ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสังเกต พฤติกรรมการเข้าร่วมฝึกอบรมครูเพื่อพัฒนาครูในการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนา ผู้เรียน โรงเรียนบ้านคลองพวนประทีปบำรุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ โดยสถิติค่าเฉลี่ย จากผลการวิจัยพบว่า ผลการประเมินพฤติกรรมในการเข้าร่วมอบรมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.61$)

2.3 ผลการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ของครูในการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียน โรงเรียนบ้านคลองพวนประทีปบำรุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ จากผลการวิจัยพบว่า ผลการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.64$)

2.4 ผลการประเมินทักษะการปฏิบัติงานของครูในการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียน โรงเรียนบ้านคลองพวนประทีปบำรุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ โดยใช้สถิติค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ปรากฏผลดังตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการประเมินทักษะการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียนของครูโรงเรียนบ้านคลองพวนประทีปบำรุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่

การจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียน	ระดับปฏิบัติการ		
	$\bar{X}$	SD.	ระดับความคิดเห็น
ด้านที่ 1 ด้านการเปลี่ยนกรอบความคิด	4.91	0.18	มากที่สุด
ด้านที่ 2 ด้านความพร้อมของบุคลากรและองค์กร	4.84	0.38	มากที่สุด
ด้านที่ 3 ด้านสิ่งแวดล้อมและเทคโนโลยีใหม่	4.52	0.29	มากที่สุด
ด้านที่ 4 ด้านวิธีการเรียนรู้และเนื้อหาการเรียนรู้	4.79	0.32	มากที่สุด
ด้านที่ 5 ด้านวัฒนธรรมการเรียนรู้และยุทธศาสตร์การมีส่วนรวม	4.85	0.33	มากที่สุด
ด้านที่ 6 ด้านความยืดหยุ่นและทางเลือกที่หลากหลาย	4.46	0.49	มาก
รวม	4.73	0.33	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า ทักษะการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียนของครูโรงเรียนบ้านคลองพวนประทีปบำรุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการเปลี่ยนกรอบความคิด มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านวัฒนธรรมการเรียนรู้และยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วม, ด้านความพร้อมของบุคลากรและองค์กร, ด้านวิธีการเรียนรู้และเนื้อหาการเรียนรู้ และด้านสิ่งแวดล้อมและเทคโนโลยีใหม่ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ และด้านความยืดหยุ่นและทางเลือกที่หลากหลาย มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด อยู่ในระดับมาก

3. การประเมินผลกระบวนการพัฒนาครูในการจัดการระบบนิเวศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนบ้านคลองพวนประทีปบำรุง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่

การประเมินผลกระบวนการพัฒนาครูในการจัดการระบบนิเวศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนบ้านคลองพวนประทีปบำรุง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ จากผลการวิจัยพบว่า ครูมีความพึงพอใจต่อกระบวนการพัฒนาครูโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu=4.63$)

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่อง การพัฒนาครูในการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียน ของโรงเรียนบ้านคลองพวนประทีปบำรุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียน ในสภาพปัจจุบัน โดยรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ ด้านการเปลี่ยนกรอบความคิดและด้านวัฒนธรรมการเรียนรู้และยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วม รองลงมาคือ ด้านความพร้อมของบุคลากรและองค์กร ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านวิธีการเรียนรู้และเนื้อหาการเรียนรู้ สภาพที่พึงประสงค์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ ด้านสิ่งแวดล้อมและเทคโนโลยีใหม่ ด้านวิธีการเรียนรู้และเนื้อหาการเรียนรู้ ด้านวัฒนธรรมการเรียนรู้และยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วม ด้านความยืดหยุ่นและทางเลือกที่หลากหลาย ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ ด้านการเปลี่ยนกรอบความคิด และด้านความพร้อมของบุคลากรและองค์กร เมื่อวิเคราะห์ ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น พบว่า ด้านวิธีการเรียนรู้และเนื้อหาการเรียนรู้ ครูต้องการได้รับการพัฒนาอย่างเร่งด่วนที่สุด รองลงมาคือ ด้านสิ่งแวดล้อมและเทคโนโลยีใหม่ และด้านความยืดหยุ่นและทางเลือกที่หลากหลาย เหตุผลที่ทำให้ผลการวิจัยเป็น

เช่นนี้เนื่องจาก ปัญหาหลักไม่ใช่การขาดเจตคติ แต่เป็นการขาดกลไกสนับสนุนเชิงระบบที่จะเปลี่ยนความคิดให้กลายเป็นการปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ธนาพล บัวคำโคตรและไพบุลย์ ลีम्मณี (2563) ที่ได้ศึกษา แนวทางพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ใน ศตวรรษที่ 21 โดยใช้แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 33 พบว่า สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาครู โดยรวมอยู่ใน ระดับมาก และสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาครู โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

2. ผลการพัฒนาครูในการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียน ดำเนินการด้วยวิธี การอบรมเชิงปฏิบัติการ และแบบทดสอบก่อนและหลังการเข้ารับการอบรมเชิง ปฏิบัติการ พบว่า คะแนนประเมินความรู้หลังการอบรมมากกว่าคะแนนความรู้ก่อนการอบรม เหตุผลที่ทำให้ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้เนื่องจาก การอบรมเชิงปฏิบัติการที่ออกแบบอย่างเป็นระบบ เน้นการมีส่วนร่วมและเชื่อมโยงกับบริบทจริง สามารถพัฒนาความรู้ความเข้าใจของครูได้อย่างมี ประสิทธิภาพ จึงทำให้คะแนนหลังการอบรมสูงกว่าก่อนการอบรมอย่างชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับการ วิจัยของ อารัญ เบ็ญอำมหาด (2024) ที่ได้ศึกษา การวิจัยเชิงปฏิบัติการพัฒนาสมรรถนะครูในการ จัดการเรียนรู้ แบบบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนบ้านพารา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต พบว่า หลังการอบรมเชิงปฏิบัติการครูผู้สอนทุกคน มีคะแนนเพิ่มมากขึ้น มีทักษะในการจัดการเรียนรู้โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก

2.1 ผลการสังเกตพฤติกรรมของครูในการเข้าร่วมการฝึกอบรม เพื่อพัฒนาการ จัดระบบนิเวศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียน พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อ พิจารณาเรียงลำดับพฤติกรรมเป็นรายชื่อ พฤติกรรมที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ 1) ครูมีความ กระตือรือร้นในการเข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการ และมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้เข้าร่วม อบรมเชิงปฏิบัติการ รองลงมา คือ ขณะอบรมเชิงปฏิบัติการมีความตั้งใจและมีการจดบันทึก, ปฏิบัติกิจกรรมให้เสร็จตามเวลาที่กำหนด และมีการฝึกปฏิบัติจริงตามขั้นตอน เหตุผลที่ทำให้ ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้เนื่องจาก แรงจูงใจที่เหมาะสม ความน่าสนใจของเนื้อหา และการสนับสนุนที่ดี จากสภาพแวดล้อมในการอบรม ซึ่งทำให้ผู้เข้าร่วมการฝึกอบรมมีความตั้งใจปฏิบัติอย่างเต็มที่ ซึ่ง สอดคล้องกับ อารัญ เบ็ญอำมหาด (2024 : 145) ที่ได้ทำการศึกษา เรื่อง การวิจัยเชิงปฏิบัติการ พัฒนาสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียน บ้านพารา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต พบว่า ผลการสังเกตพฤติกรรม ของครูผู้สอนระหว่างการอบรมเชิงปฏิบัติการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้การจัดระบบนิเวศ การเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียน พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เหตุผลที่ทำให้ผลการวิจัย

เป็นเช่นนี้เนื่องจาก การจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ที่มีการวางแผนอย่างรอบคอบ มีการสนับสนุนจากองค์ประกอบสำคัญหลายด้าน ทำให้สามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและส่งเสริมการพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ อารัญ เบญจอำมหิต (2024 :145) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง การวิจัยเชิงปฏิบัติการพัฒนาสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนบ้านพารา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต พบว่า ผลการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน พบว่า โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 4.24

2.3 ผลการประเมินทักษะการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียน พบว่า ทักษะการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านมีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ ด้านการเปลี่ยนกรอบความคิด รองลงมา คือ ด้านวัฒนธรรมการเรียนรู้และยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วม และด้านความพร้อมของบุคลากรและองค์กร ตามลำดับ เหตุผลที่ทำให้ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้เนื่องจาก ครูได้มีส่วนร่วมดำเนินการตั้งแต่นั้นตอนแรกของกระบวนการทำงานการวางแผน การดำเนินการ และการประเมินผล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชยุต ขำขันมะลี (2564 : 204) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง รูปแบบการพัฒนาระบบนิเวศการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 22 จังหวัดแม่ฮ่องสอน พบว่า ผลการประเมินความสามารถของครูในการดำเนินการตามรูปแบบฯ โดยภาพรวม พบว่า มากที่สุด

3. ผลการประเมินกระบวนการพัฒนาครูในการจัดการระบบนิเวศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียน พบว่า ความพึงพอใจที่มีต่อการพัฒนาครู โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้เข้าร่วมมีความพึงพอใจต่อความชัดเจนของวัตถุประสงค์และผลลัพธ์ที่คาดหวังของการพัฒนาครู, ผู้เข้าร่วมมีความพึงพอใจต่อการสำรวจปัญหา ความต้องการ และบริบทของสถานศึกษาก่อนออกแบบการพัฒนา, ผู้เข้าร่วมมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมเชิงปฏิบัติ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการสะท้อนคิด และผู้เข้าร่วมมีความพึงพอใจต่อการเปลี่ยนแปลงเชิงบวกของผู้เรียน เช่น ความกระตือรือร้น ทักษะการคิด การมีส่วนร่วมและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลการวิจัยที่เป็นเช่นนี้เนื่องจาก กระบวนการพัฒนาครูมีความเป็นระบบ สอดคล้องกับบริบทจริง ใช้กระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการมีส่วนร่วม และสามารถเชื่อมโยงผลลัพธ์สู่การพัฒนาผู้เรียนได้อย่างชัดเจน จึงทำให้ผู้เข้าร่วมมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ซึ่งผลการศึกษาดังกล่าว สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชยุต ขำขันมะลี (2564 : 206) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง รูปแบบการพัฒนาระบบนิเวศการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 22 จังหวัดแม่ฮ่องสอน สำหรับนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 22 จังหวัด

แม่ฮ่องสอน โดยการประเมินความเป็นประโยชน์และความพึงพอใจโดยภาพรวม พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด

สรุปผลความคิดเห็นเพิ่มเติมและข้อเสนอแนะอื่นๆ คือ เป็นการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการที่มีประโยชน์ต่อครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย สามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียน สามารถนำไปใช้ในการใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานในแต่ละด้านได้อย่างดีเยี่ยมวิทยากรผู้อบรมให้ความรู้มีการให้ความรู้ที่เข้าใจง่าย มีประโยชน์สามารถนำประสบการณ์ แนวคิด วิธีปฏิบัติไปใช้ได้และควรให้มีการอบรมเชิงปฏิบัติการในทุกปีการศึกษา เพื่อเป็นการทบทวนและฝึกให้ครูได้ลงมือปฏิบัติและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

ผู้บริหารควรส่งเสริมการสร้าง ความเข้าใจและความร่วมมือเชิงระบบ การจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียนเป็นภารกิจที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ผู้บริหารควรสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจร่วมกับครู บุคลากรทางการศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรภายนอก เพื่อให้มีเป้าหมายและทิศทางการดำเนินงานที่สอดคล้องกัน ทั้งนี้ควรส่งเสริมการปรับเปลี่ยนกรอบความคิด (Mindset) ให้เห็นความสำคัญของการพัฒนาระบบนิเวศการเรียนรู้ในฐานะกลไกสำคัญในการยกระดับคุณภาพผู้เรียน นำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายหรือจัดทำคู่มือการดำเนินงานด้านการพัฒนาครูในการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ เพื่อให้การพัฒนาเป็นไปอย่างมีทิศทาง ชัดเจน และต่อเนื่อง รวมทั้งจัดสรรทรัพยากร เวลา และงบประมาณสนับสนุนการพัฒนาวิชาชีพครูในลักษณะของการเรียนรู้ร่วมกันภายในสถานศึกษา และส่งเสริมการใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) เป็นเครื่องมือในการพัฒนาโรงเรียน โดยยึดหลักความยืดหยุ่นและการปรับตัวตามบริบทจริงของสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- ธนาพล บัวคำโคตร, และไพบุลย์ ลิ้มมณี. (2563). *แนวทางพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยใช้แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ*. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 33.
- โรงเรียนบ้านคลองพวนประทีปบำรุง. (2566). *รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา (Self Assessment Report)*. ระเบียบ: โรงเรียนบ้านคลองพวนประทีปบำรุง.

- วิจารณ์ พานิช. (2555). *วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสยามกัมมาจล.
- อนวัต คุณแก้ว. (2559). *การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุนันท์ สีพาย. (2560). *ครูมืออาชีพในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2566). *แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2566–2570*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). *ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561–2580)*. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2564). *แผนปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา (ฉบับปรับปรุง)*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- อารัญ เบ็ญอำมหาด. (2024). *การวิจัยเชิงปฏิบัติการพัฒนาสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนบ้านพารา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี.
- ชยุต ขำขันมะลี. (2564). *รูปแบบการพัฒนาระบบนิเวศการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพสำหรับนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 22 จังหวัดแม่ฮ่องสอน*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- Ben-Ah-Mad, A. (2024). *Action research on teacher competency development in integrated learning management based on sufficiency economy philosophy*. Phuket: Primary Educational Service Area Office.
- Khakhanmalee, C. (2021). *A model for developing a learning ecosystem to promote career skills for students in Rajaprajanugroh School 22, Mae Hong Son Province*. Mae Hong Son: Rajaprajanugroh School.

การจัดการเรียนรู้แบบเรียนร่วมกันร่วมกับสื่อในชีวิตประจำวัน รายวิชาสังคม
ศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมและการเรียนรู้
ข้ามวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
THE LEARNING TOGETHER TECHNIQUE WITH AUTHENTIC
MATERIALS IN SOCIAL STUDIES TO DEVELOP SOCIAL AND CROSS
CULTURAL SKILLS OF GRADE 9 STUDENTS



¹สุดารัตน์ แก้วเพ็ง, ²ชัชวีร์ แก้วมณี และ ³พัศธรเบศวณ์ เวชวิริยะสกุล

¹Sudarat Kaeopheng, ²Chatchawi Kaeomani and ³Phatsarabet Wetwiriyaakun

มหาวิทยาลัยทักษิณ, ประเทศไทย

Thaksin University, Thailand.

¹Sudakaewpeng1250@gmail.com, ²chatchawi.k@gmail.com

³noom141456@gmail.com

Received: February 27, 2026; **Revised:** March 30, 2026; **Accepted:** April 2, 2026

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อเปรียบเทียบทักษะทางสังคมและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมระหว่างก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบเรียนร่วมกันร่วมกับสื่อในชีวิตประจำวัน 2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบเรียนร่วมกันร่วมกับสื่อในชีวิตประจำวัน 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบเรียนร่วมกันร่วมกับสื่อในชีวิตประจำวัน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้วิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสหกรณ์ประชาชนกุล ตำบลชุมโค อำเภอบึงนาราง จังหวัดพิจิตร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา

¹ นิสิต, สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

³ รองศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

2568 จำนวน 1 ห้องเรียน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้แบบเรียนร่วมกันร่วมกับสื่อในชีวิตประจำวัน 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 3) แบบวัดทักษะทางสังคมและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม 4) แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบเรียนร่วมกันร่วมกับสื่อในชีวิตประจำวัน โดยวิเคราะห์ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบ t-test สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังต่อไปนี้ 1) ทักษะทางสังคมและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบเรียนร่วมกันร่วมกับสื่อในชีวิตประจำวัน วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สูงกว่าก่อนเรียน 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบเรียนร่วมกันร่วมกับสื่อในชีวิตประจำวัน วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบเรียนร่วมกันร่วมกับสื่อในชีวิตประจำวัน วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : การจัดการเรียนแบบเรียนร่วมกัน; ทักษะทางสังคมและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม; สื่อในชีวิตประจำวัน

Abstract

The purposes of this research were to: 1) compare students Social and Cross Cultural Skills before and after the implementation of the Learning Together approach integrated with authentic materials 2) compare students learning achievement before and after the intervention and 3) examine students satisfaction with the Learning Together approach integrated with authentic materials. The sample consisted of one classroom of Grade 9 students at Sahakornprachanukool School, Chum Kho Subdistrict, Pathiu District, Chumphon Province, during the second semester of the 2025 academic year. The participants were selected through cluster random sampling. The research instruments included: 1) lesson plans based on the Learning Together approach integrated with authentic materials 2) a learning achievement test 3) a Social and Cross Cultural Skills assessment instrument and 4) a student satisfaction questionnaire. The data were analyzed using percentage, mean, standard deviation, and dependent samples t-test. The

findings revealed that: 1) students Social and Cross Cultural Skills after the intervention were higher than those prior to the intervention 2) students post-intervention learning achievement scores were significantly higher than their pre-intervention scores at the .05 level of statistical significance and 3) students satisfaction with the Learning Together approach integrated with authentic materials was at the highest level.

Keywords: Learning Together approach, Social and Cross Cultural Skills, authentic materials

บทนำ

ในศตวรรษที่ 21 เป็นยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในหลายมิติ ทั้งด้านเทคโนโลยี เศรษฐกิจ การสื่อสารและวัฒนธรรม ทำให้ผู้คนจากหลากหลายภูมิหลังสามารถติดต่อแลกเปลี่ยนได้อย่างรวดเร็วและกว้างขวางมากขึ้น โลกที่เคยมีพรมแดนแบ่งกั้นกลายเป็น “สังคมโลก” ทุกสิ่งทุกอย่างสามารถเข้าถึงกันได้ง่ายดาย ซึ่งส่งผลกระทบต่อทุกด้านของชีวิตมนุษย์ โดยเฉพาะในด้านวัฒนธรรมที่มีการแลกเปลี่ยนและผสมผสานกันอย่างหลากหลาย เป็นความแตกต่างทางวัฒนธรรม ภาษา ศาสนาและชาติพันธุ์ ที่คนในสังคมต้องยอมรับ เคารพ และให้คุณค่าต่อความหลากหลาย เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขในสังคม ดังที่ (วิจารณ์ พานิช, 2556) กล่าวว่า สังคมพหุวัฒนธรรม เป็นโอกาสในการสร้างสังคมที่เข้มแข็งและยั่งยืน โดยเน้นการเรียนรู้ การเคารพ ความแตกต่าง การสร้างสังคมเช่นนี้จำเป็นต้องอาศัยการศึกษา ที่เป็นพื้นฐานสำคัญในการลดความขัดแย้ง สร้างสมานฉันท์ ดังนั้นการเตรียมความพร้อมเพื่อให้นักเรียนสามารถปรับตัวท่ามกลางความหลากหลาย ซึ่งทักษะทางสังคมและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม เป็นทักษะที่สำคัญในศตวรรษที่ 21 ที่นักเรียนสามารถอยู่ร่วมกันได้บนความแตกต่าง เข้าใจความแตกต่างทางความคิด วัฒนธรรม วิถีชีวิต ความสามารถในการทำงานและการดำรงชีวิตอยู่กับสภาพแวดล้อม ผู้คนที่มีความแตกต่างหลากหลาย และสามารถทำงานให้สำเร็จได้ (ปวีณา มะแซ, 2561)

ประเทศไทยปัจจุบันประกอบด้วยพลเมืองที่มีความหลากหลายชาติพันธุ์ ภาษา ศาสนา ขนบประเพณีและวิถีชีวิตอย่างมาก ซึ่งจังหวัดชุมพร เป็นจังหวัดที่มีพื้นที่ด้านทิศตะวันตกติดกับประเทศพม่าและเป็นจังหวัดที่อยู่ในภาคเกษตรกรรมที่หลากหลาย ทำให้แรงงานพม่า ลาวหลังไหลเข้ามาทำงานในจังหวัดชุมพรมากขึ้นโรงเรียนสหกรณ์ประชานุกูล เป็นโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเขตอำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร ซึ่งเป็นอำเภอที่ใกล้เคียงกับชายแดนพม่า และตั้งอยู่ในพื้นที่ของภาค

เกษตรกรรมหลักของจังหวัด จึงพบว่าโรงเรียนมีนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ มาเรียนปะปนในทุก ระดับชั้น จึงทำให้นักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ต้องปรับตัวให้เข้ากับสังคมและวัฒนธรรมที่แตกต่างไปจากเดิม พร้อมทั้งโรงเรียนจำเป็นต้องจัดการเรียนการสอนเพื่อรองรับนักเรียนที่มีความหลากหลายทาง ชาติพันธุ์ เพื่อการอยู่ร่วมกันในสังคม และจากการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนต่างชาติพันธุ์ พบ ปัญหาที่ว่าในการเรียนการสอนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 นักเรียนต่างชาติพันธุ์มีปัญหา เรื่องการปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมชั้นเรียน ไม่มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมกลุ่มไม่กล้าพูดแสดงความคิดเห็น นักเรียนกลุ่มปกติมีการใช้คำพูดในเชิงลบ การแสดงออกทางอารมณ์ การปฏิบัติตนไม่เหมาะสมต่อเพื่อนต่างชาติพันธุ์ รวมทั้งการจัดการเรียนการสอนในปีการศึกษาปีที่ผ่านมาของ รายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เป็นการเรียนแบบการท่องจำเนื้อหาที่มาก นักเรียน ขาดทักษะของการคิดวิเคราะห์ การเชื่อมโยงองค์ความรู้ ขาดความสนใจ ส่งผลให้นักเรียน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าเป้าหมาย

การจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมหรือการจัดการ ศึกษาแบบพหุวัฒนธรรม ตามแนวทางที่เสนอของนักวิชาการ คือ มีนโยบายที่ชัดเจน มีการปรับปรุงหลักสูตร และวิธีสอนโดยคำนึงถึงวัฒนธรรมนักเรียนและนำเสนอมุมมองอื่นนอกจาก มุมมองของคนกลุ่มใหญ่ เน้นที่การส่งเสริมให้เกิดการยอมรับในสิทธิมนุษยชน เคารพความแตกต่าง ระหว่างบุคคล ความเป็นธรรมในสังคมและโอกาสที่เท่าเทียมกันสำหรับทุกคน ซึ่งการจัดการศึกษา สำหรับนักเรียนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมควรมุ่งเปลี่ยนแปลงจากหน่วยที่เล็กที่สุดคือ โรงเรียน (ฐิติมดี อาพัทธนันท์, 2561 : 65) จากความสำคัญเกี่ยวกับการจัดการศึกษาแบบพหุ วัฒนธรรมข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาทักษะที่จำเป็นของนักเรียนในสังคมพหุวัฒนธรรม คือ ทักษะ ทางสังคมและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ประกอบด้วยทักษะสำคัญ 4 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการมี ปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น 2) ด้านการติดต่อสื่อสาร 3) ด้านการปรับตัว 4) ด้านการตระหนักทางสังคม และวัฒนธรรม การพัฒนาทักษะทางสังคมและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม พบว่าวิธีการสอนที่ สามารถพัฒนาทักษะดังกล่าว คือ การจัดการเรียนรู้แบบเรียนร่วมกัน ตามแนวคิดของ (Johnson & Johnson, 1994 : 13-14) นักเรียนได้เรียนรู้เนื้อหาสาระต่างๆ ด้วยตนเอง และด้วยความร่วมมือ และช่วยเหลือจากเพื่อนภายในกลุ่ม นอกจากนี้ยังช่วยพัฒนาทักษะทางสังคม เช่น ทักษะการ สื่อสาร ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น ทักษะการสร้างความสัมพันธ์ ตลอดจนเป็นการส่งเสริมให้ นักเรียนมีทักษะแสวงหาความรู้จากประเด็นที่ศึกษาและอภิปรายในกลุ่ม โดยสามารถสรุปหลักการ ที่สำคัญ คือ การสร้างความรู้สึกร่วมกันในกลุ่ม การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียน การมีความ รับผิดชอบในส่วนบุคคลในการเรียนรู้ เกิดทักษะทางสังคมการทำงานร่วมกับผู้อื่น และส่งเสริมการ เป็นผู้นำ ผู้ตาม การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

นอกจากนี้การจัดการศึกษาแบบพหุวัฒนธรรม เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม พบว่าควรเป็นการสอนพหุวัฒนธรรมแบบวิพากษ์เพื่อส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสังคมซึ่งเป็นวัตถุประสงค์ของพหุวัฒนธรรมศึกษา จึงเน้นการวิเคราะห์พื้นฐานทางการเมือง อุดมการณ์ วัฒนธรรม ความไม่เท่าเทียมทางสังคม คือ การศึกษาที่วิเคราะห์หรือชวนให้นักเรียนมองเห็นสภาพการเมือง สังคม ความคิด และวัฒนธรรมปัจจุบันของสังคม วัฒนธรรมในที่นี่ไม่ใช่สิ่งที่ตายตัว หรือเป็นวัตถุที่ตกทอดมาจากอดีต การสอนพหุวัฒนธรรมศึกษาแบบวิพากษ์ โรงเรียนและครูผู้สอนจะไม่เน้นวัฒนธรรมที่เป็นวัตถุ เช่น อาหาร ประเพณี ภาษา เหมือนที่เป็นอยู่ แต่จะเน้นการเปิดมุมมองให้นักเรียนเห็นถึงความไม่เท่าเทียมในสังคมระหว่างกลุ่มวัฒนธรรมต่างๆ (ฐิตินดี อาพัทธนานนท์, 2561 : 199) ซึ่งสื่อการสอนที่นำมาใช้ คือ สื่อในชีวิตประจำวันมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้กับนักเรียน โดยนำเอกสารจริงซึ่งเป็นสื่อสิ่งพิมพ์ เอกสารต่างๆ ที่พบเห็นในชีวิตประจำวัน ได้แก่ สื่อจากโฆษณา ข่าวนั่งสื่อพิมพ์ ข่าวอินเทอร์เน็ต หรือเรื่องเล่าเหตุการณ์ที่สมมติขึ้นจากความจริง ที่ทำให้นักเรียนเกิดทักษะการคิดวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา พร้อมวิพากษ์ ไตร่ตรอง แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันและร่วมกันตัดสินใจเลือก แนวทางการแก้ไขปัญหาและแนวทางการพัฒนา

จากการศึกษาแนวคิดและสภาพปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบเรียนร่วมกันร่วมกับสื่อในชีวิตประจำวัน รายวิชา สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบทักษะทางสังคมและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมระหว่างก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบเรียนร่วมกันร่วมกับสื่อในชีวิตประจำวัน
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบเรียนร่วมกันร่วมกับสื่อในชีวิตประจำวัน
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบเรียนร่วมกันร่วมกับสื่อในชีวิตประจำวัน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการจัดการเรียนรู้แบบเรียนร่วมกันร่วมกับสื่อในชีวิตประจำวัน รายวิชา สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการวิจัยตามลำดับหัวข้อ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในวิจัยครั้งนี้ คือ โรงเรียนที่มีบริบทนักเรียนต่างชาติพันธุ์ ในเขตพื้นที่ใกล้เคียง ได้แก่ โรงเรียนท่าแซะรัชดาภิเษก โรงเรียนบ้านบางจาก โรงเรียนมาบ อำฤตวิทยา และโรงเรียนสหกรณ์ประชาณุกุล จังหวัดชุมพร จำนวน 385 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้วิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสหกรณ์ ประชาณุกุล ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 31 คน ด้วยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster random sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้แบบเรียนร่วมกันร่วมกับสื่อในชีวิตประจำวัน ในรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 9 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง รวม 18 ชั่วโมง

2.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง สิทธิมนุษยชน หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง วัฒนธรรมศึกษา หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง สังคมไทย

2.3 แบบวัดทักษะทางสังคมและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม สำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

2.4 แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ แบบเรียนร่วมกันร่วมกับสื่อในชีวิตประจำวัน

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 วิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบเรียนร่วมกันร่วมกับสื่อในชีวิตประจำวัน วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โดยใช้สถิติ t-test for dependent sample

3.2 วิเคราะห์ทักษะทางสังคมและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม โดยนำคะแนนจากแบบ ประเมินทักษะทางสังคมและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มาหา ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD.)

3.3 วิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบเรียนร่วมกัน ร่วมกับสื่อในชีวิตประจำวัน โดยนำคะแนนจากแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียน สำหรับ

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มาหาค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD.)

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ทักษะทางสังคมและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบเรียนร่วมกันร่วมกับสื่อในชีวิตประจำวัน วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ทักษะทางสังคมและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบเรียนร่วมกันร่วมกับสื่อในชีวิตประจำวัน วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม แสดงดังตารางที่ 1 และ 2 ดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ทักษะทางสังคมและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบเรียนร่วมกันร่วมกับสื่อในชีวิตประจำวัน วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

การประเมิน	<i>n</i>	ร้อยละ (%)	$\bar{X}$	SD.	ระดับทักษะ
ก่อนจัดการเรียนรู้	31	55.29	2.76	0.69	ปานกลาง
หลังจัดการเรียนรู้	31	90.33	4.52	0.59	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่าผลการวิเคราะห์ทักษะทางสังคมและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมก่อนเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบเรียนร่วมกันร่วมกับสื่อในชีวิตประจำวัน วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มีค่าร้อยละเท่ากับ 55.29 ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.76 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.69 โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง และทักษะทางสังคมและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมหลังเรียน มีค่าร้อยละเท่ากับ 90.33 ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.52 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.59 โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ทักษะทางสังคมและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบเรียนร่วมกันร่วมกับสื่อในชีวิตประจำวัน วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จำแนกเป็นองค์ประกอบแต่ละด้าน

องค์ประกอบของทักษะทางสังคมและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม	การประเมิน	ร้อยละ (%)	$\bar{X}$	SD.	ระดับทักษะ
ด้านการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น	ก่อน	56.00	2.80	0.67	ปานกลาง
	หลัง	90.83	4.54	0.61	มากที่สุด
ด้านการติดต่อสื่อสาร	ก่อน	57.81	2.89	0.73	ปานกลาง
	หลัง	90.45	4.52	0.58	มากที่สุด

ด้านการปรับตัว	ก่อน หลัง	55.49 89.19	2.78 4.46	0.72 0.59	ปานกลาง มาก
ด้านการตระหนักทางสังคม และ วัฒนธรรม	ก่อน หลัง	51.87 90.84	2.59 4.54	0.63 0.60	ปานกลาง มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่าผลการวิเคราะห์ทักษะทางสังคมและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีการจำแนกเป็นองค์ประกอบแต่ละด้าน ด้านที่มากที่สุดคือด้านการตระหนักทางสังคมและวัฒนธรรม รองลงมาคือด้านการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ด้านการติดต่อสื่อสาร และด้านการปรับตัว

2. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบเรียนร่วมกันร่วมกับสื่อในชีวิตประจำวัน วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ทักษะทางสังคมและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบเรียนร่วมกันร่วมกับสื่อในชีวิตประจำวัน วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

การทดสอบ	<i>n</i>	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	SD.	t	p
ก่อนเรียน	31	30	12.70	1.72	34.69	.001
หลังเรียน	31	30	23.70	1.94		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

จากตารางที่ 3 พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบเรียนร่วมกันร่วมกับสื่อในชีวิตประจำวัน วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 12.70 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.72 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 23.70 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.94 เมื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบเรียนร่วมกันร่วมกับสื่อในชีวิตประจำวัน วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบเรียนร่วมกันร่วมกับสื่อในชีวิตประจำวัน วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม แสดงดังตารางที่ 4 ดังนี้

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบเรียนร่วมกันร่วมกับสื่อในชีวิตประจำวัน วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

รายการประเมิน	ร้อยละ (%)	$\bar{X}$	SD.	ระดับความพึงพอใจ
ด้านเนื้อหา	92.26	4.61	0.51	มากที่สุด
ด้านกระบวนการเรียนรู้	91.74	4.59	0.49	มากที่สุด
ด้านบรรยากาศการเรียนรู้	90.84	4.54	0.56	มากที่สุด
ด้านประโยชน์ที่ได้รับ	90.45	4.52	0.55	มากที่สุด
รวมทั้งหมด	91.32	4.57	0.53	มากที่สุด

จากตารางที่ 4 พบว่าผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบเรียนร่วมกันร่วมกับสื่อในชีวิตประจำวัน วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มีค่าร้อยละเท่ากับ 91.32 ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.57 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.53 โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง การจัดการเรียนรู้แบบเรียนร่วมกันร่วมกับสื่อในชีวิตประจำวัน รายวิชา สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 อภิปรายผลการวิจัยได้ดังต่อไปนี้

1. ผลการวิเคราะห์ทักษะทางสังคมและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบเรียนร่วมกันร่วมกับสื่อในชีวิตประจำวัน วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม พบว่า ทักษะทางสังคมและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบเรียนร่วมกันร่วมกับสื่อในชีวิตประจำวัน วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของกฤตินี แก้วเอี่ยม และคณะ (2561) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาทักษะทางสังคมและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม และความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ เน้นกระบวนการกลุ่มร่วมกับแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 พบว่าผู้เรียนเกิดทักษะทางสังคมและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมหลังจัดการเรียนรู้แบบเน้นกระบวนการกลุ่มร่วมกับแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาสูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ เกิดความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษหลังจัดการเรียนรู้แบบเน้นกระบวนการกลุ่มร่วมกับแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาสูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ และความคิดเห็นของนักเรียนชั้นปีที่ 6 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบเน้นกระบวนการกลุ่มร่วมกับแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของจุฑามาส ทศนา (2566) พบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกัน (LT) ร่วมกับผังกราฟิก มีทักษะการทำงานเป็นทีมสูงขึ้นและอยู่ในระดับมาก เป็นรูปแบบ

การจัดการเรียนรู้ที่ให้นักเรียนได้ใช้กระบวนการทำงานเป็นทีมในขั้นตอนของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม สมาชิกในแต่ละกลุ่มมีความสามารถทางการเรียนแตกต่างกัน ร่วมมือ ช่วยเหลือซึ่งกันและกันภายในกลุ่มมีการแลกเปลี่ยนความรู้กันระหว่างกลุ่ม เพื่อเสริมสร้างทักษะการทำงานเป็นทีม โดยใช้ผังกราฟิกในการทำกิจกรรมกลุ่ม นักเรียนแต่ละทีมปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ ตามที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งนอกจากหน้าที่หลักของตนเองแล้ว ในการทำกิจกรรมกลุ่ม นักเรียนทุกคนในกลุ่มสามารถช่วยเหลือซึ่งกันและกันได้ภายในกลุ่ม โดยบทบาทหน้าที่ของแต่ละคนจะสลับเปลี่ยน หมุนเวียนกันไปในแต่ละครั้งของการทำกิจกรรม จึงส่งผลให้นักเรียนมีโอกาสดำเนินการตามบทบาทความเป็นผู้นำ บทบาทการเป็นสมาชิกของทีม และได้ฝึกกระบวนการทำงานร่วมกันเป็นทีม และสอดคล้องกับผลการวิจัยของวชิราภรณ์ อำไพ (2560) ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงสถานการณ์จากสื่อในชีวิตประจำวัน ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดไตร่ตรองการบริโภคของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงสถานการณ์จากสื่อในชีวิตประจำวัน มีความสามารถในการคิดไตร่ตรองการบริโภคหลังเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.44$ S.D. = 0.52) และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงสถานการณ์จากสื่อในชีวิตประจำวัน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน ($\bar{X} = 27.90$ S.D. = 2.16) สูงกว่าก่อนเรียน ($\bar{X} = 11.50$ S.D. = 1.63) อย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และทำให้นักเรียนสามารถแสดงความรู้ สามารถพัฒนาให้นักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหา โดยการสร้างความรู้ด้วยตนเองที่ได้มาจากการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มผู้เรียน ผู้เรียนสามารถแยกแยะข้อมูล และส่งเสริมทักษะในการรู้คิดและการให้เหตุผล

2. การวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบเรียนร่วมกันร่วมกับสื่อในชีวิตประจำวัน วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของอัยยา เมตไธสง (2557) ได้ทำการพัฒนาทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมเรียนรู้ learning Together รหัสวิชา ส 16101 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำรงชีวิตในสังคม โรงเรียนวังยางวิทยาคาร จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัยพบว่า 1) ทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมเรียนรู้ นักเรียนร้อยละ 70 มีคะแนนทักษะทางสังคมอยู่ในระดับดีขึ้น คิดเป็นร้อยละ 72.87 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมเรียนรู้ นักเรียนร้อยละ 80 มีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด

ไว้ 3) ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการเรียน โดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือเรียนรู้ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เรื่องวัฒนธรรมและการดำรงชีวิตในสังคม ในภาพรวมอยู่ในระดับดี David W. Johnson et al (2000) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง วิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือ การวิเคราะห์ อภิमान พบว่าการเรียนรู้แบบร่วมมือ เป็นหนึ่งในสาขาที่แพร่หลายและให้ผลดีอย่างมากทั้งในทางทฤษฎี งานวิจัยและการปฏิบัติในด้านการศึกษา ซึ่งแสดงถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้ง 8 วิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือมีผลบวก อย่างมีนัยสำคัญต่อผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนเมื่อเปรียบเทียบผลกระทบของการเรียนรู้แบบร่วมมือกับการเรียนแบบแข่งขัน พบว่า Learning Together (LT) ให้ผลมากที่สุด รองลงมา คือ Academic Controversy (AC), Student-Team-Achievement-Divisions(STAD), Teams-Games-Tournaments (TGT), Group Investigation (GI), Jigsaw, Teams-Assisted Individualization (TAI) และสุดท้าย Cooperative Integrated Reading and Composition (CIRC) และเมื่อเปรียบเทียบผลกระทบของการเรียนรู้แบบร่วมมือกับการเรียนแบบรายบุคคล พบว่า LT ให้ผลมากที่สุด รองลงมา คือ AC, GI, TGT, TAI, STAD, Jigsaw และ CIRC และสอดคล้องกับงานวิจัยของอภิชาวีร์ จันทรเชษฐ์ (2563) พบว่าความสามารถในการคิดไตร่ตรอง หลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาจากสื่อในชีวิตประจำวัน เรื่อง พฤติกรรมการบริโภค เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดไตร่ตรอง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 3 หลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาจากสื่อในชีวิตประจำวันและกิจกรรมมีภาพรวม คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 75.13 และผู้เรียนได้วิเคราะห์อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ร่วมกัน ตัดสินใจเลือก แนวทางการแก้ปัญหาซึ่งทำให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนทักษะการคิดและนำไปสู่การตัดสินใจ อย่างมีเหตุผล

3. ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบเรียนร่วมกันร่วมกับสื่อในชีวิตประจำวัน วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม จากการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบเรียนร่วมกันร่วมกับสื่อในชีวิตประจำวัน มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ผลการศึกษาดังกล่าวเกิดจากนักเรียนได้เรียนรู้กระบวนการทำงานเป็นกลุ่ม โดยสมาชิกในกลุ่มมีความหลากหลายทั้งความสามารถ ชาติพันธุ์ ใช้กระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งส่งเสริมการเปิดใจยอมรับความแตกต่าง เคารพซึ่งกันและกัน มีการแบ่งบทบาทหน้าที่ อย่างชัดเจน และมีการหมุนเวียนสับเปลี่ยนเรียนรู้หน้าที่ซึ่งกันและกัน นักเรียนได้เรียนรู้บทบาทของความเป็นผู้นำ บทบาทการเป็นสมาชิกของกลุ่ม ร่วมกันศึกษาเนื้อหาจากสื่อในชีวิตประจำวัน แล้วให้นักเรียนวิเคราะห์ อภิปราย ไตร่ตรอง แลกเปลี่ยนความคิดเห็นจากข้อหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง นำเสนอผลงานที่ทุกคนมีส่วนร่วม ทั้งการแสดงบทบาทสมมติ การสร้างสถานการณ์จำลอง การจัดนิทรรศการ โดยสมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในบทบาทของผู้นำเสนอ และผู้เรียนรู้และ

ร่วมกันสะท้อนผลการทำงาน ประเมินกระบวนการทำงานของตนเองและกลุ่มอื่นในเชิงบวก แลกเปลี่ยนข้อเสนอแนะ เสริมแรงทางบวกและให้รางวัลเพื่อส่งเสริมแรงจูงใจในการเรียนรู้ กระบวนการกลุ่ม สอดคล้องกับงานวิจัยของวิลาสินี เวียงอินทร์ (2561) ผลการวิจัยพบว่าการ ปฏิบัติการส่งเสริมพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม โดยใช้เทคนิค LT ร่วมกับสื่อสังคม มีกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน โดยแต่ละขั้นตอนส่งเสริมพฤติกรรมการทำงาน กลุ่ม ทั้งในด้านบทบาทหน้าที่ ด้านการมีส่วนร่วม ด้านความรับผิดชอบ ด้านการรับฟังความคิดเห็น และด้านผลสำเร็จของงาน และสอดคล้องกับงานวิจัยของชนันพัฒน์ วรรณวิจิตร (2561) ได้พัฒนา ชุดกิจกรรมวิชาหน้าที่พลเมือง โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค LT พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนของนักเรียนหลังการเรียน ด้วยชุดกิจกรรมวิชาหน้าที่พลเมือง โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค LT สำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดัชนีประสิทธิผล การเรียนรู้ของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมวิชาหน้าที่พลเมืองโดยใช้การ เรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค LT สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีค่าเท่ากับ 0.6964 ซึ่ง หมายความว่า นักเรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียนเพิ่มขึ้น 0.6964 หรือคิดเป็นร้อยละ 69.64

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

ครูควรทำความเข้าใจ ศึกษาขั้นตอนการสอนของการจัดการเรียนรู้แบบเรียนร่วมกัน ร่วมกับสื่อในชีวิตประจำวัน เพื่อออกแบบวิธีการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ การจัดการเรียนรู้แบบเรียนร่วมกันร่วมกับสื่อในชีวิตประจำวัน จะมีการจัดการเรียนรู้แบบ กระบวนการกลุ่ม การร่วมกันค้นคว้าหาความรู้ การแบ่งบทบาทหน้าที่ในกลุ่ม ครูจึงควรมีการ ตรวจสอบความเข้าใจในเนื้อหาของนักเรียนแต่ละคน โดยให้ทุกคนในกลุ่มมีส่วนร่วมในการนำเสนอ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อให้เข้าใจเนื้อหาความรู้อย่างครบถ้วนการใช้สื่อในชีวิตประจำวันประกอบการ จัดการเรียนรู้ ควรมีการเตรียมความพร้อมในการหาสื่อจากโฆษณา ข่าวหนังสือพิมพ์ ข่าว อินเทอร์เน็ต หรือเรื่องเล่าเหตุการณ์ที่สมมติขึ้นจากความจริง โดยครูมีการหาสื่อในชีวิตประจำวัน ที่ เป็นประเด็นทางสังคมปัจจุบัน ทำให้นักเรียนเกิดความสนใจ แสดงความคิดเห็นมากขึ้น พร้อมทั้งมี การเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการเลือกหาสื่อในชีวิตประจำวันด้วย รวมทั้งการจัดการ เรียนรู้แบบเรียนร่วมกันร่วมกับสื่อในชีวิตประจำวันในขั้นตอนของ ชื่นนำเสนอ อาจมีการคิดรูปแบบ การนำเสนอที่หลากหลาย มีการสร้างชิ้นงานที่เป็นการสะท้อนผลความคิดรวบยอดของ กระบวนการกลุ่มอย่างชัดเจน

เอกสารอ้างอิง

- กฤติน แก้วเย็น. (2561), การพัฒนาทักษะทางสังคมและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมและความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบเน้นกระบวนการกลุ่มร่วมกับแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6, ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- จุฑามาส ทศนา. (2566) , ผลการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกัน (LT) ร่วมกับ ผังกราฟิก วิชาสังคมศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3, วิทยานิพนธ์ ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ชนันพัฒน์ วรรณวิจิตร. (2561), การพัฒนาชุดกิจกรรมวิชาหน้าที่พลเมือง โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค LT สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6, วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ คณะครุศาสตร์ :มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- จิติมติ อาพัตถนันท์. (2561), โรงเรียนหลากวัฒนธรรม นโยบายการจัดการศึกษาของประเทศไทยในสังคมพหุวัฒนธรรม, กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปวีณา มะแซ. (2561), การพัฒนาแบบวัดทักษะการรู้เท่าทันสื่อในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีการตอบสนองข้อสอบแบบพหุภาค, วิทยานิพนธ์ ปริญญามหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- วชิราภรณ์ อำไพ. (2560) , ผลการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงสถานการณ์จากสื่อ ในชีวิตประจำวันที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดไตร่ตรองการบริโภคของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1, วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- วิจารณ์ พานิช. (2556), การสร้างการเรียนรู้สู่ศตวรรษที่ 21, กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มูลนิธิสยามกัมมาจล.
- วิลาลินี เวียงอินทร์. (2561) , การส่งเสริมพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม โดยใช้เทคนิค LT ร่วมกับสื่อสังคม ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนร้อยเอ็ดวิทยาลัย, วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

อภิษฎาวิริ์ จันทระเขตต์. (2563) , การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาจากสื่อในชีวิตประจำวัน เรื่อง พฤติกรรมการบริโภค เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดไตร่ตรอง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3, วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน: มหาวิทยาลัยนเรศวร.

อธยา เม็ดไธสง. (2557) , การพัฒนาทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือเรียนรู้ *learning Together* รหัสวิชา ส 16101 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำรงชีวิตในสังคม โรงเรียนวังยางวิทยาคาร จังหวัดกาฬสินธุ์,สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

David W. Johnson, Roger T. Johnson, and Mary Beth Stanne. (2000). *Cooperative Learning Methods : A Meta-Analysis* University of Minnesota.

Johnson, D. W., & Johnson, R. T. (1994). *Learning together and alone: Cooperative, competitive, and individualistic learning*. Boston : Allyn and Bacon.

